

IDRÆTSPOLITIK I GENTOFTE KOMMUNE GENNEM 100 ÅR

Per Jørgensen

2008:9

Idrætspolitik i Gentofte Kommune gennem 100 år

Per Jørgensen

Idrætspolitik i Gentofte Kommune gennem 100 år

Udarbejdet af:

Per Jørgensen

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund,
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Udgivet 2008

ISBN 978-87-90923-48-8

Serie: Movements, 2008:9

Serieudgiver: Institut for Idræt og Biomekanik

Forsidefoto: Scanpix/Masterfile

Forsidelayout: Anne Charlotte Mouret

Opsætning: Lone Bolwig

Tryk: Print & Sign, Odense

Indhold

1.	Introduktion	5
Del I: Baggrunde, Formål, Metoder		7
2.	Gentofte Kommune	7
2.1.	Historie og demografi	7
2.2.	Politik og administration	8
2.3.	Kultur- og fritidsliv	8
2.4.	Idrætslivet og dets organisering i Gentofte Kommune	9
3.	Undersøgelsen i Gentofte	10
3.1.	Formål	10
3.2.	Metode og teori	10
3.2.1.	Teoretisk inspiration	11
Del II: På sporet af en idrætspolitik		13
4.	Idrætspolitikken i Gentofte Kommune ca. 1900-2000	13
4.1.	I sognerådet - Perioden ca. 1900-1920	14
4.2.	En idrætspolitik tegner sig - ca. 1920 - 1950	14
4.2.1.	Fra ”Fællesrepræsentation” til ”Samvirke”	15
4.2.2.	Gentofte Kommunes Idrætsudvalg (GKI)	19
4.2.3.	Idrætsfaciliteternes betydning i idrætspolitikken	20
4.2.4.	Administration og styring	23
4.3.	Idrætspolitikken i perioden ca. 1950-1980	26
4.4.	Idrætspolitikken i perioden ca. 1980-2000	29
5.	Sammenfatning for perioden ca. 1900-2000	31
5.1.	Hvilke ”spor” har fortiden lagt ud?	32
Del III: Under det brede idrætsbegreb		34
6.	Gentofte Kommunes idrætspolitik 2000-2007	34
6.1.	Facilitetsrapporterne 2002 og 2003	34
6.1.1.	Sammenfatning og anbefalinger	35
6.2.	Gentofte Sportspark	36
6.3.	Kommunens nuværende og kommende idrætsanlæg	38
6.4.	Den ny idrætspolitik og ”Idrættens visionsnetværk”	39
6.5.	Idræts- og Bevægelsespolitikken vedtages	42
6.5.1.	Eliteidræt	44
6.5.2.	Foreningsidræt	44
6.5.3.	Bevægelse og motionsidræt	45
6.5.4.	Særlige målgrupper	46

7.	Den politiske beslutningsproces	47
7.1.	Idrætspolitikken skabes	48
7.1.1.	Embedsmændenes og politikernes rolle	49
7.1.2.	Fra ”Idrætspolitik” til ”Idræts- og bevægelsespolitik”	53
7.1.3.	SIGs rolle i kommunens idrætsliv og indflydelse på idrætspolitikken	55
7.2.	Idræts- og bevægelsespolitikken i praksis	57
7.2.1.	Idræts- og bevægelsespolitikkenes udmøntning	61
7.2.2.	Eliteidræt og Gentofte Kommune	61
7.2.3.	Foreningsidrættens placering i Gentofte	64
7.2.4.	Bevægelse og motionsidræt, den ”uorganiserede idræt” i Gentofte	65
7.2.5.	Særlige målgrupper, idrætsprojekter og partnerskaber	66
8.	Idræts- og bevægelsespolitikkenes økonomiske baggrund	69
8.1.	”NESA-pengene”	70
8.2.	Gentofteordningen	71
8.3.	Hvad koster en idræts- og bevægelsespolitik?	72
Del IV:	Diskussion og konklusion	75
9.	Diskussion	75
9.1.	Mål og værdier	75
9.2.	Styring og centrale aktører	77
9.3.	Overordnede idrætspolitiske problemer	80
10.	Konklusion	82
10.1.	Dominerende ”stier” i idrætspolitikken	82
10.2.	Idrætspolitikkenes mål og værdier	82
10.3.	Idrættens styring	83
10.4.	Idrætspolitik er facilitetspolitik	83
11.	Litteraturliste m.v.	85

1. Introduktion

Borgerne skal sikres: ”*Et liv med idræt og bevægelse*” fremhævede borgmester Hans Toft, da han i februar 2005 introducerede kommunens nye idræts- og fritidspolitik, som byrådet netop havde vedtaget.¹ ”*De er mere interesserede i faciliteter*”, sagde et medlem af ”Kultur og Fritidsudvalget” til spørgsmålet om, hvad idrætsforeningerne mon mente om Gentoftes nye idrætspolitik.²

Med vedtagelsen i byrådet fik kommunen en ”Idræts- og bevægelsespolitik”, der henvender sig til alle aldersgrupper, omfatter alle idrætslige niveauer og samtidig har en forebyggende bevægelsesdimension. I det følgende vil kommunens idrætspolitik blive beskrevet gennem 100 år med særlig vægt på de sidste fem. Fra dengang idrætspolitik i sognerådet kun handlede om faciliteter til foreningsidrætten. Til nu, hvor kommunen har fået sig en moderne, bredspektret idrætspolitik, men hvor idrætsfaciliteter stadig dominerer debatten.

Fritidssektoren, ikke mindst den del, der handler om idræt, har generelt set gennemgået en voldsom udvikling de sidste ca. 40 år. Fra at idrætsområdet først og fremmest var noget foreningslivet tog sig af med varierende lokal hjælp og støtte, er det offentlige, ikke mindst som følge af Fritidsloven (1968) og Folkeoplysningsloven (1990), blevet en mere og mere aktiv spiller. Folkeoplysningsloven bygger på et ønske om at afstemme støtten efter lokale behov og ønsker. Dette til forskel fra Fritidslovens centralt bestemte og detaljerede regler, der i højere grad tog sigte på at skabe lige vilkår for alle. Folkeoplysningsloven skærpede endvidere kommunens forpligtelse til at refundere dele af foreningernes udgifter til egne og lejede lokaler. Med Folkeoplysningsloven er det blevet overladt til hver enkelt kommune – inden for nogle brede formål og minimumsforpligtelser – selv at bestemme, hvor meget den vil bruge på aftenskoler samt foreninger og ungdomsklubber, og hvordan pengene skal fordeles mellem disse to områder. Det betyder, at tilskuddene er bestemt af, hvor mange penge kommunen afsætter til hvert område, og hvor mange der skal deles derom. I løbet af de sidste ca. 25 år har yderligere den private sektor øget sin involvering i idrætten. Det gælder på eliteområdet (f.eks. sponsorvirksomhed), men også andre af idrættens områder (f.eks. fitnesscentre). Desuden kan nævnes et ofte overset område inden for idrættens verden, danseskolerne. De har givetvis spillet en endnu større rolle i Gentofte end i andre kommuner. For langt de fleste idrætsforeninger er det imidlertid fortsat kommunens idrætspolitik, der har størst betydning for foreningens trivsel. Ligesom det i det hele taget er kommunerne, der i størst omfang understøtter idrætten herhjemme.³

Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund ved Syddansk Universitet, Odense er i gang med en undersøgelse af kommunal idrætspolitik i Danmark. En del

1 Gentofte Rådhus: Idræts- og Bevægelsespolitik for Gentofte Kommune (februar 2005)

2 Intw-III (s.12)

3 De nyeste tal (2007), dvs. efter kommunesammenlægningen, viser, at kommunerne i gennemsnit bruger 1201 kr. pr. indbygger på sport og fritid (www.noegletal.dk)

af undersøgelsen er en sammenligning af idrætspolitikken i syv forskellige kommuner. Heraf er Gentofte Kommune den ene.

En række personer har hjulpet med udfærdigelsen af denne undersøgelse. En særlig tak rettes til de repræsentanter fra det politiske liv, idrætsverdenen og kommunens administration, der har stillet sig til rådighed for interview samt til Gentofte Kommunes Lokalarkiv og kommunens embedsmænd for stor hjælpsomhed med at finde arkivalier, dokumenter etc. frem. Undersøgelsen er færdiggjort pr. oktober 2007.

Gentofte Kommune 2007

(Kortet er hentet via Gentofte Kommunes hjemmeside)

Kommunen grænser op til kommunerne København, Gladsaxe og Lyngby-Taarbæk samt til Øresund. Hverken Gentofte eller nabokommunerne blev berørt af kommunesammenlægningen pr. 1. januar 2007.

Del I: Baggrunde, Formål, Metoder

2. Gentofte Kommune

Gentofte kommune er en del af Storkøbenhavn. Den er 26 km² stor og er med sine 68.672 indbyggere (2007) en af landets folkerigeste med en befolkningstæthed på ca. 2700 pr. km².

2.1. Historie og demografi

Kommunens byudvikling indledtes i 1800-tallet, da københavnere byggede i de gamle landsbyer, Vangede, Ordrup og Skovshoved. Denne opdeling kan spores den dag i dag i kommunen. Mere specifikt inddeles kommunen i vore dage ofte i områderne Hellerup, Skovshoved, Jægersborg, Gentofte og Vangede. Hellerup har det mest bymæssige præg af bydelene med etagebyggeri og boligblokke. Skovshoved præges af nærheden til strand og vand og har mange store og dyre villaer. Gentofte og Jægersborg ligger mere inde i landet og har mange villaer og adgang til en række grønne områder. Skal man udpege et arbejderområde i Gentofte kommune, ligger det i Vangede, der af motorvejen, ”Lyngbyvejen”, er delvist adskilt fra resten af kommunen.

Infrastrukturen er veludbygget, f.eks. gennemløbes kommunen af tre S-togslinier med sammenlagt 10 stationer. Kommunen havde i 1900 ca. 15.000 indbyggere og i 1950 ca. 90.000. Dette tal faldt i den efterfølgende periode således, at det omkring 1990 nåede ned på ca. 65.000, men har siden været svagt stigende. Kommunen slap ”uberørt” gennem kommunesammenlægningen pr. 1. januar 2007, men er nu ikke længere landets 7. største kommune, men ”kun” nr. 18. Selvom kommunen allerede er folkerig, er den som nævnt i fortsat vækst p.t. Væksten vil imidlertid ifølge prognosen snart stagnere og om 10 år, i 2017, vil befolkningsstørrelsen endda være lidt mindre end for tiden. Set ud fra et idrætsplanlægningssynspunkt er det interessant, at der finder en vis ændring af aldersgruppesammensætningen sted i disse år. Der kommer først og fremmest flere ældre. Prognoserne siger således, at procentvis betragtet vil aldersgruppen 0-24 år i 2017 være uændret evt. svagt faldende, gruppen 25-54 år vil være faldet noget mere, og gruppen på +55 år vil være steget med 15-20% og omfatte omkring 1/3 af befolkningen.⁴

Som bekendt er det de rige, der har pengene, og begge dele er der mange af i Gentofte kommune. Det indtryk, omverdenen har af kommunen som en af landets mest velhavende og med de mest resursestærke borgere, bliver til fulde bekræftet via statistikken, når man ser på de sædvanlige parametre. Det gælder såvel kommunens økonomiske situation, indbyggernes uddannelsesniveau, kommunens mængde af grønne områder og kystnærhed som standard på skoler, børneinstitutioner, plejehjem, idrætsanlæg etc.. Kommunen er med sine ca. 43% af borgere med mellemlang eller videregående uddannelse mere en dobbelt så veluddannet som resten af det København Amt, som Gentofte hørte til inden am-

4 Gentofte Kommune, Statistik 2007 (s.8-9)

ternes nedlæggelse i 2007. Få i kommunen er på overførelsesindkomst og kontanthjælp. Kommunen har landets 2. største skatteudskrivningsgrundlag pr. skattepligtig indbygger over 18 år (2006). Udskrivningsgrundlaget er med sine ca. 270.000 kr. pr. person næsten dobbelt så stort som landsgennemsnittet. Samtidig har kommunen landets 2. laveste skatteudskrivning på 18,5% (2006)⁵. Kombineres det med, at kommunen i 2004 gennem salg af sine aktier i NESA realiserede et engangsbeløb på ca. 3,6 mia. kr. (netto), bekræftes billedet af Gentofte som en meget resursestærk kommune.

2.2. Politik og administration

Politisk set har kommunen haft ubrudt konservativt styre siden 1933, de fleste år har partiet endda haft absolut flertal. Det er også tilfældet efter sidste kommunalvalg, i november 2005, hvor fordelingen af de 17 medlemmer, der er i byrådet, blev:

Fig. 1: Politiske partier i Gentoftes kommunalbestyrelse

Parti:	Mandater:	Ændringer:
Konservative:	9	(-1)
Venstre:	2	
Radikale Venstre:	2	(+1)
Socialdemokraterne:	2	(+1)
Socialistisk Folkeparti:	1	
Gentofte-listen:	1	(-1)

I spidsen for kommunen står borgmester Hans Toft (C), der har styret byrådsgruppen siden 1993, hvor han afløste sin partifælle, Birthe Phillip.

Gentofte Kommune har ansat ca. 6.000 medarbejdere. Af dem er ca. 350 centralt placeret på rådhuset og således tættest på beslutningsprocessen i form af de stående politiske udvalg og kommunalbestyrelsen. De syv politiske udvalg er Økonomiudvalget, Teknisk Udvalg, Byplanudvalget, Bygningsudvalget, Socialudvalget, Børne- og Skoleudvalget samt Kultur- og Fritidsudvalget.

2.3. Kultur- og fritidsliv

Kommunens kultur- og fritidsliv må betegnes som varieret og mangfoldigt med mange aktiviteter inden for folkeoplysningsområdet, biograf, teater, museer, bl.a. kunstmuseet Ordrupgaard, Danmarks Akvarium og Eksperimentariet. Det frivillige foreningsarbejde i Gentofte omfatter ca. 100 foreninger, hvoraf omkring 60 er idrætsforeninger.⁶ Hvis man

⁵ Pr. 2007 er skatteprocenten 22,4, idet dele af de tidligere amtsskatter pålægges kommunerne. Gentofte har dog stadig en af landets laveste beskatninger. Gentofte Kommune, Statistik 2007 (s.23).

⁶ De følgende oplysninger handler om foreninger, der falder ind under Folkeoplysningslovens regler og modtager direkte eller indirekte tilskud fra kommunen. Det er således i høj grad tænkeligt, at der er tale om flere foreninger i kommunen end de nævnte. De modtager blot ikke kommunal støtte og medtages derfor ikke i statistikken.

ser på antallet af deltagere i foreningerne, er idrætten endnu mere dominerende. Hele 23.018 deltager i idræts aktiviteter, ca. 12.000 af dem er under 25 år, og ca. 11.000 er over 25 år. I det samlede foreningsliv deltager 27.068 (2006). Det er således mere end 80% af foreningsområdet, der har idræt på programmet. Sammenlignes tallene fra 2003 med 2006 ses en fremgang på ca. 2.200 deltagere i foreningsaktiviteter. Næsten hele stigningen (ca. 90%) er imidlertid indenfor idrætsområdet.⁷ Supplerende kan nævnes, at inden for voksenundervisningsområdet deltager ca. 10.000 i aktiviteterne "Bevægelse" og "Motionsgymnastik". Det er ca. 60% af det samlede antal voksne, der bliver undervist inden for dette område.⁸ Samlet må det konkluderes, at idrætten har en meget dominerende rolle i kommunens foreningsliv og i voksenundervisningen.

2.4. Idrætslivet og dets organisering i Gentofte Kommune

Idrætten i Gentofte kommune er især placeret under Kultur- og Fritidsudvalget, men andre udvalg er også involveret. Således Børne- og Skoleudvalget (f.eks. skoleidrætten), Socialudvalget (f.eks. typer af sundhedsfremme) og Teknisk Udvalg (f.eks. park, natur og havne). Forvaltningsmæssigt set hører det meste af idrætten under direktøren for forvaltningen "Skole og Fritid", der udover skole- og fritidsområdet også administrerer idrætsanlæggene.⁹

Idrætslivet i kommunen har nogle særpræg, der adskiller det fra de fleste andre kommuner i Danmark med hensyn til aktivitetsvalg. Tennis, ridesport, sejlsport og roning er således de mest populære idrætsaktiviteter organiseret i foreninger, hvilket er i klar modsætning til resten af landet. De foreningsaktive i Gentofte Kommune tenderer således at vælge idrætsgrene, som traditionelt er blevet dyrket i de højere sociale lag, og billedet er, med mindre forskelle, ens for såvel børn som voksne.

De fleste idrætsforeninger i kommunen er samlet i "Sammenslutningen af Idrætsforeninger i Gentofte" (SIG), som blev stiftet i 1975, idet der dog, som det vil fremgå af kapitel 4, har været lignende organisationer også tidligere i kommunens historie. Ifølge organisationens hjemmeside har den p.t. 63 foreninger som medlem (2006). SIG har en bestyrelse på 8 medlemmer, som repræsenterer idrætten overfor kommunen.

Endelig bør det nævnes, at selv om den organiserede idræt altså har mere end 60 foreninger, domineres kommunens foreningsidræt, i hvert fald numerisk, af kun tre foreninger. Størst er Hellerup Idræts Klub (HIK) med ca. 4.000 medlemmer, Skovshoved Idræts Forening (SIF) har ca. 2.000, og Gentofte badmintonklub har ca. 1000. Disse tre klubber råder således tilsammen over ca. 1/3 af kommunens idrætsudøvende foreningsmedlemmer.¹⁰

7 Gentofte Kommune, Statistik 2007 (s.71)

8 Ibid.

9 www.gentofte.dk/home/om_kommunen/administration/organisation

10 Intw-V (s.7)

3. Undersøgelsen i Gentofte

Ønsket med undersøgelsen er overordnet set at opnå en grundlæggende viden om idrætspolitikens baggrund, indhold og implementering i Gentofte kommune de sidste ca. 100 år med særlig henblik på de nuværende forhold.¹¹

3.1. Formål

En række spørgsmål vedrørende Gentofte Kommunes idrætspolitik er blevet stillet. Hovedvægten af spørgsmålene beskæftiger sig udelukkende med aktuelle idrætspolitiske forhold, mens andre også er i historisk kontekst. Spørgsmålene er blevet samlet i tre temaer:

I: Mål og værdier

- Hvilke mål for og holdninger til idrætten har interessenterne i kommunen?
- Hvilke konkrete politikker har kommunen for idrætten?

II: Styring og centrale aktører

- Hvordan administreres / forvaltes idrætspolitikken?
- Hvem er de centrale aktører i formuleringen og implementeringen af idrætspolitikken?
- Hvordan er forholdet mellem kommunen og den frivilligt organiserede idræt?

III: Overordnede idrætspolitiske problemkreds

- Hvilke emne(r) kendetegner især diskussionen om idrætspolitikken?

En del af spørgsmålene besvares bedst ved at analysere dokumenter og andre materialer, og her er man godt hjulpen i Gentofte, idet dele af kommunens fritidspolitik især de sidste 5-6 år er veldokumenteret gennem flere centrale rapporter og dokumenter. Andre spørgsmål besvares bedst gennem interviews af centralt placerede politikere, embedsmænd, idrætsledere etc.

3.2. Metode og teori

Hovedvægten er lagt på undersøgelse af Gentofte Kommunes nuværende idrætspolitik indhold og implementering. Med nuværende menes i denne sammenhæng "det 21. århundrede" dvs. de sidste 5-6 år. Empirien består af tre kildegrupper. Den første gruppe udgøres af to analyserapporter fra 2002 og 2003 om kommunens idrætsfaciliteter¹² i kombination med en række af kommunens centrale idrætspolitiske dokumenter¹³ samt et spe-

11 Det er desuden meningen, at de idrætspolitiske forhold i Gentofte Kommune i anden sammenhæng skal belyses og sammenlignes med udvalgte kommuner.

12 Forfatter af første rapport (2002) var stud.scient., Laura Munch, mens adjunkt, ph.d. Ole Skjerk stod bag den anden rapport (2003). Begge rapporter havde styregrupper sammensat af Institut for Idræt, KU, Gentofte Kommune og Danmarks Idræts-Forbund.

13 Disse vil blive nævnt undervejs. De fleste kan findes via Gentofte Kommunes hjemmeside.

cialer fra RUC fra 2005 om strategisk netværkssamarbejde i Gentofte Kommune¹⁴.

Den anden kildegruppe omfatter seks interviews foretaget i perioden medio marts til primo maj 2007 med udvalgte repræsentanter fra a) kommunens idrætsliv (såvel bredde som elite), b) administration og c) politikere. De interviewede er blevet lovet anonymitet, hvilket dog er en næsten umulig opgave i forhold til folk med tæt kendskab til kommunens idrætsliv. Men anonymiteten vil blive søgt opretholdt. Interviewene vil ikke kun blive gennemgået samlet, men, som det også gælder det øvrige kildemateriale, blive inddraget i undersøgelsen, når det skønnes relevant. Referencerne vil henvise til de respektive interviews, der alle er blevet transskriberet. De, der er blevet interviewet, har alle det tilfælles, at de er særdeles centralt placeret i kommunens idrætsliv. De fleste af dem har været engageret i området gennem mindst 10 år og indtager centrale roller i et væld af idrætslige sammenhænge i kommunen. Samlet set er der på interviewsiden med en gængs sportsmetafor blevet sammensat et stærkt og velafbalanceret hold! De kompetencer, der således dækkes i undersøgelsen, omfatter samlet set dyb og indgående kendskab til samtlige rådhusets administrative og politiske områder og udvalg inden for idræt, skole og fritid. Desuden er den uorganiserede idræt og den frivillige idræt herunder SIG, bredde og elite samt alle de vigtigste arbejdsgrupper og udvalg nedsat mellem kommunen og idrætten de sidste 10 år lige så stærkt repræsenteret. De interviewede har efterfølgende godkendt transskriberingerne af deres respektive interviews.

Selv om nutiden står i centrum indledes undersøgelsen med en historisk redegørelse, hvis kildegrundlag, den tredje kildegruppe, er kommunale mødereferater, foreningers jubilæumsskrifter og arkivalier fra Gentofte Kommunes Lokalarkiv. Alt i alt er der således tale om tre kildegrupper, der dels er med til at strukturere undersøgelsen dels qua forskelligt metodevalg og teoribaggrund er med til at sikre en triangulering, hvorved problemstillingerne behandles fra flere vinkler.

3.2.1. Teoretisk inspiration

I analysen er anvendt ”historisk institutionalisme” (HI) og ”governance-teori” (GT) som overordnet teoretisk inspiration. HI kan bruges til at belyse, hvorledes og hvorfor institutioner ændrer sig, hvorledes politiske ideer og initiativer bliver filtreret af institutionelle strukturer på deres vej til politisk realitet, og hvorledes institutionelle strukturer kan have ikke intenderet indflydelse på politikdannelse. I sin brede definition forsøger HI at belyse, hvorledes politisk kamp bliver medieret af de institutioner, hvor den finder sted. HI ser således på ”policy” over tid. Hvad dette projekt angår, vil det være antagelsen, at valg af idrætspolitik i Gentofte Kommune, f.eks. truffet ved dannelsen af en institution eller ved initiering af en given policy i sin tid, kan have indflydelse på nutidens ”policy”. Det kaldes ”stiafhængighed”. En sti kan i princippet følges gennem mange år, men vil naturligvis have haft sine ”korsveje” f.eks. i form af udefra kommende lovgivning. Ved den slags lejligheder har man i kommunen taget stilling og – formentlig på ubevidst plan - enten

14 Kasper Lund Kirkegaard: Fra vilkår til værktøj – Strategisk netværksarbejde i praksis. Tre eksempler fra Gentofte Kommune, Roskilde Universitetscenter, 2005

accepteret en ny sti eller tilpasset den gamle. I denne rapport har fire stier, som det vil fremgå, udkrystalliseret sig:

- Administrationens rolle i forhold til idrætten.
- Idrættens forhold til kommunen.
- Idrætsfaciliteternes betydning i kommunens idrætspolitik.
- Breddeidrætten har domineret i forhold til eliteidrætten.

Hvad Governance-teorien angår, fokuserer den (også) på samspillet mellem politiske aktører og politiske institutioner, men uden, som HI, at lægge vægt på den historiske dimensions betydning. GT antager eksistensen af en vekselvirkning mellem, at politiske institutioner sætter rammer for aktørernes identitetsdannelse, forestillinger og handlinger, og at de politiske aktører skaber og omskaber de politiske institutioner ved at fortolke og omtolke eksisterende regler og normer. GT er kritisk over for forestillingen om at handlinger er rationelle og bestemt af nyttemaksimering. En moderne version af / supplement til GT inddrager netværks betydning for styring. Denne (nye) teori påpeger, at styring ofte finder sted i relativt stabile, selvorganiserede netværk. Disse netværk, hvor deltagerne både er gensidigt afhængige og delvist autonome kan skabe et fælles norm- og værdibaseret grundlag for vedtagelsen og gennemførelsen af en række politiske beslutninger. Man kan således forestille sig at en række private, halvoffentlige og offentlige institutioner knyttes sammen i governancenetværk, hvor de kan formulere, forhandle og beslutte på baggrund af normer og regler, de selv har været med til at opstille. Det er dog ikke den rene anarki, der hersker, idet netværk, ifølge teorien, selvregulerer inden for rammerne af en overordnet regulering af mål, midler og resursegrundlag.

Samlet set supplerer "Historisk institutionalisme" og "Governance teori" hinanden godt. Begge interesserer sig for beslutningsprocessernes forløb: "Hvem er involveret i beslutningsprocessen?", "Hvad er de centrale temaer" og "Hvordan og med hvem samarbejdes om hvad?". Disse spørgsmål, der, som det fremgår, er tæt relateret til formålsbeskrivelsen (se 3.1.), vil blive søgt besvaret vha. diskursanalyse. Der vil ikke her blive gået i detaljer, hvad angår teori bag diskursanalyse, der i denne rapport snarere anvendes som metode. Der er tale om traditionel Foucault inspireret anvendelse af diskursbegrebet, dog med underprioritering af det tilhørende magtbegreb. Der vil således især blive lagt vægt på at beskrive og diskutere, hvad der nærmere karakteriserer omtalen af idrætten i kommunen hos de respektive interessenter i relation til denne undersøgelses fokuspunkter. Der vil derimod ikke eksplicit blive jagtet og påvist magtrelationer og ditto strategier, men disse vil naturligvis altid være til stede bag aktørernes argumenter med baggrund i deres forudsætninger, holdninger, handlinger etc.

Del II: På sporet af en idrætspolitik

4. Idrætspolitikken i Gentofte Kommune ca. 1900-2000

I vore dage er kommunerne underlagt en række love og paragraffer, der stiller krav til indsatsen over for borgerne på kultur- og fritidsområdet. Det var ikke tilfældet før 2. verdenskrig. På fritidsområdet eksisterede der ingen egentlig lovgivning for den frivillige organisering før 1930. Indtil da blev dog idrætsorganisationerne og aftenskolerne støttet gennem årlige bevillinger over finansloven. Den frivillige organisering af idrætten fik, hvad skydning og senere gymnastik angik, allerede via De Danske Skytteforeninger (DDS) statsstøtte fra 1861. Sporten i form af Dansk Idræts-Forbund (DIF) fik først stats-tilskud fra 1903. Fra 1895 blev der åbnet for statsstøtte til de private aftenskoler. På lokalt plan derimod var der ingen krav, men mange kommuner stillede tidligt lokaler og anlæg gratis til rådighed for fritidsundervisning, idræt og andre børne- og ungdomsaktiviteter.

I 1930 blev den første egentlige aftenskolelov herhjemme vedtaget. Den var fundamentet for den offentlige støtte til ungdoms- og aftenskoler de efterfølgende 60 år: Enhver aftenskole og ungdomsskole kunne nu få tilskud fra staten og amterne, og kommunerne skulle stille lokaler til rådighed, hvis en række formelle krav til f.eks. lærer og undervisningsplan blev godkendt. I 1942 blev aftenskolen og ungdomsskolen adskilt lovgivningsmæssigt, og kommunens lokaleforpligtelse blev yderligere strammet. Hverken i 1930 eller i 1942 blev idrætten dog specielt tilgodeset i lovgivningen, og det var stadig op til kommunerne selv at bedømme, om og hvor meget de ville støtte idrætten. Men når de støttede, var det især på facilitetsområdet. I 1946 brugte kommunerne således knapt 3 mio. kr. på nye idrætsanlæg og drift heraf, mens den samlede kommunale støtte til idrætsforeningerne, inklusiv støtte til anlæggelse af private idrætsanlæg, kun beløb sig til ca. 0,5 mio. kr.¹⁵

Den historiske redegørelse er opdelt i fire perioder: a) ca. 1900-1920, b) ca. 1920-1950, c) ca. 1950-1980 og d) ca. 1980-2000. Der vil først og fremmest blive lagt vægt på perioden ca. 1920-1950. Det er især i den periode, at man med udgangspunkt i ”historisk institutionalisme” (se 3.2.) kan se den kommunale idrætspolitikks struktur, institutioner og rutiner forme sig i Gentofte og trække spor, der kan iagttages også i vore dage. Det er således denne undersøgelses påstand, at meget af det, der i vore dage kan siges at være et særkende for idrætspolitikken i Gentofte Kommune, hviler på rutiner mv. fra perioden 1920-1950.

Denne del af undersøgelsen hviler på en række jubilæumsskrifter fra kommunens idrætsforeninger i kombination med mødereferater fra sogneråd og kommunalbestyrelse samt arkivalier fra Samvirkende Idrætsforeninger i Gentofte (SIG) og Hellerup Idræts-Klub (HIK). Jubilæumsskrifterne og mødereferaterne er fundet på Gentofte Kommunes Hovedbibliotek, arkivalierne som nævnt på Gentofte Kommunes Lokalarkiv.

15 Bjarne Ibsen: Dansk Idrætsliv bd 2 (s.111)

4.1. I sognerådet - Perioden ca. 1900-1920

Gentofte var i den periode endnu ikke blevet til en kommune, men hed ”Gentofte Sogneråd”. Sognerådet var ikke udfarende på nogen måde i forhold til idræt og havde hverken en eksplicit eller implicit formuleret idrætspolitik. Problemer løstes i den rækkefølge, de opstod. ”Ad hoc.-kulturen” gav sig f.eks. udtryk, da Hellerup Idræts Klub (HIK) i 1901 fik tilladelse til at leje et område i Strandparken til tennis og fodbold, men allerede året efter måtte se arealet udstykket af sognerådet til villaparceller. I efteråret 1904 stod HIK således uden baner bortset fra tre tennisbaner. Det lysnede dog hurtigt, idet sognerådet allerede i foråret 1905 besluttede at ville kompensere HIK andetsteds i området ved at anlægge en pavillon, en fodboldbane og 5 tennisbaner. De sidste blev anlagt som planlagt, men ikke pavillonen og slet ikke fodboldbanen. Den blev nemlig senere samme år, med andre ord få måneder efter beslutningen om at anlægge den, udstykket.¹⁶ I løbet af 3-4 år oplevede HIK således hele to gange, at kommunen ændrede planer og annullerede indgåede aftaler.

Fra 1909 er det muligt via de trykte ”Sognerådets forhandlinger” at følge idrætspolitikken i Gentofte lidt tættere. Under de forskellige stående udvalg i sognerådet kan man se, hvilke idrætspolitiske emner man har beskæftiget sig med i årenes løb (F.eks. ”Badeanstalter”, ”Kommunens ejendomme”, ”Lystbådehavnen i Hellerup” og ”Skovshoved havn”). Idrætspolitikken har ikke sin egen plads i forhandlingerne, og der er som nævnt ingen faste procedurer. Og senere tiders faste ordninger, hvad f.eks. økonomisk støtte angår, er endnu ikke indført. Et eksempel herpå kan findes i 1911, hvor sognerådet giver tilladelse til, at Skovshoved IF må indrette ny sportsplads ved Korsgaardsvej samt lade den indhegne. Tilladelsen gives for et år ad gangen mod, at klubben betaler ”den nuværende leje” samt selv at bekoste indhegningen. Ved et senere møde besluttedes det dog, at sognerådet ville bekoste pløjning, harvning og græssåning. Kommunen betalte i alt kr. 100 som en engangsforanstaltning.¹⁷

4.2. En idrætspolitik tegner sig - ca. 1920 - 1950

I årene under og efter 1. verdenskrig er udviklingen i befolkningstallet og i idrætten stor i sognet, der bliver til kommune i 1919. Der kommer ca. 1000 nye indbyggere om året, og også Gentoftes idrætsliv bærer præg af, at idrætten er ved at blive en massebevægelse i Danmark. En idrætspolitik tager form i Gentofte efter første verdenskrig, da kommunen begynder mere aktivt og planlagt at støtte idrætslivet.

Et af de første eksempler på en mere aktiv idrætspolitik, dvs. en politik der rækker ud

¹⁶ Herefter blev der ikke spillet fodbold i HIK igen før 1913. I 1912 vedtog Gentofte kommune at anlægge en sportsplads ved Phistersvej. Den var færdig i 1915. I 1913 holdt fodboldspillerne til ved Tuborgvej og i 1914 ved Tranegårdsvej. Anlægget ved Phistersvej var HIKs hovedkvarter indtil tennishallen på Hartmansvej blev bygget i 1935. Siden da har HIK været centreret om tre anlæg: Havnen med 4 tennisbaner, Phistersvej med 2 fodboldbaner og 12 tennisbaner og Hartmansvej med tre indendørs og otte udendørs tennisbaner. I vore dage er der også aktiviteter på Gentofte Stadion og Kildeskovshallen (håndbold). Endelig kan nævnes, at HIK også har benyttet Gentofte Isstadion, men ishockeyafdelingen blev udskilt fra HIK i 1996. Torben Dahl m.fl. (red.) HIK fylder 100 år – Hellerup Idrætsklub 1950-2000, København, 2000 (s. 8-11)

¹⁷ ”Sognerådets forhandlinger”, 1911

over ad hoc. stadiet, stammer fra perioden, hvor sognerådet bliver til kommunalbestyrelse. I 1919 støtter Gentofte Kommune således efter ansøgning Hellerup Dameroklub med 1000 kr. til opførelsen af et klubhus. Klubben blev stiftet i 1901, og fra 1907 havde man rådet over et skur. Der var tale om et betragteligt beløb, og kommunen stillede derfor også tre betingelser: a) Huset skulle deles med havnefogden, b) Kun kvinder fra Gentofte Kommune måtte være medlemmer, og c) man skulle ”indordne” sig under Hellerup Idrætsklub. Her er tale om et tidligt forsøg fra den nye kommunens side på ikke kun at støtte en idrætsklub efter ansøgning i en konkret sag (ønske om ny facilitet i form af nyt klubhus), men også at stille krav, der ligger udenfor selve faciliteten og dens anvendelse (pkt. b og c). Ingen af de tre betingelser blev dog opfyldt, efter at man havde fået pengene.

Kravet om kun at støtte borgere bosiddende i Gentofte Kommune fremsættes her for første gang, men det har helt op til 1960-erne stået centralt i kommunens idrætspolitik. Også kravet om tvungen fusionering med anden idrætsklub af rationaliseringsgrunde dukker, som vi skal se, siden hen lejlighedsvis op. I 1934 lykkedes det i øvrigt kvinde-roklubben at presse kommunen til at støtte opførelsen af et nyt klubhus, idet kommunen allerede et par år tidligere havde støttet opførelsen af et helt nyt hus til den nystartede Hellerup Roklub på nabogrunden.¹⁸

4.2.1. Fra ”Fællesrepræsentation” til ”Samvirke”

Kravene til Hellerup Dameroklub, der som nævnt kan ses som et tidligt forsøg på at drive egentlig idrætspolitik, blev hurtigt fulgt op af et konkret udspil fra kommunen. I 1920 ønskede Gentofte Kommune at få lagt idrætsområdet ind i mere faste rammer. Der skulle dannes en organisation, *Fællesrepræsentationen for Idrætsklubberne i Gentofte Kommune* (FIG), som kommunen kunne samarbejde med. Initiativet kom i første omgang fra kommunens idrætsinspektør, kaptajn, senere oberstløjtnant, Holger Nielsen, og ideen var, at FIG skulle repræsentere klubberne i forhold til kommunen herunder indgå lejemaal vedrørende idrætsfaciliteter, føre tilsyn med de bestående anlæg samt arbejde for tilvejebringelsen af nye. Efterhånden som planerne materialiserede sig, vakte de en vis bekymring hos kommunens største idrætsklub, Hellerup Idræts Klub (HIK). I et brev i september 1920 til kommunen klagede klubben over planerne om en ”Fællesrepræsentation”. Klubben hævdede, at det tvungne medlemskab, som kommunen lagde op til, kunne give HIK problemer med såvel Københavns Boldspil Union (KBU) samt Dansk Lawn Tennis Forbund. Som en slags løsning på det problem blev det på et internt møde i klubben foreslået, at kun medlemmer af Dansk Idræts-Forbund (DIF) måtte være medlemmer af Fællesrepræsentationen. Helst ville klubben dog helt undgå organisationen, men hvis kommunen imidlertid insisterede, krævede HIK som minimum, at FIGs medlemmer skulle være fuldstændig uafhængige og selvstændige, hvad den daglige ledelse angik. Fællesrepræsentationen kunne således være med til at fastsætte lejens størrelse for de forskellige lejemaal og graden af vedligeholdelse, men klubberne burde have suveræn

18 Ning de Coninck-Smith: Hellerup Dame Roklub – 1901-2001, København, 1997, s.5-6

brugsret over deres lejede og lånte arealer, mente HIK, der appellerede direkte til kommunalbestyrelsen samt kommunens idrætsinspektør, Holger Nielsen.¹⁹

I første omgang tog man ikke højde for HIKs indvendinger i den lejekontrakt, der blev indgået mellem Gentofte kommunalbestyrelse og ”De samvirkende Idrætsforeninger i Gentofte” (SIG). Kommunen lagde stor vægt på, at alle klubberne skulle være med i idrætssammenslutningen, *”hvis den skal have betydning”*.²⁰ Ved fremlæggelsen i kommunalbestyrelsen, blev det pointeret, at der havde været tale om lange og trange forhandlinger. *”Det er sket af interesse for sporten, for at faa alt samlet paa én hånd, så vi ikke herfra skal være nødt til at forhandle med hver enkelt klub om dens forhold, og jeg tror, det er lykkedes os at overbevise sportens udøvere om, at der ikke med dette skridt er forbundet nogen som helst bagtanke fra vor side”*.

Også økonomien blev gennemgået. Det påpegedes, at kommunen havde forsøgt at få klubberne til at betale 40% af de gennemsnitlige vedligeholdelsesudgifter til baner m.v. Det kunne klubberne imidlertid ikke klare, så foreløbig ville kommunen nøjes med 25%, *”men det er vor Tanke ad Aare at faa Beløbet sat op”*, sagde skoleinspektør Aage Næstved, der fremlagde forslaget, som blev enstemmigt vedtaget i kommunalbestyrelsen.²¹

Kommunens kontrakt indgås som nævnt med ”De Samvirkende Idrætsforeninger i Gentofte” (SIG), men lidt forvirrende fastholder den organisation, der skal føre kontrakten ud i livet navnet *Fællesrepræsentationen for Idrætsklubberne i Gentofte Kommune* (FIG) på det stiftende møde 2 uger efter, den 15.4. Vedtægterne er underskrevet af Skovshoved Idrætsforening, Gentofte Idrætsforening, Vangede Idrætsklub, Gentofte Idrætsklub og Boldklubben Veto. HIK havde således ikke tilsluttet sig. Det fremgår da også af indholdet i såvel lejekontrakten som FIGs vedtægter, at ingen af HIKs indvendinger havde gjort indtryk. Tværtimod står der eksplicit i lejekontrakten, at HIKs lejemål af 1914 (bl.a. anlægget ved Phistersvej) ophæves, og at det fremover er idrætssammenslutningen, der fordeler de forskellige lejemål.²²

Kommunens og idrætssammenslutningens forskellige opgaver og forpligtelser var formuleret i kontrakten:²³

Kommunen:

- Skal foretage årlige vedligeholdelse af samtlige idrætsanlæg og klubhuse efter indstilling fra SIG inden den 15.4. hvert år.
- Kommunen skal løbende vedligeholde de ”gartneriske” anlæg (f.eks. slå græs).

”De samvirkende Idrætsforeninger i Gentofte” (SIG):

- SIG har ansvaret for det udlejede ”Saaledes at Kommunen i alle Spørgsmål herom kun har med SIG at gøre og ikke med de enkelte Klubber”.

19 SIGs arkiv, 1921

20 Gentofte Kommunalbestyrelse offentlige Forhandlinger 1921-22, s. 15

21 Gentofte Kommunalbestyrelse offentlige Forhandlinger 1921-22, s. 277

22 SIGs arkiv, 1921

23 ibid

- Den daglige vedligeholdelse af tennisbaner og mærkning af fodboldbaner påhviler SIG.
- SIG fordeler anlæggene til brug for de enkelte klubber og har det fulde ansvar for dem i forhold til kommunen. Kommunen har dog til enhver tid adgang til idrætspladser og bygninger og har ret til at gribe ind ved misligholdelse.
- SIG skal betale en leje på 25% af de udgifter, kommunen hvert år afholder til vedligeholdelse af baner, bygninger, materiel m.v. efter opgørelse af Teknisk Forvaltning. Desuden skal vandafgift betales efter sædvanlige tariffer.
- Hvis SIG ikke overholder sine forpligtelser kan kontrakten straks opsiges. SIG skal betale kontraktens stempelafgift.

Da ”FIG”, som altså i kontrakten kaldes ”SIG”, blev stiftet 14 dage efter, den 15.4.1921, til gennemførelse af kontraktens indhold, blev det vedtaget, at formålet skulle være:²⁴

- At repræsentere klubberne i alle anliggender af fælles interesse og navnlig overfor kommunalbestyrelsen derunder afslutning af lejemål for de kommunale idrætsanlæg.
- At forvalte og føre tilsyn med de allerede bestående anlæg.
- At arbejde for at skaffe nye anlæg og i det hele taget støtte sporten i kommunen.

Alle idrætsklubber i Gentofte Kommune med mere end 50 aktive medlemmer over 17 år kunne optages i FIG, der hvert år i marts skulle afholde repræsentantskabsmøde. Alle foreninger under 200 medlemmer havde 3 repræsentanter hver, og for hver fulde 200 medlemmer derudover yderligere 1 repræsentant. Hver forening valgte desuden en bestyrelsesrepræsentant. At det kun var voksne medlemmer, der talte ved beregningen af klubstørrelse, kan have to årsager. For det første kan der være tale om en knæsætning af de faktiske forhold. På det tidspunkt var det nemlig i al overvejende grad alligevel kun unge og voksne, der dyrkede idræt i fritiden. Børn, der jo er så righoldigt repræsenteret i fritidsidrætten i vore dage, dyrkede dengang først og fremmest idræt i skolen. For det andet kan det muligvis have været et forsøg på netop at holde skoleidrætsklubber ude fra fordelingen af idrætsfaciliteter. F.eks. havde det dengang nydannede Ordrup Gymnasium under betegnelsen ”Ordrup Latin- og Realskole” og ”Ordrup Højere Almenskole” haft en tradition for skoleklubvirksomhed.²⁵ Mod denne tolkning taler dog, at en af bagmændene bag hele ordningen, Holger Nielsen, netop havde en kraftig tilknytning til skolevæsenet.

Det samlede idrætspolitiske signal, som forhandlingerne i kommunalbestyrelsen, lejekontrakten og FIGs konstituering sendte i 1921, var, at:

24 SIGs arkiv, 1921

25 Også Skovshoved Idrætsforening (SIF) havde oprindeligt tætte skolerelationer. Klubben blev stiftet i foråret 1909 på Skovshoved Skole. Medlemmerne var drenge, der var blevet for gamle til at gå i skole, da de fleste havde forladt 7. klasse i 1908, og derfor ikke mere kunne dyrke skoleidræt. Der blev spillet fodbold om sommeren og dyrket gymnastik om vinteren. Der kom hurtigt en pigeafdeling, der spillede hockey. www.skovshoved.gentofte-skoler.dk#historie

- Idrætsudøvelse i Gentofte Kommune skulle foregå i klubber af en vis størrelse (+50 medlemmer) beregnet i forhold til antallet af voksne medlemmer, og at alle den slags klubber skulle være med i en fælles organisation.
- Kommunen helst så, at idrætten organiserede og styrede sig selv og via fællesorganisationen kunne være direkte forhandlingspartner med kommunen. Dog med mulighed for øjeblikkelig kommunal indgriben, hvis noget gik skævt.
- Kommunen skulle betale $\frac{3}{4}$ af driften af de kommunale anlæg, mod at idrætten selv betalte resten.

FIG var ingen succes og kom aldrig rigtigt i gang. Året efter i juli 1922 blev formålet ændret og ved samme lejlighed blev organisationens navn ændret til ”Samvirkende Idrætsklubber i Gentofte Kommune” (SIG). ²⁶Således var der nu overensstemmelse mellem kontrakt og organisation på navnefronten. Der blev skrevet et nyt sæt vedtægter, der i stort omfang var sammenlignelige med de tidligere. Formålet blev ændret en smule og var nu at:

- Overtage ”Kommunens samtlige Idrætsanlæg”.
- Fordele dem til ”Klubberne med Fastsettelse af Klubbernes Lejeafgift”.
- ”Efter Indstilling af Klubberne hvert Aar at føre Forhandling med Kommunen om Vedligeholdelse af alle Idrætsanlæggene”.
- Tilvejebringe ”nye Anlæg”.

Med i SIG var nu ”samtlige 6 Sportsklubber i Gentofte Kommune”. Forskellen i forhold til medlemskabet af FIG året før var således, at også HIK nu havde tilmeldt sig. Begrundelsen for HIKs tilmelding skal nok findes i en ændret paragraf 16, hvor det bl.a. hedder: *”Det er en Forudsætning ved S.I.G’s Oprettelse, at de 6 Klubber, som medvirker ved dens Dannelse, beholder den fri Dispositionsret over de af dem i Øjeblikket benyttede Baneanlæg...”*.²⁷ Den fri dispositionsret over de anlæg, man allerede havde fået tildelt og ville få tildelt fremover, havde netop været det væsentlige krav, som HIK ikke havde kunnet få opfyldt i forbindelse med dannelsen af FIG året før, hvorefter HIK havde holdt sig væk.

Indførelsen af den nævnte paragraf, der var den største ændring, gjorde den nye organisation spiselig for HIK, og kan ses som en følge af modstanden fra HIK, kommunens største idrætsklub. Indførelsen kan dog også ses som en gryende erkendelse hos kommunen af, at et direkte samarbejde med en fælles forhandlingspartner (det være sig FIG eller SIG), der repræsenterede en enig forsamling af idrætsklubber, nok ofte var illusorisk. Dels var idrætsklubberne i virkelighedens verden ikke enige i alle spørgsmål, dels viste udviklingen, at det også var besværligt for kommunen, hvis alt skulle gå gennem SIG. I hvert fald besluttede kommunen året efter, at vedtægterne skulle ændres således, at alle relationer mellem kommunen og idrætten ikke partout skulle gå gennem SIG. Kommunen

²⁶ SIGs arkiv, 1922

²⁷ SIGs arkiv, 1923

ønskede fremover at kunne forhandle direkte med klubberne ”om Anliggender der udelukkende vedrører den enkelte Klub”. Imidlertid forbeholder kommunen i samme beslutning sig stadig til enhver tid ret til at forlange alle henvendelser fra de enkelte idrætsforeninger fremsendt gennem SIG.²⁸ Bortset fra, at det er interessant, at kommunen åbenbart ensidigt kan diktere ændringer i den indgåede og underskrevne aftale, har den nu i 1923 opnået et optimalt udgangspunkt i sit forhold til idrætsforeningerne: Kommunen kan på den ene side selv henvende sig direkte til en klub og på den anden side nægte en klub at henvende sig direkte til kommunen.

4.2.2. Gentofte Kommunes Idrætsudvalg (GKI)

SIG fik dog ikke den betydning for idrætslivets udvikling og kontrol, som kommunen måske havde forestillet sig, da de omkring 1920 brugte en del kræfter på at få organisationen oprettet. Kun i få tilfælde, og kun i de første år, havde SIG en slags idrætspolitisk betydning. Ret hurtigt overgik organisationen til at have rent administrative funktioner omkring opkrævning af leje og formidling af kommunale inspektionsbesøg for de klubber, der ikke havde indgået selvstændig kontrakt med kommunen. I 1940 konkluderede formanden for SIG, at organisationen i ”Aarevis (har) ført en intetsigende og fuldkommen illusorisk Tilværelse”. Bestyrelsen havde derfor i flere år ikke indkaldt til repræsentantskabsmøde og foreslog nu en nyforhandling med Gentofte Kommunalbestyrelse. Den kom i april 1941, men førte ikke til en rekonstruktion af SIG, der således reelt blev nedlagt.²⁹ Året efter vedtog kommunalbestyrelsen en ny konstruktion i form af et rådgivende idrætsudvalg, ”Gentofte Kommunes Idrætsudvalg” (GKI).³⁰ Udvalget havde to opgaver:

- a) At være raadgivende for Kommunalbestyrelsen med Hensyn til Benyttelsen af Gentofte Stadion og have den daglige Ledelse af den sportslige Del af Driften³¹, medens Administrationen og Vedligeholdelsen sker ved Kommunens Foranstaltning.
- b) At være til Raadighed for Kommunalbestyrelsen vedrørende Benyttelse og Drift af Kommunens øvrige Sportsanlæg (Skolebaner dog undtaget).

Udvalget skulle bestå af 10 medlemmer, dog således at kommunalbestyrelsen til enhver tid kunne vælge at udvide det. Udvalget, der bestod af et medlem af Anlægsudvalget, der samtidig var født formand for udvalget, en repræsentant for teknisk forvaltning, tre som var udpeget af kommunalbestyrelsen og fem repræsentanter for foreningerne, hvoraf de tre store områdeforeninger (HIK, SIF og GVI) alle var repræsenteret. Det var således slut med et udvalg udelukkende bestående af idrætten selv. Nu rådede kommunen i princippet over halvdelen af pladserne og en politiker var født formand. Udvalgets sammensætning kunne ændres af kommunen. Således var status i 1961, at udvalget var blevet udvidet med en repræsentant fra henholdsvis B1903 og fra ”badmintonklubberne”. Formanden

28 Gentofte Kommunalbestyrelse offentlige Forhandlinger 1923-24, s. 894

29 HIKs arkiv, 18.6.1940, 8.4.1941

30 HIKs arkiv, 24.10.1942

31 Dvs. at GKI stod for organiseringen af den idrætslige brug af Stadion

for Anlægsudvalget var nu samtidig formand for Idrætsudvalget.³² Som årene gik, blev det igen aktuelt at forsøge at involvere idrætten aktivt i idrætspolitikken, således som det var tilfældet i en række af landets kommuner, især efter kommunesammenlægningen i 1970 og Fritidslovens indførelse i 1968. I 1975 blev ”Sammenslutningen af Idrætsforeninger i Gentofte” (SIG) stiftet. Den er omtalt i afsnit 7.1.3. og har vist sig mere levedygtig end sine forgængere.

I sin ph.d.-afhandling om kommunal idrætspolitikdannelse i Odense, Århus og Ålborg 1900-1950 konkluderer Johnny Wøllekær, at de steder, hvor idrætten forstod at stå sammen, f.eks. via dannelse af idrætssamvirker, og tale med én stemme, kunne man påvirke den kommunalpolitiske beslutningsproces. *”Dermed fik idrættslivet større vægt i det politiske liv og kunne tage aktivt del i den politiske beslutningsproces”*. Det finder afhandlingen var tilfældet i kommunerne Ålborg og Århus, mens det modsatte var tilfældet i Odense Kommune, hvor idrætten aldrig demonstrerede fælles fodslag.³³ I den sammenhæng må det siges, at Gentoftes idrætsliv nok mest mindede om Odenses. Der var aldrig fælles fodslag blandt idrætsforeningerne i kommunen. Tilsyneladende var den største af foreningerne, HIK, ikke specielt interesseret i en fælles organisation, selvom klubben gennem flere år faktisk indtog organisationens formandspost. Og det virker som om kommunen, efter først at have trumfet dannelsen af et samvirke igennem, efterfølgende selv var med til at funktionstømme organisationen. De første to samvirker (FIG og SIG) løb således ud i sandet, det tredje (GKI), der dog næppe kan kaldes et egentlig samvirke, bestod af håndplukkede repræsentanter. Betydningen af det fjerde, det nuværende SIG, vil vi vende tilbage til.

4.2.3. Idrætsfaciliteternes betydning i idrætspolitikken

I vore dages idrætspolitik spiller idrætsfaciliteter en stor rolle i den lokale, danske idrætspolitik. Det var i endnu højere grad tilfældet for 100 år siden, hvor fritidslovgivning og folkeoplysningslov ikke fandtes og derved ikke åbnede for anden type støtte. Generelt set blev den kommunale interesse i Danmark for at subsidiere det lokale idrætsliv så småt vakt i begyndelsen af 1900 tallet. Kommunerne, eller som i Gentoftes tilfælde, sognerådet, havde ingen lovmæssig forpligtelse til at understøtte foreningsidrætten, men alligevel var den samlede kommunale støtte til idrætten i slutningen af 1930-erne mere end tre gange større end den statslige støtte. Den kommunale støtte blev i alt overvejende grad ydet i form af hjælp til etablering og drift af idrætsfaciliteter.³⁴ Også i Gentofte kommunes idrætspolitik var det dengang faciliteter, det især drejede sig om.

Hele formålet med og argumentationen bag dannelsen af SIG drejede sig om faciliteter og deres antal, art, placering, brug, pris, drift og forvaltning, og det var stort set også tilfældet, når idrætsdebatten foregik udenfor regi af SIG. Fra 1924 og frem blev der hvert år ved sæsonafslutning meddelt kommunen, hvilke anlægsarbejder der burde udføres in-

32 HIKs arkiv, 16.10.1961

33 Johnny Wøllekær: *Tidens krav er sportens krav – Studier i den kommunale idrætspolitikdannelse i Odense, Århus og Ålborg 1900-1950*, Syddansk Universitet 2007 (s.244)

34 Ibid (s.238)

den næste års sæsonstart. HIK rådede over anlæggene i Strandparken og anlægget ved Phistersvej. Hellerup Boldklub havde anlægget ved Mantziusvej. Skovshoved Idrætsforening havde anlægget ved Krøyersvej. Gentofte Tennisklub rådede over anlægget ved Kildeskoven, og Gentofte-Vangede Idrætsforening disponerede over anlægget i Vangede. Fælles for de seks klubber var, at de hvert år havde omfattende ønsker til reparation, vedligeholdelse og fornyelse af bestående faciliteter samt anskaffelse af nye. Proceduren var således, at de enkelte klubber indsendte deres ønsker til SIG, der samlede ønskerne og videresendte dem til kommunen. SIG ønskede imidlertid ikke kun at være ekspeditions-kontor for klubbernes ønsker. Sammenslutningen forsøgte sig også med en prioritering af ønskerne overfor kommunen. Det gav sig f.eks. udtryk i 1925, hvor næsten 20 store og små ønsker fra klubberne blev koncentreret i fire *"absolut mest paakrævede"* ønsker, idet SIG dog gjorde opmærksom på, at samtlige ønsker var *"velbegrundede"*. Interessant er det også, at SIG i brevet argumenterer for, at kommunen *ikke* skal *"anlægge en fælles Fodbold-Opvisningsbane"*. Argumentationen var, at kommunen først skulle bringe klubbernes træningsbaner i orden, før man kastede sig ud i at anlægge opvisningsbane. Det var jo ganske logisk, hed det, *"at denne ikke vil blive afbenyttet før Spillerne gennem den daglige Øvelse er kommet i en saadan Form, at de kan forvente med noget Held at kunne gøre sig gældende i en kamp paa en Opvisningsbane"*. Afslutningsvis lagde SIG - med en tidstypisk formulering: *"vor Sag, vort moralske Arbejde for at beskæftige Ungdommen i Fritiden og opøve den i sund Idræt, i den ærede Kommunalbestyrelses Hænder"*.³⁵

Baggrunden for denne pointering af, at træningsbaner er vigtigere end en opvisningsbane, udspringer fra en henvendelse fra Gentofte-Vangede Idrætsklub (GVI). Klubben frygtede tilsyneladende for, at kommunen var ved at løbe fra et løfte, der skulle være blevet afgivet på det møde, hvor idrætsklubberne var blevet bedt om at danne *"Samvirkende Idrætsklubber"*. Her havde kommunen lovet, mente GVI, at lave *"Idrætsanlæg i hver af Kommunens 3 Afdelinger Hellerup, Ordrup-Skovshoved og Gentofte-Vangede"*. Nu kunne GVI iagttage, at *"Hellerupanlægget var til Disposition"*, og Skovshovedanlægget omtrent var færdigt, men GVI havde intet anlæg. Ganske vist var der, blev det påpeget, anlagt en fodboldbane på Tjørnegårdens jorder, men denne skulle tilsyneladende være en del af et Stadion *"til fælles Benyttelse for alle Foreninger i Kommunen"*. I det hele taget følte GVI sig hårdt ramt. Den fodboldbane med tilhørende omklædningsskur, man rådede over i Vangede, var helt nedslidt og uden for klubbens kontrol. Banen blev ifølge klubben brugt som affaldsplads og tilholdssted for kvarterets børn, der med stenkast, hærværk og indbrud ødelagde omklædningsskuret. Klubben opfordrede derfor kraftigt kommunen til *"snarest at opfylde det Retfærdighedskrav som denne Del af Kommunen har paa et indhegnet brugeligt Anlæg"*. Og ikke et, blev det pointeret, anlæg til kun at se på eller til opvisninger.³⁶ Kommunen opgav dog ikke sit projekterede stadion, men forbedrede baneforholdene i Vangede for GVI. Det blev således i maj 1926 besluttet at udvide og indhegne klubbens areal og i november samme år blev det besluttet at *"nedbryde den ledige Husvil-*

35 SIGs arkiv, 5.12.1925

36 SIGs arkiv, 2.12.1925

debarak ved Skrænten i Gjentofte og af Materialerne herfra at opføre en Sportspavillon paa Vangede Boldbane".³⁷

Direkte idrætspolitiske henvendelser fra SIG til kommunen, som ønsket om et træningsanlæg på bekostning af et opvisningsanlæg er udtryk for, blev dog hurtigt sjældne. Normalbilledet de følgende år var, at SIG tog sig af de årlige indberetninger af foreningsønsker om vedligeholdelser og fornyelser af anlægget. Disse dannede så basis for en efterfølgende inspektion, hvor kommunen meddelte SIG, hvilken dato anlæggene ville blive inspiceret, og samtidig bad organisationen om at stille med en repræsentant.³⁸ Som årene gik, virker det som SIG heller ikke på dette område var specielt aktiv, idet kommunen selv rettede henvendelse til de respektive klubber, når det årlige eftersyn skulle finde sted, ligesom klubberne også ofte rettede direkte henvendelse til kommunens forvaltning, når der var problemer med faciliteterne. Blandt mange eksempler kan nævnes, at HIK henvendte sig til kommunen udenom SIG, da klubben i 1929 ville male tennispavillonen i Havneanlægget udvendigt, men først når kommunen havde opfyldt sin forpligtelse, at udskifte taget.³⁹

Proceduren i de kommende mange år udviklede sig til, at kommunen tog sig af forbedringer og større reparationer, klubberne af vedligeholdelse efter et årligt syn og med ofte særdeles detaljerede anvisninger fra Teknisk Forvaltnings side. HIK fik således i juni 1963 besked på at efterså fodboldbanerne inden sommerferien med en blanding af *"40% sildig raigræs og 60% engsvingel"*. Desuden skulle banerne have et tilskud på *"400 kg Nitrophoska"* samt *"sprøjtes mod ukrudt"*. Kommunens faciliteter skulle åbenbart ikke forfalde, hvis det stod til Teknisk Forvaltning.⁴⁰ Det gjorde de nu alligevel, idet kommunen selv tilsyneladende ikke overholdt sine forpligtelser med lignende nidkærhed, som den udsatte klubberne for.

I hvert fald er arkiverne fyldt med beklagelser over faciliteternes tilstand og antal. Det kom ikke mindst frem i efteråret 1961, hvor kommunen ved *"Anlægsudvalget"* indbød *"Idrætsudvalget"* og repræsentanter for sportsklubberne til et møde *"om behovet for opførelse af sportshaller m.v. i Gjentofte Kommune"*. Behovet viste sig at være stort. Det meget fyldige referat er en lang klagesang om manglende, stærkt nedslidte og utidssvarende faciliteter. Der er klubber, der må søge til omegnskommuner, ja ligefrem helt til Helsingør for at træne. Kun delvist kom mødet til at handle om fremtiden, således som formanden for anlægsudvalget, vinhandler Viggo Jørgensen lagde op til i sin velkomst. De ca. 30 idrætsledere ville selvfølgelig gerne have f.eks. en idrætshal, men de ville helst have ordnede forhold i de allerede eksisterende faciliteter. Pudsigt nok var det stort set den samme holdning som idrætten i kommunen demonstrerede i 1925. Her var parolen også, at idrætten hellere ville have nuværende faciliteter til at fungere end satse på nybyggeri. DIFs repræsentant på mødet, den senere formand for DIF, Gudmund Schack, fremhævede dog, at nybyggeri var vigtigt: *"det måtte siges at være meget beklageligt, at der ikke i*

37 SIGs arkiv, 18.5., 1.11.1926

38 SIGs arkiv, 17.2.1926

39 HIKs arkiv, 29.4.1929, 31.5.38,

40 HIKs arkiv, 20.6.1963

Gentofte Kommune findes en håndboldhal, således som man har det i efterhånden den mindste flække”. Og sejlernes forhold i Skovshoved havn var han, der selv var fra sejlsporten, mildest talt ikke imponeret over.⁴¹

4.2.4. Administration og styring

Kommunens interesser overfor såvel SIG som den enkelte forening blev organiseret via Teknisk Forvaltning og sædvanligvis formuleret af kommunegartneren eller kommuningeniøren og ofte med inddragelse af idrætsinspektøren.⁴² Kommunens idrætsinspektør var som tidligere nævnt Holger Nielsen. Han havde naturligvis udgangspunkt i skoleområdet, men var utvivlsomt, som tidligere medaljetager ved OL (to bronze- og en sølvmedalje i Athen, 1896) og dybt engageret i det frivillige idrætsliv, også respekteret af idrætsklubberne. Holger Nielsen havde således indført sportsstævner for latinskolerne. Han bestred jobbet som kommunens idrætsinspektør gennem mere end tyve år, helt frem til 2. verdenskrig. At være bindeled mellem skoleområdet og idrætsområdet var ikke uproblematisk i 1920-erne. Store dele af skoleverdenen havde sine forbehold overfor idrætten/sporten, som man fandt både uæstetisk (dårlig kropsholdning, misdannede kroppe) og uetisk (konkurrencefokusering, overdrivelse) i modsætning til gymnastik, der fremmede en smuk krop (der signalerede et ædelt indre) og lagde vægt på proces frem for produkt. Holger Nielsen havde imidlertid som nævnt et ben i hver lejr.

SIG fremsendte sine årlige ønsker om forbedring, udbygning og reparation af faciliteter på medlemmernes vegne, men det var naturligvis langt fra det samme, som at kommunen opfyldte ønskerne. Også i mellemkrigstiden var der årlige budgetforhandlinger i kommunen, og de faldt ikke altid ud til idrættens fordel. Kommunen prioriterede kort sagt, og ofte var det kun de mest presserende opgaver, der blev løst. Klubberne var i øvrigt ikke specielt ublu i deres krav. Således var Gentofte Tennis Klubs eneste ønske i 1927, at kommunen af sikkerhedshensyn skulle reparere et råddent gulv i et omklædningsrum.⁴³ Ved større nybyggerier ser det ud til, at kommunen forsøgte sig med et slags partnerskabsprincip. Idrætten skulle ikke kun nyde, men også yde. Da HIK og kommunen i 1930'ernes begyndelse var i forhandling om anlæggelse af en ny tennishal, hallen på Hartmannsvej, mente kommunen, at HIK selv via medlemmerne kunne fremskaffe 50.000 kr. Det fandt HIK dog, ikke mindst belært af tidligere erfaringer, var en helt urealistisk forventning til medlemmernes offervilje, og sagen endte med, at HIK indgik i projektet med et banklån.⁴⁴ Kommunen ville med andre ord gerne have, at idrætsforeningerne selv bidrog til økonomien. Der var dog grænser for, hvorledes pengene måtte tjenes. Da HIK således i 1937 fik tilbud om at få 1000 kr. om året, svarende til mere end 25% af det samlede årlige kommunaltilskud, hvis man måtte opsætte et reklameskilt for en københavnsk virksomhed bag tennishallen ud mod jernbanen, afslog kommunen.⁴⁵ Reklamer kunne der ikke

41 HIKs arkiv, møde mellem Anlægsudvalget og Idrætsudvalget 16.10.1961

42 SIGs arkiv, 10.8.25

43 SIGs arkiv 19.7.1927

44 SIGs arkiv 18.10.1933

45 HIKs arkiv 5.8., 3.9.1937

være tale om. Derimod var kommunen villig til at forhøje klubbens grundbeløb på 3.500 kr. efter ansøgning. Således fik HIK i 1941 ekstraordinært forhøjet sit tilskud med 1.500 kr. og i 1942 med 1.900 kr.⁴⁶

Dannelsen af først FIG og senere SIG var ikke Gentofte Kommunes eneste forsøg på at rationalisere og effektivisere inden for idrætsområdet i løbet af 1920-erne. I hvert fald ved tre lejligheder var Gentofte kommune således aktiv i forsøg på rationalisering gennem sammenlægning af idrætsforeninger, hvilket i øvrigt er forholdsvist usædvanligt i dansk idræthistorie. Det første eksempel, fra rosportens verden, er som nævnt tidligere fra 1919, hvor Gentofte Kommune støttede Hellerup Dame Roklub med opførelsen af et klubhus. Gaven blev givet på tre betingelser, hvoraf en var, at man skulle ”indordne” sig under Hellerup Idrætsklub. Sammenlægningen fandt dog ikke sted.⁴⁷ Mere held havde kommunen ved to andre lejligheder. Gentofte Boldklub og Vangede Idrætsklub slog sig således sammen til Gentofte-Vangede Idrætsforening efter det tidligere nævnte møde på Rådhuset, hvor kommunen havde gjort det klart for mødedeltagerne, at målet var et ”Idrætsanlæg i hver af Kommunens 3 Afdelinger”, hvoraf den ene var Gentofte-Vangede”.⁴⁸ I 1926-27 var kommunen aktiv i forsøget på at få Hellerup Boldklub til at lade sig sammenlægge med HIK. Kommunen fandt, at det ville give en bedre udnyttelse af banerne ved Phistersvej og Mantziusvej, hvis disse kun blev benyttet af én klub. HIK blev opmuntret til at støtte sammenlægningen gennem en besked om, at kommunen ikke ville tage stilling til opførelsen af: ”en ny Sportspavillon for Fodboldspillere paa H.I.K.’s Baner”, før der var sket en sammenslutning af de to klubber. SIG, der jo formelt set var lejer af idrætsfaciliteterne i kommunen, fik at vide af kommunen, at de to klubber skulle slås sammen, ”eller at Banerne foruden af Skolen fremtidig kun benyttes af én Klub”. Hellerup Boldklub ville imidlertid ikke trods flere opfordringer fra SIG, hvis formand i øvrigt også var formand for HIK, lade sig slå sammen med HIK. Reelt ville der naturligvis heller ikke være tale om sammenlægning, men om at en lille fodboldklub ville blive opslugt af kommunens største idrætsforening, HIK. Ved at nægte begik Hellerup Boldklub dog reelt selvmord, idet klubben som konsekvens fik frataget sin tilladelse til at benytte banen og således ikke havde noget sted at træne og spille.⁴⁹

Et område, hvor SIG til at begynde med var aktiv, men som klubberne, som årene gik, selv overtog, var spørgsmålet om, hvornår faciliteterne, først og fremmest græsset, måtte benyttes. Det er en klassisk konflikt i mange kommuner, der her afspejles. Kommunen ønskede at beskytte græsset mod for intensivt brug, men klubberne mente, at kommunen var for restriktiv.⁵⁰ Især banen ved Phistersvej blev ofte diskuteret, og i 1925 var det efter kommunens mening særlig slemt. HIK blev derfor anmodet om at påvirke KBU til at planlægge turneringen således, at HIK fik sine hjemmekamp lagt med ”Hensyn til Sikring af Banens fremtidige Holdbarhed”.⁵¹ En udløber af konflikter om, hvornår man

46 HIKs arkiv 9.4.1941 og 21.2.1942

47 Ning de Coninck-Smith: *Hellerup Dame Roklub – 1901-2001*, København, 1997, s.5-6

48 SIGs arkiv 2.12.1925

49 SIGs arkiv 1.11.1926, 29.3.1927, 22.9.1927

50 SIGs arkiv, 29.5., 9.6., 30.11.1925,

51 SIGs arkiv, 30.11.1925 samt korrespondance maj-november 1925

måtte bruge græsset, var, hvordan og hvor ofte det måtte bruges. HIK skulle dele sit græs med naboskoler, og kommunen måtte ofte udrede trådene i diskussioner, der ind imellem kunne have karakter af direkte skænderier, om brugen af boldbanerne ved Phistersvej og Mantziusvej. Et par eksempler blandt flere: I 1929 forsøgte HIK at begrænse naboskolens brug af banen ved Mantziusvej ved at sømme skolens dør i plankeværket til, og i 1942-1943 klagede lederen af Handelskolen gentagne gange over, at HIK misbrugte banerne. Klubben spillede for meget, spillerne var udisciplinerede, ledelsen var sig ikke sit ansvar bevidst, og regelmæssigt fik skolen smadret vinduer, hævdede han. HIK var selvsagt ikke enig i sagsfremstillingen, og i ingen af tilfældene fandt kommunen grund til at skride ind, bortset fra i sagen om den tilsømmede dør.⁵²

Konflikter som disse er udtryk for, at der forholdsvist hurtigt i århundredet ikke var plads nok i kommunen til, at alle parter kunne få deres idrætslige ønsker fuldstændigt opfyldt. Især fodboldbanerne var få, skulle deles af mange og blev ofte brugt. Da kommunen i 1938 havde planer om at kappe et stykke af boldbanerne ved Phistersvej for at få plads til en teknisk skole, var formanden for HIK ikke kun rituelt chokeret, men dokumenterede udførligt hvor stort et behov, der var på det areal, han allerede inden den varslede beskæring mente, var *"vel nok den stærkest optagne Fodboldbane her i Landet"*.

Gentofte kommunes idræthistorie er præget af, at kommunen har måttet ændre, beskære, inddrage eller tilbagekøbe idrætsarealer, efterhånden som den har ændret byplan. Første gang var allerede i 1901, hvor HIK, som tidligere nævnt, fik tilladelse til at leje et område som kort efter blev udstykket til boliger. Samme klub måtte i 1930-erne tilbage-sælge et allerede købt areal til kommunen, da Maglemosevej blev ført igennem.⁵³ B1903 flyttede fra Fælleden til Lyngbyvej i 1929. Allerede i 1923 havde klubben været ved at købe baner overfor Gentofte Amtssygehus. Kommunen havde givet tilladelse, men sygehuset protesterede mod det kommende naboskab, og kommunen trak sin tilladelse. I stedet købte klubben bane på det nuværende sted året efter.⁵⁴ Det var ikke kun fodbolden, der havde svært ved at etablere sig. Hellerup Kajakklub begyndte sin tilværelse i Skovshoved havn. De første ti år af klubbens liv var kontakten til kommunen minimal, hvorimod velyndere som A. P. Møller, der tillod at klubben måtte benytte en del af hans grund ved Strandparksvej, fylder mere i klubbens liv ved Øresund. Kommunen nævnes dog for alvor i klubbens annaler i 1931, hvor den købte A. P. Møllers grund, og klubben derfor i første omgang blev hjemløs. Gentofte kommune lod imidlertid opføre kajaklokaler i 1934 og lånte yderligere klubben en grund til klubhus.⁵⁵ De næste 40 år levede klubben på sin nye adresse, men i 1972-74 havde den igen kontroverser med kommunen, der endnu engang havde nye planer med klubbens område. Efter mange forhandlinger tillod kommunen imidlertid i 1976, at klubben kunne blive og oven i købet bygge nye lokaler i stedet for de

52 SIGs arkiv, 28.5.1929, 24.10.1942 og 25.8.1943

53 Torben Dahl m.fl. (red.) *HIK fylder 100 år – Hellerup Idrætsklub 1950-2000*, København, 2000 (s.8-11) samt HIKs arkiv 18.2.1938

54 Jan Flodin, m.fl.: *Boldklubben 1903 – Ægte samhold gav den styrke*, København, 2003 (s.19)

55 Lars Skytte m.fl. (red.) *75 år – Hellerup Kajakklub, en hyldest til kajaksporten 1921-1996*, København, 1996 (s.11-15)

gamle.⁵⁶ Nogle klubber havde tilsyneladende lettere ved at etablere sig end andre. Da Hellerup Roklub blev stiftet i 1929, fik klubben straks stillet en grund til rådighed ved vandet og fik støtte til klubhus. Måske havde det betydning, at klubbens stiftere og støtter talte et par admiraler samt flere landskendte filmskuespillere og instruktører.⁵⁷

4.3. Idrætspolitikken i perioden ca. 1950-1980

Det liv, som kommunerne, herunder naturligvis også Gentofte, havde levet i forhold til den lokale idræt, blev mindre autonomt efter 2.verdenskrig. Indtil da havde den kommunale idrætspolitik, som tidligere nævnt, hvilet på, hvad den enkelte kommune og den lokale idræt havde kunnet blive enige om. Det billede ændrede sig som følge af velfærdsstatens stigende interesse for ungdommens (efter)uddannelse. I 1948 blev loven om aften-skolen og ungdomsskolen, der var blevet fastlagt i 1930 og 1942 (se tidligere), lettere revideret, og samtidig nedsatte undervisningsministeriet en ungdomsskolekommission, som skulle overveje om ikke ”*former for ungdommens frie udnyttelse af fritiden*” kunne støttes. Det var ikke alene i ungdomsskolen, at en sådan støtte skulle kunne finde sted for de 14-18årige, men også udenfor, f.eks. i foreningerne. I første omgang lagde kommissionen i sin afsluttende udtalelse, ”Samfundet og ungdommen”, dog vægt på det frie initiativs betydning og ønskede derfor ikke offentlig økonomisk støtte til foreningernes virksomhed. Man var betænkelig ved, om det kunne gribe ind i foreningernes arbejde, men foreslog dog at give støtte til rammerne for foreningernes virke, til lederuddannelse m.m. Foreningerne skulle dog selv fylde rammerne ud.⁵⁸

Der var således en svag åbning i retning af, at også idrætsforeninger kunne få del i uddannelsesmidler, men overordnet mente man, at idrætten var bedst tjent med ikke at få støtte. Det synspunkt kunne man også finde inden for idrætten selv. Det kom bl.a. til udtryk samme år, især fra De Danske Gymnastikforeningers side i debatten om tipning som finansiering af idræt. Tipsloven blev imidlertid vedtaget i 1948. Den blev i årenes løb en sand pengemaskine for idrætten, men involverer stort set ikke sidste led i fødekæden, den lokale idræt ude i den enkelte kommune. Tipningen og senere indførte spilformer tilfalder som bekendt de centrale idrætsorganisationer, i vore dage DIF, DGI og DFIF samt Team Danmark og Kulturministeriet. Fra Idrætsorganisationerne siver dele af pengene videre ned i systemet, men kilden tørrer ud inden den når den enkelte forening. Man kan dog sige, at Tipsloven med sin blotte tilstedeværelse satte en standard for, at idræt nu var så vigtig en aktivitet, at den burde støttes og reguleres via lovgivning.⁵⁹

I Gentofte Kommune støttede man idrætten, som man altid havde gjort. Man ydede til drift uden at tage hensyn til senior- og ungdomsstatus hos klubbernes medlemmer, og ved særlige lejligheder, kunne man efter ansøgning yde ad hoc. tilskud. Et eksempel på det sidste er HIKs ansøgning i 1948, hvor klubben søgte om et tilskud på 25.000 kr. til dæk-

56 Lars Skytte m.fl. (red.) *75 år – Hellerup Kajakklub, en hyldest til kajaksporten 1921-1996*, København, 1996 (s.22-24)

57 Henrik V. Larsen (red.) *Hellerup Roklub 1931-1981*, København, 1981 (s.4-5)

58 Ibsen, Dansk Idrætsliv bd. 2 (op.cit.) bd 2 (s.112)

59 Ibid (s.126)

ning af det tab på anslået 60.000 kr., som var påført klubben, ved at tennishallen var blevet benyttet til indkvartering af tyske flygtninge.⁶⁰ Andre klubber havde ligeledes problemer efter krigen, og måske var det derfor, at Teknisk Forvaltning i januar 1951 prøvede at danne sig et overblik: *"Til brug for stedfindende overvejelser inden for kommunalbestyrelsen angående fordeling af det – under hensyn til de for tiden herskende vanskelige forhold – bevilgede ekstraordinære tilskud til driften af sportsklubberne her i kommunen..."*. Man bad derfor klubberne indsende regnskab og status for sidste regnskabsår, budgetforslag for indeværende år samt oplysninger om antal aktive og passive medlemmer, herunder hvor mange med bopæl i Gentofte Kommune og kontingentstørrelse. HIK, kommunens største klub, kunne bl.a. meddele, at den havde 2.015 medlemmer, heraf 325 passive, og at der var *"højest 2-3% bosiddende udenfor Gentofte Kommune"*. Det medførte, at HIK i maj samme år fik bevilget 8.500 kr. af det ekstraordinære tilskud til sportsklubberne.⁶¹ Samme procedure fortsatte i de følgende år. Kommunen bad om de samme oplysninger år efter år og tildelte, i hvert fald for HIKs vedkommende, efterfølgende stort set samme beløb. Kommunen ønskede aldrig oplysninger om hvilken alder klubbens medlemmer havde, hvilket jo senere blev en afgørende parameter for tilskud. Derimod ville kommunen altid have at vide hvor mange af medlemmerne, der boede indenfor kommunegrænsen, hvilket omvendt i vore dage ikke altid, bl.a. ikke i københavnsområdet, er en betingelse for tilskud.⁶² De ekstraordinære tilskud blev, som årene gik, nærmest at betragte som ordinære, idet de nåede at holde 25 års jubilæum inden andre støtteformer, som f.eks. Fritidsloven i 1968, erstattede dem.⁶³

Det var der dog endnu nogle år til, men de følgende år fortsatte "opvarmningen" til dette lov kompleks. I 1954 blev lovgivningen for efterskoler, aftenskoler og ungdomsskoler for ufaglært ungdom således igen ændret, og i øvrigt igen samlet i én lov. Lovændringen gav videre rammer for aftenskolevirksomheden, fagkredsen blev udvidet og tilskuddet forhøjet. Den væsentligste ændring skete imidlertid på ungdomsområdet, hvor der for første gang blev indført bestemmelser om tilskud til ungdomsklubber og ungdomsforeninger. Der skelnedes mellem ungdomsskoleklubber, dvs. for ungdomsskolens elever, og "åbne klubber", hvor de unge ikke behøvede at deltage i ungdomsskolen. Det skete i et forsøg på at aktivisere de unge, som ikke var organiserede. Øvrige fritidsaktiviteter, dvs. ungdomsforeninger, der *"virker for ungdommens almene oplysning og udvikling"*, blev sikret lokaleanvisning, tilskud til lokaleudgifter, tilskud til lederuddannelseskonsulenter og tilskud til indretning af lokaler og forsøg.

Denne lovgivning blev mødt med bekymring og protester ikke mindst fra idrætsorganisationerne, som mente, at lovens bestemmelser om offentlige tilskud til aflønning af lærerne i fritidsklubberne ville betyde, at instruktører i idrætsforeningerne ville trække over i ungdomsklubberne, hvor de kunne blive betalt for deres arbejde. *"Der er nemlig herved opstået den situation, at ledere, der hidtil har arbejdet uden betaling indenfor idrætten,*

60 HIKs arkiv, 1948 (ukendt dato), skrivelse til Gentofte Kommunalbestyrelse

61 HIKs arkiv, 11.1.1951, 27.2.1951 og 21.5.1951

62 HIKs arkiv, 4.2.1954 og 16.5. 1955

63 HIKs arkiv, op.cit. (16.10.1961)

kan gå over i fritidsklubberne og her få en rundelig betaling for et arbejde, der ideelt set kan give dem samme tilfredsstillelse som den, de havde i idrætsarbejdet”.⁶⁴ Allerede i 1953 havde DIFs ledelse været inde på samme tankegang i forbindelse med betænkningen ”Ungdommen og fritiden” og havde ligeledes protesteret. Da en undersøgelse imidlertid havde vist, at der kun var få eksempler på, at frivillige ledere var gået over i klubberne, valgte DIF at se nøgternt på tingene: ”Ungdomslovgivningen er der, og den bliver der, enten vi synes om den eller ej”.⁶⁵

Loven blev yderligere revideret i 1959 og 1960, hvor ungdomsskolerne, som i mange tilfælde var private, blev lagt ind under de kommunale skolevæsen, men den store revision skete i 1968, da ”Fritidsundervisningsloven”, i daglig tale kaldet ”Fritidsloven”, blev vedtaget. En af mange ændringer var, at loven for første gang gav mulighed for økonomisk støtte til fritidsaktiviteter for børn og unge i bred forstand. ”Interessegrupper” for børn og unge under 18 år og ungdomsklubber for 14- til 18-årige, som kommunen godkendte, kunne nu få alle udgifter til lokaler, lærere og rekvisitter betalt. Den vigtigste forbedring for foreningerne var imidlertid, at de kommunale og andre offentlige lokaler og anlæg i fremtiden skulle stilles gratis til rådighed til aktiviteter for børn og unge under 25 år. Endvidere kunne kommunen give tilskud til driftsudgifter til indendørs lokaler og lejrpladser, som ejedes eller lejedes af en forening.

Fritidslovens bestemmelser om tilskud til interessegrupper for børn og unge var en nyskabelse, der brød med foreningsarbejdets principper om, ”... at medlemmerne skal betale et rimeligt kontingent og lederne arbejde gratis”, som idrætsorganisationerne skrev i 1969 til Finansministeren. Ungdoms- og idrætsorganisationerne var derfor - igen - skeptiske, og da loven samtidig var administrativ besværlig for såvel foreningerne som kommunerne, valgte de fleste kommuner snart at se bort fra loven på dette område og støtte foreningerne på anden måde. Som regel en kombination af tre former for tilskud: Tilskud efter faktiske udgifter, tilskud efter antal aktive medlemmer og tilskud til særlige formål (uddannelse, instruktørløn, m.v.). Ideen spredte sig til hele landet, og i 1980 var det kun 8 kommuner, der benyttede interessegruppeordningen. Gentofte Kommune var en del af denne udvikling, uden at det virker, som om kommunen var blandt dem, der var mest fremme i skoene på idrætssområdet. Som tidligere nævnt var tilstanden således langt fra ideel i 1960-erne med nedslidte, mangelfulde og for få faciliteter.⁶⁶

Samlet set betød fritidsloven meget for dansk idrætsliv, herunder også for idrætsklubberne i Gentofte Kommune. Således fik fodboldklubben B1903, der som nævnt var kommet til Gentofte fra København i 1929, i det mindste for en tid reddet sin økonomi af den nye lov. Allerede i 1971 betød loven nemlig, at offentlige tilskud var blevet klubbens største indtægtskilde.⁶⁷ B1903 har stort set aldrig haft en imponerende økonomi og har gennem årene måtte fægte sig igennem i samarbejde og modarbejde med kommunen. På

64 Citat fra skrivelse fra idrætsorganisationerne til Folketinget i 1959

65 Per Jørgensen: ”Den frivillige, ulønnede leder” I: *Mellem kald og lidenskab*, Idrætshistorisk Årbog, 1989 (s.142)

66 HIKs arkiv, op.cit. (16.10.1961)

67 Jan Flodin, (red.) Boldklubben 1903 – Ægte sammenhold gav den styrke, København, 2003 (s.44)

sin vis kan man sammenligne B1903s forhold til kommunen i 1960-erne til 1980-erne med HIKs i 1920-erne og 1930-erne. Der var i begge tilfælde tale om store klubber, som på den ene side var afhængig af økonomisk støtte og velvilje, men som på den anden side kæmpede for at bevare autonomien overfor en kommune, der som modydelse gerne ville bestemme. Især når klubberne efter kommunens mening blev for kreative.

I midten af 1950-erne forsøgte B1903 således at få tilladelse til at indrette det gamle klubhus med tilhørende grundstykke til benzintank for at bedre økonomien. På samme måde som da HIK i 1937 forsøgte at placere reklameskilte på sin grund ud mod jernbanen, slog kommunen dog bremsene i. HIK fik efterfølgende i 1938 et ekstra tilskud, måske som en slags kompensation, og det samme skete for B1903, der i 1954 blev lukket ind i "det gode selskab" i Idrætsudvalget. Det betød adgang til årlige kommunale tilskud på mere end 5.000 kr. Samme år forsøgte kommunen at overtale B1903 til at forlade sin traditionelle hjemmebane i Idrætsparken i København til fordel for Gentofte Stadion. Om der var lagt op til en egentlig modydelse for optagelsen i Idrætsudvalget er svært at sige, men B1903 flyttede ikke hjemmebane ved den lejlighed, det skete først i 1976. Måske for yderligere at "lokke", måske for at understrege B1903s dårlige økonomi tilbød kommunen også træningsbaner i Dyssegårdsparken, hvis økonomien blev så dårlig, at anlægget på Lyngbyvej måtte sælges.⁶⁸ Når B1903 valgte at beholde Idrætsparken som hjemmebane, kan det også hænge sammen med, at Gentofte Stadion aldrig har været nogen publikums-magnet. Indbyggerne i Gentofte har tilsyneladende aldrig rigtigt strømmet til fodbold på stadion. Det gør de heller ikke i vore dage, hvor 1. divisionsklubben HIK har hjemmebane på Gentofte Stadion og skal være tilfreds, hvis der kommer mere end 150 tilskuere og ser på.

I 1969 gav Gentofte Kommune B1903 20.000 kr. til et nyt lysanlæg. Det var klubben selvfølgelig taknemmelig for, men det antydes dog, at stemningen i 1970-erne i klubben, lysanlæg og kommunale tilskud til trods, var, at kommunen godt kunne gøre endnu mere. Især når der blev sammenlignet med andre kommuner. I et tilbageblik hedder det således, at: *"Når man i dag ser tilbage på, hvordan der andre steder har været større åbenhed mellem kommunekassen og klubkassen, kan man godt være lidt ærgerlig over, at B1903 som Gentofteklub var underlagt strengere moral"*.⁶⁹

4.4. Idrætspolitikken i perioden ca. 1980-2000

Op igennem 1980'erne stod det efterhånden klart, at tiden var løbet fra fritidsloven. Især idrætsorganisationerne og børne- og ungdomsorganisationerne var stærkt kritiske over for loven, fordi den efter deres opfattelse var for styrende og bureaukratisk og blokerede for den nytænkning, som var kommet fra de mange forsøgs- og udviklingsprojekter i dette årti. Efter et langt forberedelsesarbejde med forsøgs- og udviklingsprogram, flere betænkninger og forhandlinger mellem staten, kommunerne og organisationerne blev en

⁶⁸ Ibid (s.29-31 samt s.49)

⁶⁹ Ibid (s.48)

ny lov – nu benævnt som folkeoplysningsloven – vedtaget i 1990 til ikrafttrædelse pr. 1. januar 1991.⁷⁰

Det blev herefter overladt til hver enkelt kommune – inden for nogle brede formål og minimumsforpligtelser – selv at bestemme, hvor meget den vil bruge på a) aftenskoler og b) foreninger og ungdomsklubber, og hvordan pengene skal fordeles mellem disse to områder. Det betyder, at tilskuddene til hver enkelt aftenskole, idrætsforening eller spejderkorps er bestemt af, hvor mange penge kommunen afsætter til hvert område, og hvor mange der skal deles om dem. Folkeoplysningsloven bygger således på et ønske om at afstemme støtten efter lokale behov og ønsker, til forskel fra fritidslovens centralt bestemte og detaljerede regler, der i højere grad tog sigte på at skabe lige vilkår for alle. Loven skærpede endvidere kommunens forpligtelse til at refundere dele af foreningernes udgifter til egne og lejede lokaler.⁷¹ Den nye lov var en forbedring for idrætslivet generelt i Gentofte kommune, men for fodboldklubben B1903 med den evigt skrantende økonomi var forbedringen efterhånden kun som en dråbe i havet.

Allerede i 1979 havde klubben forsøgt at få kommunen til at overtage anlægget. Det ville den ikke, men tilbød til gengæld at lade den kommunale gartnerafdeling overtage græsslåningen, samtidig med at klubben fik hjælp til et nyt varmeanlæg og andre øremærkede projekter. Det hjalp ikke på økonomien for alvor, og B1903 var en af de (mange) klubber der ikke blev hjulpet af, at betalt fodbold var blevet indført i slutningen af 1970-erne. Snarere tværtimod. Klubben havde mange udgifter, anlægget var nedslidt, og der kom ikke mange tilskuere til hjemmekampene på Gentofte Stadion, hvor klubben som nævnt havde spillet siden 1976. Fra midten af 1980-erne var en gældssanering mere og mere påtrængende. Den kom i 1988, hvor kommunen bevilgede et tilskud på 1.675.000 kr. til dækning af underskud for perioden 1984-1988. B1903s mæcen, Alex Friedman, gav B1903 tilskud i størrelsesordenen ca. 25 mill. kr. i perioden 1978-1992. Uden det var klubben formentlig brudt sammen. Da Friedman til sidst i begyndelsen af 1990-erne trak sig af personlige økonomiske grunde, og kommunen nogenlunde samtidig nedskar sit idrætsbudget med ca. 20%, var den for alvor gal igen. Og kommunen ville stadigvæk ikke købe anlægget. Borgmester Birthe Philip var meget kategorisk, hvad det angik. Kommunen var ikke forpligtet til at overtage anlægget, påpegede hun, og ville ikke give så meget som 1 kr. for det. Klubbens forsøg på tilladelse til bl.a. erhvervsbyggeri mod Lyngbyvej løb ligeledes ud i sandet.⁷²

Først i 1995 kom der en løsning på klubbens problem. Kommunens direktør for teknisk forvaltning fremlagde en plan, som i hovedtræk gik ud på at nulstille klubbens økonomi. Det skete ved, at kommunen købte B1903s anlæg for 1 kr., indfrie klubbens gæld på knap 5 mio. kr., betalte renovering af klubhus og anlæg for 1,2 mill. kr. samt indgik en aftale om selvforvaltning på anlægget. Det sidste skete i lighed med de aftaler, som også er gældende for GVI, HIK og SIF på ”deres” anlæg. B1903 sagde ja, men borgmesteren havde, hedder det i klubbens version af forløbet, ikke helt sit bagland i orden og krævede

70 www.uvm.dk/folkeoplysning/folkeoplysningsloven/

71 Ibid: /generelinfo

72 Flodin, opcit. (s. 57-58 og s.70-74)

yderligere ret til at placere en ny daginstitution i et hjørne af anlægget. B1903 måtte acceptere. I 1997 byggede kommunen yderligere et fritidscenter på arealet. B1903 protesterede uden held, men fik en kunstgræsbane som kompensation.⁷³

Når der har været grund til specielt at hæfte sig ved B1903 og klubbens forhold til kommunen, skyldes det, at der her er tale om en af Danmarks gennem tiderne stærkeste eliteklubber. Som klub betragtet har B1903 dog altid været mindre end kommunens største klub, HIK, men hvor B1903 har været topklub inden for nationalsporten fodbold og vundet mange mesterskaber der, har HIK ”kun” været dominerende i tennis. Det er tidligere nævnt, at B1903 følte, at i andre kommuner var det nemmere at være eliteklub i fodbold, end det var i Gentofte. Og noget var der nok om snakken. Gentofte har næppe, måske bortset fra de sidste ca. 5 år, haft idræt som decideret satsningsområde. Det er der intet, der tyder på i kilderne, og slet ikke hvad eliteidræt angår. Kommunen har tvært imod altid i sin idrætspolitik fremhævet, hvad man kan kalde en ”breddelinie”. I det omfang eliten overhovedet har været i kommunens bevidsthed, har det drejet sig om ”amatørelite”. Måske er det ikke helt tilfældigt, at da kommunen endelig valgte at løse B1903s problemer for alvor, skete det på et tidspunkt, hvor elite- og betalingsdelen i B1903 var blevet slået sammen med Københavns Boldklub (KB) til overbygningsklubben Fodbold Club København (FCK) og reelt set løftet ud af kommunen.

5. Sammenfatning for perioden ca. 1900-2000

I perioden ca. 1900-1920 er den kommunale idrætspolitik i Gentofte Kommune i forhold til foreningslivet udpræget ad hoc. Der er ingen overordnet plan, idet problemer løses i den rækkefølge de opstår og ikke altid i sammenhæng med tidligere beslutninger. En fast administrativ og politisk præcedens er ikke etableret. Beslutningerne er således oftest ikke fremadrettet, og et overordnet samarbejde med idrætten er ikke etableret.

I perioden ca. 1920-1950 grundlægges Gentofte Kommunes idrætspolitik, og der tegner sig allerede i midten af 1920-erne et billede af en kommune, hvor idrætsforvaltningen var lagt i forholdsvis faste rammer. Efter et par tilløb i begyndelsen af 1920-erne fik kommunen inden 1925 samlet klubberne i en fællesorganisation, Samvirkende Idrætsforeninger i Gentofte (SIG), som man kunne benytte eller ikke benytte efter behag. I kommunens interne organisation var idrætten blevet placeret under det politiske udvalg, Anlægsudvalget, der styrede Teknisk anlæg, hvor kommunegartneren og kommuneingeniøren havde det daglige ansvar. Ansvar delte de dog, i hvert fald periodevis, med kommunens idrætsinspektør, der samtidig var bindeleddet til skoleområdet. I årenes løb fik især de største af kommunens idrætsforeninger direkte kontakt til kommunen. Kommunens største idrætsklub HIK, der i 1915 havde ca. 350 aktive medlemmer og i 1940 ca. 1500, var ikke specielt begejstret for SIG og blev kun nødtvungent medlem. Men når det nu skulle være, valgte HIK i stedet gennem mange år at sætte sig på formandspladsen

⁷³ Ibid (s.95-99)

i SIG. Alt i alt udspillede SIG hurtigt sin rolle som reelt bindeled til kommunen, der selv fremskyndede denne udvikling ved i stigende grad at omgå SIG og henvende sig direkte til de enkelte klubber. SIG overgik derefter til almindelig ”inkassovirksomhed”. Da også denne opgave i løbet af 1930-erne blev mere og mere funktionstømt, erstattede kommunen i 1942 SIG med Idrætsudvalget, der havde andre opgaver og var kendetegnet ved stærk politisk repræsentation og indflydelse.

I perioden 1950-1980 blev støtten til idrætten for alvor sat i system. På nationalt plan skete det via Tipslovgivningen og via lovgivningen blev landets kommuner efterhånden tvunget til at delfinansiere borgernes fritidsudnyttelse. Det skete også for Gentofte kommune, der dog også havde støttet idrætten tidligere. Det kendetegnede også i denne periode den kommunale støtte, at den helst blev givet til idrætsudøvere med fast bopæl i kommunen, og at kommunens støtte og den kommunale ordning for idrætten ikke var blandt de mest generøse sammenlignet med mange andre kommuner i københavnsområdet. Og ”casen” med B1903 viser bl.a., at kommunen også i denne periode ikke kun gik ind for armslængdeprincippet, men også søgte en vis kontrol med de tildelte midler. Idrætsudvalget, der bestod af repræsentanter fra idrætsliv, kommunalbestyrelse og administration, blev i 1975 afløst af ”Sammenslutningen af Idrætsforeninger i Gentofte” (SIG).

Også perioden 1980-2000 demonstrerede på den ene side at ny lovgivning, naturligvis på lige fod med andre kommuner, påvirkede Gentoftes idrætspolitik. Men perioden demonstrerer også, at ”gamle dyder” i idrætspolitikken bevares. Her tænkes på at kommunen fortsat søger at sikre, at de kommunale midler, der tilflyder idrætten, uden om de der er lovbundet, tildeles konkret, enkeltstående samt efter ansøgning og forhandling. Kommunen binder sig nødigt til aftaler, der kan medføre forøgede driftsudgifter over år. Også her er ”casen B1903” og ikke mindst forholdene omkring klubbens anlæg et godt eksempel.

5.1. Hvilke ”spor” har fortiden lagt ud?

Som nævnt kan ”historisk institutionalisme” (HI) bruges til at belyse, hvorledes og hvorfor institutioner ændrer sig over tid, hvorledes politiske ideer og initiativer bliver filtreret af institutionelle strukturer på deres vej til politisk realitet, og hvorledes institutionelle strukturer kan have ikke intenderet indflydelse på politikdannelse. Hvad denne undersøgelse angår, er det antagelsen, at valg af idrætspolitik i Gentofte Kommune, f.eks. truffet ved dannelsen af en institution eller ved initiering af en given policy i sin tid, kan have indflydelse på nutidens ”policy”. Det kaldes ”stiafhængighed”. En sti kan i princippet følges gennem mange år, men vil naturligvis have ”korsveje”, f.eks. i form af udefra kommende lovgivning, der kan have påvirket ”stiforløbet”. I kommunernes idrætspolitik må det således antages, at f.eks. ”Fritidslovgivningen” (1968) og ”Folkeoplysningsloven” (1991) har haft en sådan rolle. I denne rapport ser det samlet set ud til, at fire dominerende stier udkrystalliserede sig i Gentofte Kommunes idrætspolitik i løbet af det 20. århundrede:

- Administrationen dominerer kommunens idrætspolitik.
 - Dette spor er kendetegnet ved, at kommunens politikere tilsyneladende tildeler administrationen vide beføjelser i forhold til at udtænke, initiere og administrere idrætspolitik. Dog således at ændringer i gældende policy altid er inde over det politiske lag.
- "Armslængdeprincippet" er ikke dominerende i kommunens idrætspolitik, hvad økonomiske tilskud angår.
 - Kommunen forsøger ofte at dirigere idrætslivet og dets organisering og stiller tit krav til økonomiske tilskuds anvendelse.
- Idrætsfacilitetsproblematikken har dominerende betydning i kommunens idrætspolitik
 - Det er det mest dominerende spor. Mangel på faciliteter og faciliteternes tilstand er i stort omfang den "linse", hvorigennem alle andre idrætspolitiske problemer bliver anskuet i perioden.
- Breddeidrætten har domineret eliteidrætten.
 - Ved to konkrete lejligheder (i 1925 og 1961) har idrætsforeningerne i kommunen foretrukket faciliteter til breddeidræt frem for faciliteter, der især var beregnet til opvisninger, stævner og turnering. Yderligere var der i høj grad tale om en diskursiv dominans, hvor "bredde" havde fortrængt "elite". Det må dog understreges, at Gentofte med hensyn til diskurs formentlig ikke har adskilt sig fra landets øvrige kommuner på dette område.

Del III: Under det brede idrætsbegreb

6. Gentofte Kommunes idrætspolitik 2000-2007

Gentofte Kommunes nuværende Idræts- og Bevægelsespolitik er resultatet af en proces, der for alvor begyndte i 2001, hvor det blev vedtaget at udarbejde to rapporter, ”Idrætsfaciliteter i Gentofte Kommune”, med analyser af idrættens vilkår i kommunen. Inden den beslutning var jorden blevet gødet i form af en facilitetsrapport, som SIG og forvaltningen havde udarbejdet i 1998, men tiden var ikke moden til en egentlig idrætspolitik på det tidspunkt: *”Der er nogen i forvaltningen, som også peger på, at man kan lave en idrætspolitik, men der er ikke egentlig konsensus om det. Idrætten selv taler ikke stærkt nok for det. De taler egentlig kun faciliteter, og på daværende tidspunkt var der i hvert fald ikke økonomi til at tale faciliteter.”*⁷⁴ Det var forvaltningen, der bestilte den første rapport, mens Kultur- og Fritidsudvalget bestilte den anden for at få hele kommunen/alle anlæg dækket ind af undersøgelsen.

6.1. Facilitetsrapporterne 2002 og 2003

Den første af de to rapporter blev bestilt i 2001 og er en kvantitativ opgørelse over kommunens idrætsfaciliteter samt en undersøgelse af mulighederne for idrætsudøvelse i det nordøstlige Gentofte samt Stadion-området. Den anden rapport omfatter de øvrige bydele i Gentofte Kommune samt to særskilte kapitler om henholdsvis ridesporten og ældreidrætten. Begge rapporter blev udarbejdet af Institut for Idræt, Københavns Universitet i samarbejde med Danmarks Idræts-Forbund.⁷⁵ En tredje rapport om udbygningsplanerne for Gentofte Stadion blev udarbejdet af kommunen i samarbejde med repræsentanter fra idrætsforeningerne og andre brugergrupper.

De to rapporter om idrætsfaciliteter i Gentofte kommune havde tre fælles formål. For det første skulle rapporternes undersøgelser indgå som en del af det politiske beslutningsgrundlag vedrørende investeringer i idrætsanlæg. Dernæst skulle de medvirke til at styrke dialogen om fremtidens idrætsfaciliteter. For det tredje skulle undersøgelserne være med til at skabe udgangspunkt for en fremtidig strategi for udviklingen af idrætsområdet. Den anden rapport, fra 2003, havde desuden et fjerde formål, idet den undersøgelse også skulle: *”identificere elementer og problemstillinger, som kan indgå i formuleringen af en idræts- og bevægelsespolitik for Gentofte Kommune.”* Denne politik skulle også ses i sammenhæng med den børne- og ungepolitik, som var ved at blive udviklet i kommunen.⁷⁶

Den første rapport: *”Idrætsfaciliteter i Gentofte Kommune 2002 – en status- og analyserapport af nuværende idrætsfaciliteters anvendelse og potentielle faciliteters udformning og placering”* blev fremlagt januar 2003. Den anden rapport: *”Idrætsfaciliteter i*

⁷⁴ Intw-I (s.1)

⁷⁵ Laura Munch: *Idrætsfaciliteter i Gentofte Kommune 2002*, København 2002 og Ole Skjerk: *Idrætsfaciliteter i Gentofte Kommune 2003*, København 2003

⁷⁶ Skjerk op.cit (2003) s. 6

Gentofte Kommune 2003 – En analyse af idrætten og dens faciliteter i 6 dele af kommunen samt bud på elementer i en idræts- og bevægelsespolitik” blev færdiggjort ultimo 2003. Dens anbefalinger, der også omfattede anbefalingerne fra den første rapport, var derfor brugbare i udformningen af kommunens Idræts- og Bevægelsespolitik, der blev foretaget i løbet af 2004 og vedtaget i januar 2005. Samlet kan man sige, at hvor den første rapport i nogen grad så idrætten fra kommunens eller Fritidsafdelingens perspektiv, er perspektivet i den anden rapport i højere grad idrættens/brugernes perspektiv.⁷⁷

6.1.1. Sammenfatning og anbefalinger

De to rapporter påpeger en række forhold, som i 2003 var karakteristiske for idrætten i Gentofte Kommune. Anbefalingerne blev som nævnt samlet i den anden af rapporterne og handler i altovervejende grad om faciliteter.⁷⁸

Det påpeges, at der er mangel på faciliteter, og at Gentofte ligger på et forholdsvis lavt niveau inden for de fleste typer anlæg sammenlignet med andre kommuner. Undersøgelserne tyder på, hedder det, at der er behov for flere faciliteter, og at nye faciliteter i sig selv øger idrætsdeltagelsen. Der er imidlertid ikke mange steder i kommunen, hvor der er plads til nye idrætsanlæg. Ved nyanlæg og renovering bør tænkes i fleksibilitet (faciliteterne skal udformes så de tilgodeser forskellige behov) og sammenhæng (forskellige institutioner og brugergrupper skal inddrages i den enkelte facilitet), anbefales det. Det konkluderes, at der må prioriteres: Hvilke faciliteter skal der investeres i? Hvor skal man finde plads til dem? Og hvem skal betale? Beslutningerne herom bør knyttes til den idrætspolitik, som er blandt Fritidsafdelingens resultatkrav for 2004, hedder det.

Undersøgelserne omfatter også idrætsforeningernes forhold. Det kan overordnet konstateres, at der er et rigt og varieret idrætsliv i kommunen, en række stærke idrætsforeninger, et godt samarbejde mellem Fritidsafdelingen og idrætten samt at strukturen med selvforvaltning på idrætsanlæggene betyder, at idrætsforeningerne tager medansvar for faciliteterne. Foreningerne er dog mere orienterede mod deres egne anlæg end mod en bredere forståelse af idrætten i kommunen. Endelig fastslås det, at den store interesse for at dyrke idræt kombineret med den forholdsvis lave forsyning af faciliteter har skabt problemer. Mange idrætsforeninger inden for en række forskellige idrætsgrene har således måttet stoppe for optagelse af nye medlemmer og har ventelister.

Som i de fleste andre kommuner har idrætten og skolen også i Gentofte gennem årene kørt parløb på facilitetsområdet. Gentoftes ”SKUB-projekt”⁷⁹ har vakt stor opmærksomhed og anerkendelse, men set med idrætsojne har det været en skuffelse, hedder det. Resultaterne af skoleombygningerne har i flere tilfælde været, at man har fået færre idrætsfaciliteter på skolerne. Skolerne i Gentofte har generelt set meget lidt udfordrende og inspirerende udendørsarealer til fysisk udfoldelse. SKUB er kun i begrænset omfang gået ind på dette område. En af tidens centrale diskussioner på idræts- og sundhedsområdet

⁷⁷ Skjerk: *Idrætsfaciliteter 2003*, op.cit. (s.6)

⁷⁸ Skjerk: *Idrætsfaciliteter 2003*, op.cit. (s.78-80)

⁷⁹ SKUB er et skoleudviklings- og udbygningsprojekt i Gentofte Kommune i perioden 1998-2007. Forløbet inkluderer udvikling og ud- og ombygning af kommunens 12 skoler og fritidshjem (GFO).

er, hvorledes problemet med det stigende antal fysisk inaktive børn skal løses. Rapporten foreslår, at et svar kunne være at udvikle samarbejdsmodeller mellem skole, fritidsordninger og idrætsforeninger samt udvikle bevægelsesmiljøer, som ikke kun tilgodeser de allerede idrætsaktive børn.

Endelig fastslår de to rapporter inden for området ”Finansiering og udvikling”, at her er et problem. Idrætsforeningerne har ikke selv midler til at stå for opførelsen af anlæg, og erhvervslivet udviser kun i beskedent omfang interesse for at støtte idrætten i kommunen. Finansiering af faciliteter vil derfor også fremover især være et kommunalt anliggende, og det er vigtigt, at udviklingen af en fremtidig idrætspolitik tænker bredere end kun traditionel idræt, påpeges det.

Den anden rapport giver yderligere et bud på, hvorledes man kan anskue en moderne idrætspolitik samt et konkret eksempel på, hvorledes en anden kommune har grebet sagen an. Buddet på en idrætspolitik tager udgangspunkt i de fire politikområder, en moderne idrætspolitik må siges at grænse op til, hvis man som udgangspunkt har, at idræt skal ses i et velfærdsperspektiv.

At se idrætten i et velfærdsperspektiv vil sige, at idrætten betragtes som et område, der er med til at udvikle borgernes muligheder for at leve et godt liv. Det er ikke i sig selv noget nyt at se idrætten i en velfærdsdiskurs. Det har man sådan set gjort i ca. 50 år, men et moderne velfærdsperspektiv omfatter, hvad idrætten angår, ikke som indtil for ca. 15 år siden kun fritidspolitikken, men også kulturpolitik, sundheds- og socialpolitik samt uddannelsespolitik. I de senere år er det også blevet almindeligt at inddrage miljøpolitik i idrætspolitikken, men det gør rapporten dog ikke. Opsamlende fastslår rapporten, at det vil være rimeligt at diskutere ”*hvordan man udformer ikke blot en idrætspolitik, men en ”Idræts- og bevægelsespolitik”*”.⁸⁰ De fire politikområder, der nævnes er: Idræt som fritidspolitik hvor fokus er på idrætsaktiviteter og idrætsfaciliteter. Idræt som kulturpolitik hvor fokus er på de generelle menneskelige værdier, som kan udvikles og stimuleres gennem idrætsdeltagelse. Idræt som sundheds- og socialpolitik har fokus på borgernes fysiske udfoldelsesmuligheder i bred forstand. Idræt som uddannelsespolitik har fokus på sammenhængen mellem uddannelsesinstitutioner, andre institutioner og idræt.

Det er klart, påpeger rapporten, at skal en ”Idræts- og Bevægelsespolitik” rumme disse fire områder, vil det forvaltningsmæssigt ramme bredere end kun Fritidsafdelingen.⁸¹

6.2. Gentofte Sportspark

Gentofte Stadion blev opført i 1942 med opvisningsbanen placeret i en gammel grusgrav. Den gang udgjorde stadion m.v. kun ca. 50.000 m², men det er blevet betragteligt udvidet siden. I vore dage er det et kommunalt anlæg med selvforvaltning og med sine nuværende 200.000 m² udgør anlægget det største samlede idrætsaktivitetsområde i Gentofte Kommune. Hele 11.000 m² af det er under tag, og mere end 700 brugere benytter dagligt anlægget, der er åbent 345 dage om året fra kl. 7.00 til 22.30. De mange faciliteter, som

⁸⁰ Ibid, s.81

⁸¹ Ibid. s.82

Gentofte Stadion kan byde på, benyttes af 15-20 foreninger med i alt ca. 3.300 aktive (2001). Som det fremgår, er stadionet en kompleks størrelse, både hvad angår mængde og type af faciliteter samt udbuddet af aktiviteter. Der er mange forskellige brugergrupper, præget af egne aktiviteter og historik. Stadion er efterhånden noget nedslidt, men skal i de kommende år efter planen forvandles til et moderne idrætsanlæg, Gentofte Sportspark.

I maj og juni 2001 blev der afholdt to dialogmøder om behov og ønsker til den fremtidige udformning og brug af stadion.⁸² I 2003 fik Gentofte Kommune i samarbejde med foreninger og andre brugere af Gentofte Stadion udarbejdet en helhedsplan for området med arbejdstitlen "Gentofte Sportspark". I 2004 besluttede kommunalbestyrelsen at påbegynde planlægningsarbejdet for en udbygning og renovering af Gentofte Stadion området, og der blev udarbejdet et konkurrenceprogram til en projektkonkurrence i 2005. Til at udvikle, styre, følge op på og informere om dette store anlægsprojekt, der har en budgetramme på kr. 226 mio. kr., er nedsat "*Projektgruppen for Gentofte Sportspark*". Hele projektperioden blev i først omgang sat til at strække sig over 7 år, fra 2004-2010, og Gentofte Kommune skal stå for finansieringen.

I den oprindelige plan skulle Stadion området udbygges til Gentofte Sportspark i flere etaper i perioden 2006-2009, men i forbindelse med budgetlægningen for 2007 blev det besluttet af kommunalbestyrelsen, at byggeriet udskydes til 2009, hvilket kommunen meddelte offentligheden primo oktober 2006. Begrundelsen for udskydelsen var en blanding af kommunens samlede likviditet, beslutningen om at afslutte de igangværende skole- og halbyggerier i god kvalitet samt en generel overophedning af byggemarkedet. I mellemtiden vil man i løbet af 2007 forsøge at afdække mulighederne for at opbygge og drive dele af Gentofte Sportspark som et offentlig-privat partnerskab. I den oprindelige plan skulle kommunen som nævnt stå for byggeriet, og driften skulle finansieres via lejeindtægter, forpagtningsafgifter, sponsorindtægter og brugerbetaling, mens aktiviteterne finansieres af de enkelte udførende aktører.

Dette er stadig hovedintentionen, men nu skal 2007 også bruges til at afklare, i hvilket omfang private investorer og samarbejdsparter kan inddrages i projektet om f.eks. multihal, fitnesscenter, sportel og restaurant. Gentofte Kommune forventer stadig at skulle stå for byggeri af ishal, fodboldstadion, aktivitetsløjpe og klubfaciliteter. Ligeledes i 2007 vil der blive afsat 4,5 mio. kr. til at modernisere Gentofte Stadions mandskabsfaciliteter og materialegården. Efterfølgende, i 2008, vil der blive afsat 5 mio. kr. til at igangsætte projektering af de første byggerier i 2009. OPP-projektgruppen, der er en intern arbejdsgruppe, blev nedsat i december 2006 og påbegyndte sit arbejde i januar 2007.⁸³

Status i foråret 2007 er således, at Gentofte Sportspark vil komme senere i gang og også blive senere færdig. I perioden 2007-08 vil kunstgræsbanen blive færdig og medarbejderfaciliteter og materielgård være bygget. I samme periode skal der tages beslutning om Offentligt-Privat Samarbejde (juni 2007), beslutning om idrætsfaciliteter, budget (oktober 2007) samt udbud og projektering af byggeri – 1. fase (2008). Selve byggeperioden

82 Munch: *Idrætsfaciliteter 2002*, op.cit. (s.72-96)

83 Meddelelse til Idéforum, SIG, Gentofte Stadions bestyrelse, klubber og medarbejdere på Gentofte Stadion (5.10.2006) og Gentofte Sportspark nyhedsbrev 5-2006.

for sportsparken er nu sat til 2009-11.⁸⁴ Der er dog blandt de, der blev interviewet til denne rapport, hvad enten de kommer fra politiker-, administrations- eller idrætssiden, en udbredt nervøsitet for, at projektet ikke bliver så forkromet som besluttet, at det vil blive omformuleret måske lige frem til ukendelighed. Som nævnt har kommunen nogle likviditetsproblemer, og siden den oprindelige beslutning har der været kommunalvalg og nogle af de nye byrådsmedlemmer, der ikke har været gennem hele processen, føler tilsyneladende ikke samme "ejerskab" til beslutningen.⁸⁵ Heller ikke kommunens idrætsforeninger er helt tilfredse med situationen, fremgår det af repræsentantskabsmødet (2007) i SIG. Frygten går dog ikke kun på, om projektet vil blive til noget eller ej. Snarere frygtes med udgangspunkt i de hidtidige erfaringer bl.a. med arkitekterne, at idrætten ikke vil blive hørt tilstrækkeligt mht. faciliteternes art, antal og indretning, og selvfølgelig først og fremmest at projektet vil blive beskåret i forhold til de oprindelige planer.⁸⁶

6.3. Kommunens nuværende og kommende idrætsanlæg

Spørgsmålet om idrætsfaciliteters tilstand, beliggenhed og ikke mindst antal har altid været en kilde til debat i Gentofte kommune. I en opgørelse fra Teknisk Forvaltning, der er ført ajour for 2002, fremgår det, at kommunen råder over ca. 100 sportsfaciliteter af diverse art fordelt på ca. 30 idrætsanlæg og omfattende ca. 60 idrætsforeninger. Ser man nærmere på typen af idrætsanlæg, er kommunen særligt karakteriseret ved at have 6 rideanlæg, 6 tennisanlæg (i alt 45 baner) og 17 klubhuse, hvoraf hele 13 benyttes af søsportsforeninger. Endvidere råder kommunen over 1 atletikanlæg, 3 badmintonhaller (27 baner), 27 fodboldbaner, 1 cricketanlæg, 1 friluftssale, 1 fægtesal, 18 gymnastiksale, 6 idrætshaller og –sale, 1 ishal, 2 lystbådehavne, 1 multibane, 6 petanqueanlæg, 2 rullehockeybaner, 1 skateranlæg, 1 skydeanlæg, 1 softballanlæg og 1 svømmehal.

Da halvdelen af kommunens idrætsanlæg er bygget i 1930- og 1940-erne, er der tale om et tiltagende øget renoveringsbehov for tiden. Gennem en række bygningstilsyn i 2001 kom kommunen (Teknisk Forvaltning) frem til, at der ville være et efterslæb på ca. 15 mill. kr. på vedligeholdelsesbudgettet for at opretholde almindelig vedligeholdelsesstandard.⁸⁷

De senere år har været præget af en stor byggeaktivitet inden for idrætsfacilitetsområdet. I perioden 2000-2007 er der formentlig, især hvis man tæller de 5-6 nye (og billige) petanqueanlæg med, nærmest været et byggeboom i idrætsfaciliteter, og det ser ud til at fortsætte. Alene fra efteråret 2007 og de næste to år frem tages en række nye faciliteter i brug.⁸⁸

84 Kultur- og Fritidsudvalget – temamøde med idrætten (Gentofte Stadion den 7.3.2007)

85 Intw-III (s.15-16), Intw-IV (s.5-7) og Intw-V (s.2-3)

86 <http://www.sigsport.dk/nyheder>

87 Munch: *Idrætsfaciliteter* opcit. (2002), s.30-31 og s.109-120

88 Kultur- og Fritidsudvalget (Dialogmøde 7. marts 2007)

Idrætsfaciliteter til færdiggørelse 2007-2009:

- Hellerup Fritidscenter. Der anlægges en idrætshal (800 m²) til brug for breddeidræt (klubber) og skoleidræt (herunder GFO og fritidscentre). Det forventes, at anlægget kan tages i brug 1. september 2007.
- Ordruphallen. Byggeriet består af en idrætshal på 800 m² (20x40 m) samt 2 multistale og et bibliotek. Det er beregnet til brug af breddeidræt (klubber), skoleidræt (herunder GFO og fritidscentre) samt oplysningsforbund (f.eks. ældreidræt). Det forventes, at anlægget kan tages i brug 1. februar 2008.
- Skovshoved IF, Tennishal. Der anlægges en tennishal på 1300m² (to baner), samtidig med at den nuværende tennishal ændres til multihal. Det nye anlæg er beregnet til eliteidræt og breddeidræt og forventes at kunne tages i brug i foråret 2008.
- Såvel Skovgårdsskolen som Dyssegårdsskolen skal i løbet af 2008-2009 have hver sin idræts- og bevægelseshal på ca. 600 m². I begge tilfælde skal skolerne dele med breddeidrætten (klubberne) og oplysningsforbundene (f.eks. ældreidrætten).
- Munkegårdsskolen gennemgår for tiden (2005-2007) en gennemgående renovering og udbygning, og Bakkegårdsskolen er netop blevet ombygget og udbygget, bl.a. med idrætshal.
- Skovshoved Havn skal forsynes med ca. 1600 m² klubfaciliteter til seks klubber. Byggeriet er planlagt til 2007-2009.

Den tidligere nævnte bekymring, at kommunens skoleprojekt, SKUB, ville medføre færre idrætsfaciliteter, er med de sidste års bygning af idrætsfaciliteter på skolerne gjort til skamme.

6.4. Den ny idrætspolitik og "Idrættens visionsnetværk"

I budget 2004 var det et resultatkrav under Kultur- og Fritidsudvalget, at der skulle udarbejdes et forslag til en idrætspolitik. Politikken mulige indhold blev drøftet ved flere udvalgmøder i 2004.⁸⁹ Selve arbejdet med at formulere politikken begyndte i foråret 2004 med, at Skole og Fritid nedsatte en inspirationsgruppe, "Idrættens visionsnetværk", et netværk af ca. 20 fag- og videnspersoner på idrætssområdet. Det blev en central aktør i processen. Sidste punkt i forløbet, der var begyndt i 2001, var, at Fritidsafdelingen gik i gang med udformningen og opbygningen af en "Idræts- og Bevægelsespolitik", som "Idrætspolitikken" i mellemtiden havde fået navneforandring til. Den forløbne periode havde bestået af undersøgelser, dialog-, inspirations- og temamøder og en konference, og skal også ses i sammenhæng med vedtagelsen af kommunens børne- og ungepolitik. Den endelige formulering blev enstemmigt vedtaget af kommunalbestyrelsen den 31. januar 2005 og offentliggjort som "Gentofte Kommunes Idræts- og Bevægelsespolitik" med forord, *"Et liv med idræt og bevægelse"*, af borgmester Hans Toft i februar 2005.⁹⁰ Fra da

⁸⁹ KUF Kultur- og Fritidsudvalget 12-01-2005 01 Å (sagsemne 05477-2004)

⁹⁰ Gentofte Rådhus: Idræts- og Bevægelsespolitik for Gentofte Kommune (februar 2005)

af har Gentofte Kommune haft en udbygget idræts- og bevægelsespolitik, der henvender sig til alle aldersgrupper, omfatter alle sportslige niveauer og har indarbejdet en forebyggende bevægelsesdimension.

Idrættens visionsnetværk kom, som det vil fremgå, til at spille en rolle i forløbet både som inspirator til indholdet og som garant for borgerinddragelse. En del af netværkets baggrundsmateriale bestod af de rapporter, der var blevet udarbejdet i 2002-2003, men som udgangspunkt stod det frit. Netværket bestod som nævnt af ca. 20 personer som primært omfattede andre idrætsaktive og andre foreningsrepræsentanter, end dem Fritidsafdelingen sædvanligvis har kontakt med. Deltagerne i visionsnetværket skulle ikke repræsentere deres forening eller institution, men deres idrætsgren, fag og generelle indsigt i hele eller dele af kommunens idrætsliv. Over tre møder i løbet af sommerhalvåret gennemførte visionsnetværket et fremtidsværksted med tre temaer, et til hvert møde. Der var ifølge deltagerlisten 21 deltagere fra idrætsverdenen tilsluttet Idrættens visionsnetværk, idet der dog kun var 13, der deltog i det tredje møde, prioriteringsmødet.⁹¹

Det første møde var et "visionsværksted", hvor deltagerne enedes om en vision, der skulle være holdbar de næste 10 år. Den kom til at lyde:

"Gentofte Kommune skal være den kommune i Danmark, der udmærker sig ved et alsidigt og stærkt fritids- og idrætsmiljø på det højeste sundheds- og aktivitetsniveau, der går helt op på eliteplan. Den enkelte borger skal, uanset alder og klubtilhørsforhold, have mulighed for at dyrke og udvikle sig gennem kreativitet og leg i kompetente, trygge, fleksible og tidssvarende rammer".

På det efterfølgende møde, "realiseringsværkstedet", blev visionen forsøgt konkretiseret, idet deltagerne skulle komme med konkrete forslag. Der fremkom i alt 23 forslag. På det sidste møde, "kritikerværkstedet", blev der prioriteret. Det foregik ved, at deltagerne fik udleveret 10 klemmer, som de frit kunne fordele mellem de forslag, som de fandt mest nyttige. I det følgende vil de seks forslag, der fik størst tilslutning af de 23, blive kort beskrevet, mens resten vil blive nævnt i overskriftsform:⁹²

- 1) Ansættelse af idrætskonsulent i Gentofte Kommune. Formålet skulle være at skabe sammenhæng mellem foreningslivets praksis og den kommunale forvaltnings ønsker til denne.
- 2) Et idrætscollege ved Gentofte Sportspark. Ønsket var i forbindelse med planerne om udbygning af Gentofte Sportspark at skabe et sportsligt funderet eliteungdomscollege, hvor de unge skulle have mulighed for at dyrke deres idræt på højt niveau samtidig med at gennemførelsen af et uddannelsesforløb.
- 3) Leg og læring – samarbejde mellem daginstitutioner, GFO, skoler, fritidscentre og idrætsforeninger. Dette forslag tager udgangspunkt i en overbevisning om, at arbej-

91 Fritidsafdelingen, Rådhuset: Idrættens Visionsnetværk – fra vision til forslag (2004)

92 Gentofte Kommune: Idrættens visionsnetværk – fra vision til forslag (2004)

det med børn og unge skal foregå i samarbejde på tværs. Derfor bør der etableres netværk på tværs af børn og unges aktive liv.

- 4) Team Gentofte – en strategi for elitesporten. Baggrunden for visionen var, at den nye eliteidrætslov åbner mulighed for, at kommunen indgår i et mere direkte støt-teforhold til både enkeltpersoner og sportshold. Inspireret af, at København Kom-mune i 2003 dannede Team Copenhagen var ønsket, at kommunen og det lokale erhvervsliv skulle danne en paraplyorganisation til at støtte den lokale elitesport med henblik på at få Gentofte på danmarkskortet.
- 5) Motion på recept: Sundhed for de ældre og overvægtige. Forslaget blev set i sam-menhæng med den kommende kommunalreform, og ønsket var, at kommunen skulle indgå samarbejde med de praktiserende læger om at udskrive recept på mo-tion.
- 6) Flere og bedre idrætshaller – faciliteter skaber resultater. Argumentet bag forslaget var, at gode faciliteter automatisk tiltrækker gode sportsudøvere og derved også skaber rammerne for gode sportslige resultater.
- 7) Gentofte fritids- og idrætsliv på et IT-baseret idrætsnet.
- 8) Satellitklubber i lokalområderne.
- 9) En professionalisering af personale, trænere og klubledelse.
- 10) Sundhedskultur i foreningslivet.
- 11) En markedsføring af aktiviteter.
- 12) Delt administration og ekspertise mellem klubber.
- 13) Idræt uden rødvin – Farum som forbillede.
- 14) Mere bevægelse til alle – også de ikke aktive, de svage og de handicappede.
- 15) Overdækning af Helsingørmotervejen.
- 16) Udnytte skolernes udendørsfaciliteter bedre.
- 17) Mulighed for at dyrke ekstremспорт på trods af manglende faciliteter.
- 18) Introduktion af et idrætssturtkort – en tilskudsordning.
- 19) Netværk mellem idrætslærere.
- 20) Fremtidssikring af faciliteter.
- 21) Ældres ressourcer og frivillighed.
- 22) Nye og flere tilbud.
- 23) Nødvendiggøre sammenslutningen af idrætsforeninger i Gentofte (SIG).

Visionsnetværket skulle inspirere forvaltning og politikere i forbindelse med kommunens Idræts- og Bevægelsespolitik. De 23 forslag peger i mange retninger, og er naturligvis et udtryk for, at de 21 deltagere i visionsnetværket har skudt en del med spredthagl. Dog kan det bemærkes, at de fleste af forslagene handler om faciliteter, og en hel del handler om eliteidræt. Heller ikke den prioritering, som de tilstedeværende 13 medlemmer foretog på det sidste møde, er langt fra entydig. Af de 6 øverst placerede forslag, handler forslag 2 og 4 decideret om eliteidræt, forslag 3 og 5 omfatter ”idræt som middel” (”leg og læring” samt ”motion på recept”). Forslag 4 handler om faciliteter. Det øverst placerede forslag,

idrætskonsulenten, lægger vægt på et bindeled mellem kommune og foreningsliv. Af de 6 forslag er det kun nr. 5, "Idræt på recept", der ikke først og fremmest er knyttet til den traditionelle, organiserede idræt.

Efter at visionsnetværket havde færdiggjort sit arbejde, blev tre af medlemmerne inviteret til et efterfølgende politisk udvalgsmøde i Kultur- og Fritidsudvalget (15.9.2004) for at fremlægge deres arbejde. Hermed blev politikerne for alvor involveret i processen hen mod en idræts- og bevægelsespolitik.⁹³ Resten af året var Idræts- og Bevægelsespolitik på dagsordenen sideløbende med de fire temamøder og konferencen. Udvalget havde dog også lejlighedsvis været involveret inden. Bl.a. var det udvalget, der på et møde 5.5.2004 (pkt. 2) havde tiltrådt, at idræts- og bevægelsespolitikken skulle tematiseres inden for de fire hovedområder: "Eliteidræt", "foreningsidræt", "bevægelse og motionsidræt" og "idræt for særlige målgrupper". Desuden havde udvalget også godkendt en procesplan for efterårets temamøder og conference på augustmødet.⁹⁴

Næste skridt i dannelsen af politikken var planlægning af processen op til politikens formulering. Til det formål blev arrangeret 4 temamøder og 1 conference. De 4 temamøder handlede om:

- 1) Kvalitet i børneidræt, ungdomsarbejde og talentudvikling.
- 2) Fremtidens forening – perspektiver og muligheder.
- 3) De selvorganiserede – fra motionscenter til BevægelsesKlareOmråder (BKO).
- 4) Idrætsanlæg og faciliteter

Samtlige møder indledtes med oplægsholdere og havde efterfølgende diskussion. Deltagerantallet svingede mellem 16 fremmødte til det første møde og 55 til det sidste, facilitetsmødet. Mellem 3. og 4. temamøde afholdt Fritidsafdelingen en idræts- og bevægelseskonference i samarbejde med Kildeskovshallens aktive foreninger og med deltagelse af samtlige politikere fra Kultur- og Fritidsudvalget. På konferencen blev der også afholdt debat café, hvor Kultur- og Fritidsudvalgets medlemmer deltog som caféværter inden for de fire søjler (målgrupper), som idræts- og bevægelsespolitikken består af. Konferencen indeholdt desuden idrætsforedrag, praktiske idrætsaktiviteter, opvisninger og instruktion.⁹⁵

6.5. Idræts- og Bevægelsespolitikken vedtages

Gentofte Kommunes idræts- og bevægelsespolitik, fremgår det af den endelige vedtagelse i januar 2005, skulle være *"kommunens overordnede grundlag og strategi for samarbejdet mellem kommunen, foreninger, institutioner, idrætsanlæg, oplysningsforbund og*

93 Gentofte Rådhus: Fra dokumentation til aktivitet – historien bag Gentofte Kommunes Idræts- og Bevægelsespolitik

94 KUF Kultur- og Fritidsudvalget 12-01-2005 01 Å (sagsemne 05477-2004)

95 Gentofte Rådhus: Fra dokumentation til aktivitet – historien bag Gentofte Kommunes Idræts- og Bevægelsespolitik

aktive idrætsudøvere uden for foreningslivet (de selvorganiserede)".⁹⁶ Politikken, hed det videre, skulle tages op til revision hvert år i forbindelse med udkastet til næste års hand-leplan. Den 10. marts blev planen offentliggjort via en pressemeddelelse, der dels bragte highlights fra planen dels pointerede, at parallelt med den nye idræts- og bevægelses-politik, havde kommunalbestyrelsen besluttet en omfattende udbygning af kommunens idrætsfaciliteter. Tre nye idrætshaller, udbygning af søsportens klubhuse i Skovhoved havn samt en stor udbygning af Gentofte Stadion området til en ny sportspark i perioden 2006-2009 var hovedingredienserne.

I forordet til den nye idræts- og bevægelsespolitik fastslår borgmesteren bl.a., at idræt og bevægelse skal prioriteres højt i Gentofte Kommune, og at der i de kommende år vil blive iværksat en lang række aktiviteter og projekter sideløbende med en *"omfattende mo-dernisering og udbygning af kommunens idrætsfaciliteter"*. Han påpeger også, at Idræts- og Bevægelsespolitikken skal ses i sammenhæng med børne- og ungepolitikken og er meget tilfreds med, at foreningsaktive og private borgere har haft afgørende betydning for politikken tilblivelse. Betydningen af borgerinddragelsen i tilblivelsesprocessen betones yderligere i introduktionen: "Hvad er en idræts- og bevægelsespolitik?". Her beskrives idræts- og bevægelsespolitikken som *"et resultat af en længere proces, hvor kommunen i partnerskab med repræsentanter for idrætsforeningerne, private borgere og eksterne ressourcepersoner har været i direkte dialog om både visioner, målsætninger og konkrete forslag til projekter og aktiviteter"*.⁹⁷ Den overordnede vision fik følgende udformning og kom til at gælde for perioden 2005-2016:

- "Gentofte Kommune vil styrke rammerne for de alsidige og mangfoldige idræts- og bevægelsestilbud, som findes i foreninger, institutioner og selvorganiserede aktivite-ter.
- Gentofte Kommune vil udmærke sig ved et mangfoldigt idrætsmiljø, der rummer gode faciliteter og vilkår for både motionstilbud, foreningsidræt og foreningsbaseret eliteidræt.
- Borgerne skal, uanset alder, have mulighed for at iværksætte og deltage i aktiviteter, der kan give et sundt og aktivt liv med idræt, motion og bevægelse."⁹⁸

Den overordnede vision følger kommuneplanens 12 årige rytme. Den er fælles for fire målgrupper, "eliteidræt", "foreningsidræt", "bevægelse og motionsidræt" samt "særlige målgrupper", som idræts- og bevægelsespolitikken er rettet imod. Målgrupperne har de-res egne målsætninger for perioden 2005-2008 og beskrevne indsatsområder for perioden 2005-2006. I koncentreret form:

⁹⁶ Gentofte Rådhus: Idræts- og bevægelsespolitik – Vedtaget, d. 30.01-2005 (Der er en fejldatering i dokumentet, politikken blev først vedtaget den 31.1.05)

⁹⁷ Gentofte Rådhus: Idræts- og Bevægelsespolitik for Gentofte Kommune (februar 2005)

⁹⁸ ibid

6.5.1. Eliteidræt

Eliteidræt i Gentofte er defineret som ikke-kommerciel topidræt organiseret i lokale foreninger. Målgruppen udgør ca. 15 foreninger og ca. 300 aktive, hvor ca. 100 er under 18 år.

Målsætninger 2005-2008:

- Faciliteter til foreningsbaseret eliteidræt skal forbedres i dialog med de aktive, idrætsorganisationerne og nabokommuner.
- Gentofte Kommune vil indgå i samarbejde for at udvikle rammerne for eliteklubber og -udøvere, så de mindst kan fastholde det nuværende nationale niveau.
- Talentudvikling for eliteudøvere under 18 år skal styrkes.

Indsatsområder og aktiviteter 2005-2006:

- Arbejdsgruppen, "Eliteidrættens netværk" skal dannes. Netværket skal dels definere, hvad non-kommerciel eliteidræt skal være i Gentofte Kommune, dels afdække mulighederne for at fastholde det nuværende niveau (2005).
- Etablere særskilt uddannelsesvejledning for ungdomseliten.
- Afdække muligheder for at etablere et til to talentkraftcentre i Gentofte eller i samarbejde med nabokommuner under Team Danmark (2005-2006).
- Udvikle og udbygge faciliteter til eliteidræt på Stadion-området samt til søsporten i dialog med de aktive udøvere (2005-2008).
- Afsætte en pulje til talentudvikling for unge sportstalenter under 18 år fra kommunens eliteklubber ud fra kriterier fastsat af Kultur- og Fritidsudvalg i samarbejde med eliteklubber (2006).

6.5.2. Foreningsidræt

Foreningsidrætten defineres som breddeidræt, hvor idræt og motion er organiseret gennem almindeligt medlemskab i de lokale foreninger. Målgruppen udgør ca. 70 foreninger og 20.000 aktive, heraf ca. 10.000 under 18 år. Omkring 40 foreningsorganiserede idrætsgrene er repræsenteret.

Målsætninger 2005-2008:

- Forøge og forbedre faciliteter for foreningsidræt i kommunen.
- Styrke rådgivning om og udvikling af aktiviteter og partnerskaber mellem kommunale institutioner og foreninger.
- Forbedre vilkårene for foreningernes administrative opgaver.
- Styrke information og vejledning særligt til børn og seniorer (+60 år) om eksisterende og nye idrætstilbud i foreninger.
- Iværksætte kvalitetsudvikling som kan medvirke til sundere mad- og drikketilbud til børn og unge i idrætsforeningerne.

- Formidle og vejlede foreningerne om nye aktiviteter og projekter, der udbydes af idrætsorganisationer og ministerier.

Indsatsområder og aktiviteter 2005-2006:

- Idrætskonsulent ansættes for at a) styrke foreningers organisationsudvikling, b) udarbejde interne samarbejdsprojekter mellem kommunale institutioner og c) generel formidling og vejledning om nye aktiviteter og projekter. Arbejdsfeltet skal primært være på de to områder "foreningsidræt" og "de særlige målgrupper" (2005).
- Tilskud til administrative opgaver til alle foreninger samt styrkelse af vejledning og efteruddannelse af foreningsledelser omkring administration (2005).
- Forbedre og udbygge kommunens nuværende idrætsfaciliteter med midler fra "genopretnings- og klubrumspuljerne" (2005-2006).
- Udarbejde vejledningsmateriale og efteruddannelse for klubhusbestyrelser og foreningsledere om sund mad og drikke. Samarbejde med Kildeskovshallens nyåbnede cafékoncept (2005-2006).
- Økonomisk støtte til at iværksætte aktiviteter med nye målgrupper og nye idrætsgrene (2006).
- Etablere forsøg med satellitidræt (udvalgte foreninger flytter deres aktiviteter fra klubanlægget ud i nyt lokalområde/skole i 3-6 måneder) (2006).

6.5.3. Bevægelse og motionsidræt

Defineres som borgeres idræts- og motionsaktiviteter uden for organiserede foreninger og omfatter både bevægelsesaktiviteter i institutioner, selvorganiseret motion og markedsbestemte tilbud (f.eks. oplysningsforbund og fitnesscentre). Det anslås i brochuren, at minimum 40% (som er landsgennemsnittet) af Gentofte Kommunes borgere dyrker regelmæssig selvorganiseret motion.

Målsætninger 2005-2008:

- Sikre mere motion og bevægelse for børn og unge i daginstitutioner, GFO'er, fritidscentre og dagcentre.
- Udarbejde en strategi for og information om BevægelsesKlareOmråder (BKO) i kommunen.
- Kortlægge og udbygge eksisterende udendørs-arealer, hvor der er selvorganiseret motion
- Styrke information om motionstilbud i kommunen i samarbejde med f.eks. oplysningsforbund.

Indsatsområder og aktiviteter 2005-2006:

- Iværksætte samarbejde mellem børnehaver og idrætsforeninger om bevægelse og motion (2005).
- Etablere/udbygge to BevægelsesKlareOmråder (BKO) på baggrund af en strategi,

som indeholder digital dokumentation og information om kommunens BKO-områder samt forbedre dialogen mellem brugere og naboer til disse områder (skoler, institutioner og parker) (2005).

- Nye, fleksible tilbud med fokus på motion og kost i partnerskab med relevante oplysningsforbund (2005).
- Etablere fleksible aftenskoletilbud i samarbejde med oplysningsforbund (2005).
- Evaluere pilotprojektet "GFO-foreningsidræt" med henblik på at gøre det til en permanent aktivitet for alle kommunens GFO'er i samarbejde med foreningerne (2005-2006).
- Etablere "container-idræt" (mobilt udstyr, der kan sendes rundt til fritidscentre) (2006).
- Opbygge en enkel adgang til hurtig og målrettet information om alle kommunens motionstilbud til brug for f.eks. praktiserende læger, sundhedsplejersker og sociale sagsbehandlere (2006).
- Undersøge muligheder og vilkår for "Motion på recept" under den nye Sundhedsregion fra 2007 (2006).
- Forbedre rammer for selvorganiseret motionsløb, f.eks. etablering af en lysløjpe. (2006)

6.5.4. Særlige målgrupper

Idræt, bevægelse og motion for særlige målgrupper defineres af kommunen som projektforsøg eller kommunale initiativer, hvor idræt og motion bliver en central aktivitet, men hvor indsatsen anvendes i forebyggende øjemed. F.eks. indsats rettet mod særlige aldersgrupper, generel sundhedsfremme og/eller social integration.

Målsætninger 2005-2008:

- Styrke viden om småbørns (0-3 år) motoriske forudsætninger for et fysisk aktivt børneliv.
- Fremme forebyggende projekters adgang til idrætsfaciliteter.
- Fortsætte udvikling af senior/ældreidræt i samarbejde med eksisterende udbydere.
- Styrke partnerskaber mellem motionstilbud og idrætsprojekter, foreningsidræt og folkeoplysning i de enkelte bydele.

Indsatsområder og aktiviteter 2005-2006:

- Pilotprojektet "Motion og Bevægelse" for børn med vægtproblemer permanentgøres i partnerskab med Kildeskovshallens fysioterapi (2005).
- Understøtte og stimulere oplysningsforbunds muligheder for at oprette nye tilbud, der indarbejder en forebyggende og helhedsorienteret indsats (2005).
- Afholde temadage for alle kommunens idrætslærere og danne netværk med henblik på idé- og projektudvikling (2005).
- Indsamle og formidle erfaringer om senioridræt fra Sundhed for Seniorer og se-

nioridrætspulje til foreningerne samt afholde en senioridrætsdag i den forbindelse (2005-2006).

- Udvikle støtte og vejledning for begynderidræt for teenagere og iværksætte forsøg med begynderidræt for 12-16årige i samarbejde med lokale foreninger og uddannelsesinstitutioner (2005-2006).
- Styrke integration gennem foreningsbaserede idrætstilbud for modtagelsesklasser (tosprogede elever) på Munkegårdsskolen (2006).
- Reserve timer på sæsonbasis i idræts- og bevægelsesrum på lokale skoler til særlige målgrupper (f.eks. ældreidræt), der indgår i konkrete idrætsprojekter (2006).
- Følge op på og kvalitetssikre udmøntningen af temaet "Krop og Bevægelse" i de pædagogiske læreplaner i kommunens dagsinstitutioner (2006).

Samlet set var der tale om et særdeles ambitiøst program, som det imidlertid (se senere) kun viste sig muligt at leve delvist op til.

7. Den politiske beslutningsproces

Der er ingen tvivl om, at det er forvaltningen, der var den drivende kraft i processen med skabelsen af den kommunale idræts- og bevægelsespolitik. Det er forvaltningen selv, der foreslår, at en sådan politik skal være resultatkrav for fritidsafdelingen i budget 2004, og det er i hele processen forvaltningen, der tager initiativer, formulerer delmål og færdig-formulerer de politikker, som udvalg og byråd efterfølgende sanktionerer. Det vil senere blive diskuteret, i hvor høj grad forvaltningen på eget initiativ formulerede idrætspolitikken, og i hvor høj grad den levede op til omgivelsernes forventninger.

Det politiske lag informeres undervejs i forløbet og selve formålet med en sådan politik er sanktioneret fra allerhøjeste sted, dvs. borgmesteren. Således godkender Hans Toft i indbydelsesskrivelsen til idræts- og bevægelseskonferencen i november 2004 at: *"Idræts- og bevægelsespolitikken vil være kommunens fremtidige grundlag og strategi for samarbejdet mellem kommunen, idrætsforeninger, institutioner, idrætsanlæg, oplysningsforbund og aktive idrætsudøvere uden for foreningslivet"*.

Borgmester Hans Toft fra Det Konservative Folkeparti sidder på et absolut flertal og har stået i spidsen for kommunen siden 1993. Han er en såkaldt magtfuld politiker og er vel det nærmeste, man i vore dage kan komme betegnelsen en "bykonge". I hvert fald er alle interviewede parter enige om, at han har et stort ord at skulle have sagt for nu at underdrive en smule: *"Hvis jeg virkelig skulle igennem med noget, så ville jeg ikke tale med nogen som helst andre end borgmesteren og få ham overbevist. Får man ham overbevist, får man virkelig ham overbevist, jamen så kan tingene lade sig gøre. ... Det er min klare oplevelse af det."*⁹⁹. Hans Toft må siges at være både idrætsinteresseret og -kyndig, og det har kulturminister Brian Mikkelsen benyttet sig af ved i januar 2003 at udnævne ham til

99 Intw-IV (s.11)

formand for Lokale- og Anlægsfondens bestyrelse. Fonden blev stiftet i 1994 og har som formål at udvikle, støtte og rådgive om byggeri inden for idræt, kultur og fritid. For tiden råder fonden over ca. 80 mio. kr. årligt fra tipsmidlerne samt afkast fra en grundkapital på 140 mio. kr. Hans Toft er i 2008 blevet genbeskikket for en ny tre års periode.

Hans Toft er naturligvis ikke den eneste politiker i byrådet med interesse for idræt, men blandt de interviewede er der enighed om, at der ikke i byrådet er politikere, der, som det er tilfældet i andre kommuner, først og fremmest har skabt deres politiske karriere via deres idrætslige baggrund.¹⁰⁰ Det har således ikke været muligt at lokalisere en egentlig ”idrætspolitik” i Gentofte. Den politiker, der især er citeret i denne undersøgelse, nævnes dog af flere som den i byrådet, der gennem årene har demonstreret særlig interesse for og viden om det idrætslige område. Det vil han heller ikke selv afvise, men påpeger, at han altid har haft flere fokusområder: *”Det ved jeg ikke, om jeg er (gået ind i politik med idræt som særligt område, pj). Da jeg første gang stillede op for 9 år siden, da var mine fokusområder meget børn, skole og idræt.”*¹⁰¹

7.1. Idrætspolitikken skabes

Til at hjælpe sig med at give idrætspolitikken kød og blod nedsatte forvaltningen en tænketank, det tidligere omtalte ”Idrættens visionsnetværk”, hvis medvirken i processen til lægges stor betydning for resultatet, hvilket bl.a. fremgår af evalueringsrapporten om ”Idrættens visionsnetværk”.¹⁰² Visionsnetværkets 23 anbefalinger kan da også følges i udmøntningen af den følgende periodes idræts- og fritidspolitik. Imidlertid peger anbefalingerne i sagens natur i mange retninger, og der er derfor stor mulighed fra forvaltningens side til at udvælge ”sit eget” program. Samtidig bør det nævnes, at visionsnetværket kun bestod af 22 medlemmer, og at kun 13 af disse deltog i prioriteringsrunden. Så hvor repræsentative netværket er for idrætslivet i kommunen, kan diskuteres. Det kan tolkes, som om forvaltningen på den ene side er åben overfor borgerinddragelse, men på den anden side ikke har noget imod at egen dagsorden fremmes. Det indtryk kan man få bekræftet gennem læsningen af *”Internt program for 2. møde i Idrættens visionsnetværk d. 8. juni kl. 17.00-21.00 i Experimentarium”*. Dette papir er et strategipapir for mødets forløb. Her hedder det under punktet ”17.35-17.55: Plenum”: *”Præsentation af gruppernes bud på en definition af det gode idræts- og fritidsliv. I plenum arbejdes der samlet hen imod en samlet besvarelse på spørgsmålet. Den samlede besvarelse findes gennem diskussion af, hvad en vision er og ud fra en fornemmelse af, hvad deltagerne finder mest relevant. Forventningen er, at de kommer frem til noget, der minder om Fritidsafdelingens egen vision. (min understregning - pj)”. Det skal dog nævnes, at deltagerne ikke kom ordret frem til fritidsafdelingens egen version, og at forvaltningen således ikke helt har fået vredet armen om på ryggen af deltagerne. Den endelige formulering: ”Alle borgere, uanset alder, skal have mulighed for at deltage i et aktivt fritidsliv, hvor der er indflydelse*

100 Det bør dog nævnes, at generelt tyder sammenligninger med andre lande på, at man i mindre grad rekrutterer politikere fra idrætten herhjemme.

101 Intw-III (s.1)

102 Rapporten: Idrættens visionsnetværk – fra vision til forslag (2004)

på aktivitets-mulighederne, og hvor initiativtagerne i dialog med kommunen til stadighed søger at tilpasse rammer og muligheder efter efterspørgslen". Imidlertid kan visse af intentionerne fra fritidsafdelingens forslag genfindes i visionsnetværkets formuleringer og i den endelige version, der blev politisk vedtaget primo 2005, er forvaltningens formuleringer mere synlige end visionsnetværkets.¹⁰³

Fornemmelsen af, at embedsmandsværket trak i trådene og drev processen i en bestemt retning, kan bekræftes via et speciale af Kasper Lund Kirkegaard fra efteråret 2005 fra Roskilde Universitetscenter (RUC).¹⁰⁴ Her er den politiske beslutningsproces omkring bevægelses- og idrætspolitikken indførelse i Gentofte Kommune blevet analyseret. At embedsmændene opfatter sig som drivende kraft i idrætspolitikken, kan også bekræftes via interview med embedsmand: *"Min rolle i forhold til idrætspolitikken, som den ser ud nu, det har i første omgang været at være primus motor i processen, finde ud af at etablere en proces sammen med andre gode folk her."*¹⁰⁵

7.1.1. Embedsmændenes og politikernes rolle

Beslutningsprocessen bestod af en række faser med forskellige dagsordener. Det er embedsværket selv, der tog initiativ til at fritidsområdet kom i fokus som et oplagt udviklingsområde. Det var ikke en idé, der blev direkte formuleret fra politisk side, men som det senere vil fremgå lå den som en politisk forventning til administrationen. Som årsag til den nye satsning på fritidsområdet argumenteres fra forvaltningens side med en række nye efterspørgselsmønstre, der presser til at tænke nyt og iværksætte tiltag, der i højere grad kan tilfredsstille kommunens nye grupper af veluddannede indbyggere. Denne efterspørgsel presser kommunen til at supplere kerneydelserne indenfor idrætsområdet og bevirker, at kommunens samlede opgavevaretagelse gradvis bliver mere sammensat.

I budgettet for 2004 var beskrevet en række resultatkrav for hver afdeling i kommunens administration. Resultatkravene lægger rammerne for næste års arbejdsindsats. Et resultatkrav var implementeringen af en ny "idrætspolitik". Et afgørende spørgsmål var hvor bredt, i form af målgrupper, denne politik skulle sigte. Embedsmandsværket ønskede en "forebyggende bevægelsesdimension i politikken", men en sådan var der ikke lagt op til fra begyndelsen, påpeger Kirkegaard. Ud fra devisen, at jo mindre administrativ opmærksomhed man giver et spørgsmål, des mindre sandsynlighed er der for, at der "går politik i den", blev bevægelsesdimensionen smuglet ind af administrationen. Det kom til udtryk i et politisk notat, som omhandlede meget andet end det, der var centralt for embedsmændene, nemlig bevægelsespolitikken. Politikerne i Kultur- og Fritidsudvalget var ikke bevidste eller opmærksomme på denne manipulation og tog blot notatet til efterretning uden store afgørende indvendinger eller kommentarer. Specialet siger opsamlende

103 Internt papir (2004): "Internt Program for 2. møde i Idrættens visionsnetværk d. 8. juni kl. 17.00-21.00 i Experimentarium"

104 Kasper Lund Kirkegaard: *Fra vilkår til værktøj – Strategisk netværksarbejde i praksis. Tre eksempler fra Gentofte Kommune*, RUC 2005 (s. 93-120).

105 Intw-1 (s.1)

herom, at *"således kan manglende indsigelser, kommentarer og protester fra politikernes side vendes om til at være positive tilsagn om at gøre noget bestemt, eller arbejde i en bestemt retning"*.¹⁰⁶ En manglende indsigelse bliver derved til et positivt tilsagn om at begynde en fremadskridende politisk proces.

Med bevægelsesdimensionens tilføjelse til idrætspolitikken fik embedsmændene mulighed for at tænke en helt ny målgruppe ind i den kommunale idrætspolitiske indsats. En af de afgørende faktorer i beslutningen om at lave en idræts- og bevægelsespolitik var en interesse i fritidsafdelingen for at formulere udviklingsprojekter som led i et forsøg på at få større politisk opmærksomhed omkring *"fritidsområdets opgavevaretagelse"*. Allerede fra starten af processen gjorde embedsmændene (i specialet kaldet *"vi"* idet forfatteren var med i beslutningsprocessen) et stort nummer ud af at iværksætte en række tiltag, som automatisk ville tiltrække mere offentlig og politisk opmærksomhed end almindelige driftsopgaver. Idræts- og bevægelsespolitikken blev italesat som et storstilet politisk prestigeprojekt. Dette på trods af, som det hedder i specialet, at *"vi strengt taget ikke havde nogen fast forankret idé om, hvad en Idræts- og Bevægelsespolitik skulle ende med, hvad det var for en størrelse, hvordan en sådan skulle opbygges, eller i det hele taget hvilke elementer, aktiviteter og projekter den skulle indeholde"*.¹⁰⁷

Med det udgangspunkt var det naturligvis nødvendigt både at give projektet reelt indhold og få det legitimeret samtidig med, at andre aktører skulle inddrages, så projektet ikke kun fremstod som administrationens. Her kom inspirationsgruppen *"Idrættens visionsnetværk"* ind i billedet. Den blev nedsat, fremgår det af specialet, uden konsultation med politikerne i Kultur- og Fritidsudvalget. Derved undgik man dels, at der eventuelt *"gik politik i den"*, dels opnåede man selv at kunne udpege medlemmerne til visionsnetværket. Medlemmerne af netværket blev håndplukket blandt folk *"som vi havde lyst til at høre på, og vi sammensatte en arbejdsgruppe, som dels kunne bekræfte vores interesser, samt være medvirkende til at støtte op om en række projektideer, uden at dette ville gå ud over deres personlige følelse af medansvar for projektet"*.¹⁰⁸ Ved selv at udpege medlemmerne af visionsnetværket kunne man yderligere, fremgår det, undgå mange af de foreningsrepræsentanter, som fritidsafdelingen til daglig er i kontakt med, og som er *"fedtet ind i snævre traditionelle facilitetsdiskussioner"*.¹⁰⁹ Man undgik således at få repræsentanter med fra *"Sammenslutningen af Idrætsorganisationer i Gentofte"* (SIG) samt de to dominerende idrætsforeninger i kommunen, Hellerup Idræts Klub (HIK) og Skovshoved Idrætsforeninger (SIF). Hverken SIG eller de to klubber stillede i øvrigt på noget tidspunkt krav om at være med i netværket, hvilket formentlig ville have været svært at nægte dem, hvis de havde været interesserede.

Netværket endte som nævnt med en overordnet vision og 23 forslag, som administrationen generelt var meget enige i, og netværksarbejdet blev brugt direkte i beslutningsprocessen overfor politikerne. De tre deltagere, som administrationen var *"mest trygge ved"*

106 Kirkegaard: Fra vilkår til værktøj (2005) op.cit. (s.101)

107 Ibid (s.103)

108 Ibid (s.104)

109 Ibid (s.104)

og *"mest enige med"*, blev sat til at præsentere netværksarbejdet for politikerne, og vi *"klædte dem på"* umiddelbart før et udvalgsmøde. Ifølge Kirkegaard medførte processen, at administrationen dermed fik forstørret de krav, den selv havde til fritidspolitikken, ved at lade andre tale for politikken, og uden at det i øvrigt fremgik, at det var administrationen selv, der stod bag. Opsamlende hedder det at: *"Den proces som vi styrede, resulterede i at fritidsafdelingens snævre behov blev gjort til omverdenens behov og fremsat af tre netværksdeltagere, som repræsenterede en legitim, ubesmittet og ren efterspørgsel – eller med andre ord – et reelt behov, som politikerne ikke kunne stille spørgsmålstejn ved, men blev presset til at reagere på"*.¹¹⁰

I specialet bliver det i evalueringen af processen hævdet, at der i konstruktionen af den nye fritidspolitik var en ny processuel fremadskridende beslutningsproces, der satte embedsværket i stand til *"at agere radikalt anderledes og meget mere frit, end et traditionelt embedsværk ville være i stand til"*. Det kom f.eks. til udtryk i form af nye offentlige mødeformer (f.eks. open-space café-møde samt idræts- og bevægelseskonference), politikerne ikke havde vænnet sig til, og det medførte en mere ydmyg og åben politikerrolle. Det endelige resultat i selve politikformuleringen tenderer således blot at være en sammenskrivning af processens uformelle beslutninger. Konklusionen på dette punkt er i forlængelse heraf, *"at det at kunne overskue, styre, tilrettelægge og samle op på processen, bliver langt vigtigere end selve den formelle politiske beslutning, som blot er en bekræftelse af processens konstruerede resultater"*.¹¹¹

Når det nævnte speciale inddrages så forholdsvis grundigt i denne rapport, skyldes det to forhold. For det første er specialet en unik insiderberetning af idræts- og bevægelsespolitikens implementering i Gentofte Kommune, og det emne står som bekendt centralt i denne rapport. For det andet kommer specialet med nogle konklusioner i relation til embedsmændene, politikerne og idrætten og deres respektive roller i den idrætspolitiske proces. Nogle af disse konklusioner forekommer noget hårdtrukne, hvis de sammenholdes med andet tilgængeligt materiale, som er brugt i denne undersøgelse. Der er således tale om reelle uenigheder mellem denne undersøgelse og specialet, hvad angår aktørernes roller i skabelsen af den nye idrætspolitik i Gentofte.

Specialet bruger sine tre cases: "Børne- og Ungepolitikken", "Børn og Forebyggelse" samt "Idræts- og Bevægelsespolitikken" i Gentofte Kommune til at klargøre, hvordan specifikke policyproblemer i praksis dækker over interesser i embedsværket, og hvordan embedsværket både er aktivt politikformulerende og i praksis organiserer nye netværk, der bruges politisk.¹¹² Netværk forstås som ad hocgrupper, de sammensættes til lejligheden, har ikke nødvendigvis de traditionelle interessegruppers snævre fokus, og kan sammensættes på en sådan måde, at de fremmer bestemte synspunkter og holdninger samtidig med, at selve deres nedsættelse signalerer "åbenhed", "medinddragelse", "borgerindflydelse", "ejerskab" etc.. I forløbet i Gentofte vil "Idrættens visionsnetværk" være

¹¹⁰ Ibid (s.108 og 111)

¹¹¹ Ibid (s.112)

¹¹² "Tesen" er min formulering. Der henvises i øvrigt til specialets problemformulering (s.13)

prototypen på et sådan netværk. I det følgende vil der blive argumenteret for, at selv om specialets fund overordnet set står, kan analysen diskuteres på visse punkter.

Umiddelbart spiller hverken embedsmænd, politikere eller det etablerede idrætsliv, hvis specialet tages for pålydende, nogen særlig flatterende rolle, hvad angår implementeringen af idræts- og bevægelsespolitikken. Politikerne og kommunens idrætsforeninger hævdes stort set kørt ud på et sidespor. De er i formuleringen af idrætspolitikken i lommen på embedsmændene, der på forskellig vis bevidst manipulerer dem i den retning, de ønsker. Embedsmændene manipulerer dog også andre interessenter, f.eks. det håndplukkede visionsnetværk, der uden at vide det går embedsmændenes ærinde. Det kunne kort sagt se ud som om, der var et demokratisk underskud i Gentofte Kommune, da idræts- og fritidspolitikken skulle formuleres.

Som kilde betragtet udmærker specialet sig ved at være skrevet af en, i kildeteknisk sammenhæng, centralt placeret, aktiv og ansvarlig deltager i den idrætspolitiske proces i Gentofte Kommune. Det er imidlertid muligt, uden at sætte analysen så meget på spidsen som specialet har valgt, at nå frem til en konklusion, der (næsten) lader embedsmændene beholde deres store rolle og betydning i processen, men uden at de andre aktører bliver rene marionetdukker.

Med hensyn til selve embedsmandsrollen kan der overordnet argumenteres for, at embedsmænd i det moderne samfund generelt spiller en særdeles aktiv rolle i den politiske beslutningsproces. Og er det ikke reelt en del af jobbet? Embedsmænd har f.eks. altid formuleret talepapirer, klædt politikere på, organiseret møder, taget referater, formuleret kommissorier, udformet responsa, formuleret love og andet beslutningsgrundlag. Desuden har politikkerne, selvfølgelig i forskelligt omfang, bedt embedsmænd om råd, vejledning og ideer med udgangspunkt i deres respektive ansvarsområder. Og i selve administrationen af gældende love, regler og vedtægter ligger i sig selv et stort politisk potentiale. Utallige love er begyndt som strøtanker, løse visioner etc. hos politikere, men formuleret og givet krop af administrationen. Formentlig er en endnu større del af lovgivningen opstået som idé i hovedet på en bureaukrat og i sidste ende vedtaget af politikerne.

Hvad specielt idrætsområdet angår, har der traditionelt ikke været tale om en egentlig idrætsforvaltning i mange kommuner pga. det ringe antal embedsmænd, der har været tilknyttet området. De embedsmænd, der har haft området under sig, har til gengæld ofte haft mulighed for at få stor indflydelse. Idræt er nemlig et område, som politikerne på den ene side har mange positive holdninger til, men som de på den anden side som sådan ikke egentlig interesserer sig for. Det er et politisk konsensusområde, så det er ikke der, hvor de store politiske opgør sædvanligvis finder sted. Yderligere ved kun få politikere ret meget om området og har særlige meninger om det. Også det kan give embedsmændene mere frihed til at komme igennem med deres ideer, end det måske er tilfældet inden for andre områder.

Dette kunne alt sammen underbygge en argumentation gående ud på, at det var embedsmændene, der ensidigt bestemte Gentoftes nye idrætspolitik. Kirkegaard gør det da også til en eksPLICIT pointe, at embedsmændene i Gentofte i denne sag ikke blev sat i gang

af politikerne og heller ikke formulerede politikernes uformulerede ønsker. De drev derimod, selvstændig, uopfordret politik fra A-Z, således at ind- og gennemførelsen af idræts- og bevægelsespolitikken i Gentofte Kommune var så godt som uberørt af politikerhænder og -ideer. Selvfølgelig bortset fra, at det formelt set var politikkerne, der endte med at underskrive ”papiret”. Det kan dog diskuteres, om det forholdt sig således.

Såvel initiativet til som indholdet i politikken kom muligvis fra embedsværket, men gjorde selve ideen det også? Processen begynder, som tidligere nævnt, med, at fritidsafdelingen selv formulerer som resultatmål, at man i løbet af 2004 skal formulere en idrætspolitik. Men allerede før dette initiativ var kontorchefen i sin ansættelsessamtale et par år i forvejen blevet spurgt om: *”hvordan jeg ville formulere eller skabe rammerne for, at kommunen kunne få en kultur- og fritidspolitik”*.¹¹³ Kontorchefen var således helt klar over kommunens forventninger til ham i den retning, og det undrer formentlig ikke nogen, herunder politikerne, at fritidsafdelingen efterfølgende spillede ud med et ønske om at få formuleringen af en idrætspolitik gjort til et resultatkrav for 2004. Yderligere er det tidligere nævnt, hvorledes de første tanker om en idrætspolitik dukker op allerede i 1998 hos kommunalpolitikerne.¹¹⁴ Det lå kort sagt i kortene, at en idrætspolitik var på trapperne. Man kan måske endda hævde, at det ville have undret politikkerne, og at de muligvis ville have grebet ind, hvis en sådan opgave *ikke* var blevet løftet. Og selv om politikerne ikke blev involveret i selve formuleringen af Idræts- og Bevægelsespolitikkens mulige indhold, blev dette dog alligevel nævnt/drøftet ved flere udvalgsmøder i 2004.¹¹⁵ Desuden må det ikke glemmes, at formuleringen af en sådan politik i disse år også var udtryk for en tidsånd. Det udtrykkes klart af de, der er blevet interviewede om kommunens idræts- og bevægelsespolitik.¹¹⁶ Som en idrætsleder lidt bramfrit udtrykker det: *”Men altså hvem havde ikke, ved deres fornufts fulde fem sporet sig ind på de ting, som man nu også har sporet sig ind på i Gentofte Kommune”*.¹¹⁷ Mange af de større moderne kommuner, i hvert fald dem Gentofte ønsker at sammenligne sig med, havde allerede formuleret en sådan politik omkring 2004. Det var, set i den sammenhæng, naturligt, at også Gentofte fik en. Alt i alt kan det diskuteres om embedsmandsværket øvede større indflydelse end normalt/traditionelt på det generelle plan i indførelsen af Idræts- og Bevægelsespolitikken i Gentofte Kommune. Og kan man hævde, at politikerne var kørt mere ud på et sidespor end normalt? De havde forventninger til, at kommunen skulle have en idrætspolitik, og det fik den med deres vedtagelse af det forslag, embedsværket havde arbejdet med.

7.1.2. Fra ”Idrætspolitik” til ”Idræts- og bevægelsespolitik”

Det hævdes også i specialet, at opgaven ændrede karakter undervejs i og med at formålet med øvelsen som nævnt gik fra at formulere en ”Idrætspolitik” til at formulere en ”Idræts- og bevægelsespolitik”. Med en bevægelsesdimension var det pludseligt muligt

¹¹³ Kirkegaard: Fra vilkår til værktøj (2005) op.cit. (s.102)

¹¹⁴ Intw-I: op.cit. (se side:)

¹¹⁵ KUF Kultur- og Fritidsudvalget 12-01-2005 01 Å (sagsemne 05477-2004)

¹¹⁶ Intw-I (s.13), Intw-III (s.13), Intw-IV (13-14)

¹¹⁷ Intw-IV (s.13)

at iværksætte forebyggende projekter i forbindelse og sideløbende med idrætspolitikken. Bevægelsesdimensionen blev indført, uden at politikerne overhovedet opdagede det, idet vedtagelsen af den blev smuglet ind via et notat, der også handlede om flere andre ting. Det gøres i den sammenhæng til en selvstændig pointe, at politikerne (igen) sov i timen og ikke opdagede den lille, *"men for fritidspolitikken, enormt vigtige manipulation og blot tog notatet til efterretning"*¹¹⁸. Omvendt kan man dog hævde, at indførelsen af en moderne kommunal idrætspolitik uden en bevægelsesdimension med mulighed for indførelse af forebyggende projekter er nærmest utænkelig for tiden, hvad enten den er formuleret i selve titlen på politikken eller ej. I vore dage bør det ikke undre nogen, herunder politikere i et fritidsudvalg, at idræt, ikke mindst på kommunalt plan, også omfatter en udbredt og stadig stigende projektkultur. Det er helt i overensstemmelse med gældende diskurs inden for området og i tråd med statens krav og opfordringer, bl.a. som formuleret i diverse folkesundhedstiltag fra de sidste ti år, senest med den store KRAM-satsning (Kost-Rygning-Alkohol-Motion). Burde et fritidsudvalg alt i alt ikke snarere have undret sig, hvis et forslag til en idrætspolitik *ikke* havde haft en bevægelsesdimension?

Og yderligere fremgår det som tidligere nævnt, at det allerede i kommissoriet til den 2. facilitetsrapport (2003) fremgik, at den skulle forsøge at komme med bud på en fremtidig idrætspolitik for kommunen. I denne sammenhæng er især pkt. 4 interessant:

*"Undersøgelsen skal identificere elementer og problemstillinger, som kan indgå i formuleringen af en **idræts- og bevægelsespolitik** (min fremhævelse, pj) for Gentofte Kommune. Denne politik skal ses i sammenhæng med den børne- og ungepolitik, som aktuelt er ved at blive udviklet i kommunen."*

Allerede tidligt i 2003 var man således i kommunen åbenbart indstillet på at operere med et bredt idrætsbegreb i sammenhæng med andre politikområder, og man havde allerede på det tidspunkt "opfundet" begrebet "Idræts- og Bevægelsespolitik" som betegnelse for det idrætspolitiske område.¹¹⁹ For fuldstændighedens skyld afsluttes rapporten faktisk med en specifik anbefaling af at man indfører en "Idræts- og Bevægelsespolitik".¹²⁰ Heller ikke den interviewede politikere føler sig kørt ud på et sidespor, hvilket dog nok også ville være svært at få ham til at indrømme, i spørgsmålet om, hvor initiativet til idræts- og bevægelsespolitikken kom fra:

*"Om det oprindelige initiativ til det er kommet som forslag fra forvaltningen til politisk drøftelse, eller om det er fra politisk pres, det er måske svært at sige. Det tror jeg fortoner sig. Men processen bliver altid clearet af på det politiske niveau, før den ligesom går i gang overfor alle".*¹²¹

118 Kirkegaard: Fra vilkår til værktøj (2005) op.cit. (s.100-101)

119 Skjerk: *Idrætsfaciliteter* op.cit. (2003), s.6

120 Ibid., s.81

121 Intw-III (s.8)

Embedsmændene må alt i alt, hvis de skal være ”politikformulerende” på et eller andet plan, være i overensstemmelse med de politiske vinde og det gældende budget. Det giver processen bag idrætspolitikken i Gentofte i sig selv flere eksempler på. Således fandt ”Idrættens visionsnetværk” som nævnt frem til 23 forslag til en Idræts- og Bevægelsespolitik. Nr. 2 på den prioriterede liste var et idrætsskole ved Gentofte Sportspark. Dette højt prioriterede punkt fra netværkets side blev imidlertid frasorteret af embedsværket ”ved en blanding af faglighed, fornemmelse for det politisk mulige og en selvstændig interesse i andre projektforslag”. Uddybende og generelt siger kontorchefen til spørgsmålet om, hvorledes ideer udvælges at: ”man skal klart have en politisk fornemmelse for, hvad der kan lade sig gøre. Man er jo også nødsaget til at være realist.”¹²² Heller ikke i Gentofte kan embedsmændene gå på vandet!

7.1.3. SIGs rolle i kommunens idrætsliv og indflydelse på idrætspolitikken

De fleste idrætsforeninger i kommunen er som tidligere nævnt samlet i ”Sammenslutningen af Idrætsforeninger i Gentofte” (SIG), som blev stiftet i 1975. Der har imidlertid, som det er fremgået af historiedelen, også været lignende organisationer tidligere i kommunens idræthistorie. Det nuværende SIG har til formål at: ”varetage medlemmernes fælles interesser i relation til Gentofte Kommune og andre, hvis virke indenfor kommunen har interesse for idrætsforeningerne i kommunen. SIG varetager medlemmernes interesser ved at følge støttesystemer, regler m.v., som regulerer relationerne mellem kommunen og idrætsforeningerne”¹²³

For at en forening kan blive medlem af SIG, er det et krav, at den er hjemmehørende i Gentofte Kommune og medlem af enten Danmarks Idræts-Forbund og/eller Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger. Andre idrætsforeninger, der er hjemmehørende i Gentofte Kommune, og som opfylder betingelserne for at modtage tilskud efter folkeoplysningsloven, kan dog optages som medlem. Dette kræver dog en repræsentantskabsbeslutning. SIGs hjemmeside har p.t. 58 foreninger som medlem (2007). Et hurtigt blik på de otte bestyrelsesnavne fortæller, at de repræsenterer foreningsidrætten bredt i kommunen mht. foreningstyper, -størrelser og aktivitetsområder.

SIG repræsenterer idrætten i en række kommunale udvalg, som fordeler støtte til idræt samt i udvalg, som administrerer adgangen til idrætsfaciliteter i kommunen. Det drejer sig om Folkeoplysningsudvalget og Folkeoplysningsudvalgets udvalg vedrørende aktiviteter; om Sportsgruppen, som administrerer Klubrumspuljen (kommunal støttepulje, bevilget 2000-2003) og Vedligeholdelsespuljen (ekstraordinært vedligehold); Havnebestyrelsen for Skovshoved og Hellerup havne samt Haludvalget. Desuden har SIG repræsentanter i Stadionbestyrelsen og idégruppen bag Gentofte Sportspark.

Som det er fremgået tidligere, blev den organiserede idræt, repræsenteret ved SIG, tilsyneladende uden protester holdt ude af ”Idrættens visionsnetværk”, da dette blev dannet. Det kan synes underligt, at SIG ikke deltog i ”Idrættens visionsnetværk”. Når dette ikke var tilfældet, kan det selvfølgelig skyldes, som foreslået i specialet, at organisationen

¹²² Kirkegaard: Fra vilkår til værktøj (2005) op.cit. (s.114)

¹²³ <http://www.sigspot.dk/> (SIG's formål)

sov i timen, da netværket blev oprettet. Imidlertid kan man også forestille sig, at SIG ikke nødvendigvis er forhippet på at deltage i en "tænketaank" om idrætspolitik, men hellere har villet bruge kræfterne på organisationens sædvanlige mærkesager, faciliteters drift og fordeling samt tilskud til idrætten. Udtrykt af et medlem af kultur- og fritidsudvalget: *"Hvis jeg skulle være helt ærlig, så tror jeg ikke, at idrætsforeningerne er så voldsomt interesserede i det her med en idrætspolitik. De er mere interesserede i faciliteter, i at få udbygget deres klubhus og få lavet en kunstgræsbane og få mere tid indendørs i de nye haller. Det vil mere være det, der er på tapetet, end det lidt mere luftige begreb "en idrætspolitik"."*¹²⁴

Det virker da også, som SIG opfatter sig selv som en organisation, der er sat i livet for først og fremmest at gøre et stykke praktisk, konkret arbejde for den organiserede idræt og ikke have visioner på hele idrætsområdet. Det er i øvrigt også i overensstemmelse med organisationens formålsparagraf og det arbejde, der udøves i de udvalg, hvor den er repræsenteret. Dette arbejde handler især om faciliteter, og der er heller ingen tvivl om, at faciliteters antal og fordeling især er det, der interesserer organisationen og dens medlemmer. Det fik man til fulde bekræftet på årets (2007) repræsentantskabsmøde i SIG, hvor der reelt kun var to punkter, der blev diskuteret af de fremmødte. Det ene var "Projekt Gentofte Sportspark", der blev udsat for voldsom kritik, fordi klubberne ikke følte sig hørt med hensyn til faciliteters art og indretning. Det andet var fordeling af faciliteter og omregningsfaktorer mellem forskellige facilitetstyper.¹²⁵

SIGs rolle, placering og indflydelse i Gentoftes idrætsliv er noget omdiskuteret. De fleste forbinder især organisationen med fordeling af haltid og som et lidt fjernt foretagende, der ikke har meget med den idrætslige dagligdag at gøre, og som ikke er specielt fremtrædende i idrætsdebatten. En idrætsleder hævder således, at: *"Hver gang jeg har hørt om det der Samvirkende Idrætsforeninger, så har jeg oplevet, at det har været et sted, hvor der er ekstremt meget politik i det, og hvor alle ligesom sidder og hytter deres eget skind først, og det er meget svært at få noget igennem fælles."*¹²⁶ En anden idrætsleder, der selv er medlem af SIGs bestyrelse, mener, at organisationens problemer skal ses i form af en stigende funktionstømning: *"Jeg opfatter efterhånden SIG sådan, at vi er egentlig kun en eller anden form for hjælpeinstans for Gentofte Kommune, fordi de kan gå til SIG, og der kan de finde nogle folk, som måske så har en eller anden bredere opbakning i idrætten. Men det er ligesom at det arbejde, som vi foretog i SIG i 90'erne og måske lige i starten af dette årti (analysearbejde nævnes som eksempel, pj) laver man nu i Gentofte Kommunes fritidsafdeling. ... SIG kan selvfølgelig have en mission i at skubbe på. Men vi oplever jo altså i den grad, at klubber selv skubber på – altså klubberne er meget bedre i dag til selv at komme og gå til kommunen og til fritidsafdelingen og banke i bordet og gøre opmærksom på, hvad det er man står i af problemer"*.¹²⁷

Fra administrationssiden og politikersiden har man dog ikke helt afskrevet SIG. Mest

¹²⁴ Intw-III (s.12)

¹²⁵ <http://www.sigsport.dk/nyheder>

¹²⁶ Intw-II (s.12)

¹²⁷ Intw-IV (s.4-5)

positiv er politikeren, der selv om han må indrømme, at da han var idrætsleder, så var SIG ikke *"specielt vedkommende for mig"*, så synes han alligevel, at organisationen har en rolle at spille: *"Jeg synes, at SIG er vigtig for politikerne, fordi det er politikernes eller kommunens legitime samtalepartner, når vi taler idræt, og den er rimeligt bredt sammensat. Så i den forstand synes jeg, det er en udmærket instans at have."*¹²⁸ Mere forsigtig med hensyn til SIGs fortsatte betydning er embedsmanden: *"Vi har generelt prøvet at have idrætten meget med ind over, både via det lokale idrætssamvirke, som i processen der midt i 2000 ikke står særligt stærkt. De står lidt svagt. De har fået organiseret sig lidt bedre nu."*¹²⁹

SIG kan sikkert fortsætte også fremover med sit nuværende arbejde, men hvis organisationen udsættes for yderligere funktionstømning, kan det blive svært. Hvis kommunen i disse moderne EDB-tider en dag f.eks. vælger selv at fordele brugen af de mange forskelligartede idrætsfaciliteter, der i større og større grad bliver flerfunktionelle og benyttes af flere og flere brugergrupper med forskellige ønsker og krav, er der ikke så meget tilbage for SIG at arbejde med. En sådan udvikling kan rent faktisk fremmes af den udvikling af en bred idrætspolitik, som den man vedtog i Gentofte i 2005 og er i gang med at gennemføre for tiden. En bred idrætspolitik medfører netop en bred brugerflade med flerfacetterede ønsker til faciliteters brug. Den udvikling har f.eks. medført, at man i Københavns kommune i 2005 fik nedlagt "Københavns Idrætsanlæg" (KI), som vel nærmest var en slags pendant til SIG, for derefter selv at overtage arbejdet med at fordele idrætsfaciliteter.

7.2. Idræts- og bevægelsespolitikken i praksis

Noget af det første forvaltningen foretog sig efter vedtagelsen af idræts- og bevægelsespolitikken den 31. januar 2005, var at oprette den stilling som idrætskonsulent, som man var blevet enig om, og som længe havde været ønsket. Allerede den 1. marts blev konsulenten ansat, og han fik under ledelse af fritidschefen ansvaret for at implementere den nye politik.

Dermed havde Gentofte Kommune fået en person ansat, der havde som eneste opgave at implementere idrætspolitikken. De interviewede finder alle, at ansættelsen af en idrætskonsulent var en rigtig god idé, men der er også tendens til at se den kendsgerning, at det først skete i 2005 som tegn på, at idrætten ikke prioriteres højt i kommunen: *"Det synes jeg også meget tydeligt illustrerer, hvor lille en rolle, idrætten spillede i Gentofte i forhold til kommunalbestyrelsen, at man i en kommune af Gentoftes størrelse ikke har haft en eneste i forvaltningen, som kun havde idrætten som sit område."*¹³⁰

Hos embedsmænd og politikere er man ikke enige i at området generelt prioriteres lavt, men vil gerne vedgå, at det ikke prioriteres så højt, som f.eks. de to store lovbundne områder, skole- og socialområderne: *"Det er klart, at vi kan ikke matche de primære kommunale serviceområder som skolegang, som børnepasning, som ældrepleje. Det kan vi ikke. Jeg vil sige, vi har noget mere power, end vi måske havde for 4-5 år siden. Men det*

128 Intw-III (s.9-10)

129 Intw-I (s.6)

130 Intw-IV (s.14)

*er klart, når det kommer til hardcore prioritering, så står vi helt klart efter de primære serviceområder, det er der ingen tvivl om. Det kan vi jo se, når der diskuteres budgetter osv. Og sådan må det jo være. Kultur- og fritidsudvalget har jo næsten ingen myndighedsopgaver. Dvs. relativt lille budget, et lille ansvar, men man er godt klar over herude, man har stor opmærksomhed for få penge, fordi man har et højt aktivitetsniveau, og man har borgere, som er store brugere af kultur og idræt.”*¹³¹

Der er et ord, der går igen, når man spørger til, hvad der præger idrætsområdet som politikområde i Gentofte Kommune. Det er ordet ”konsensus”. Såvel Embedsmændene og politikerne på rådhuset som idrætslederne er enige om, at idrætten er et vigtigt (markerings)område, præget af konsensus i det daglige arbejde. En interviewet embedsmand er ikke i tvivl om, at der hersker politisk konsensus på idrætsområdet: *”Generelt har det været et konsensusområde, og jeg tror også konsensusen er udtrykt i, at det er så bred en politik, så der er noget til alle. Det kan godt være, der er nogen, der ikke synes, at man skulle bruge ret meget til talentudvikling, elitedelen, men de har så fået noget til gengæld, at vi også bruger nogle midler til de særlige målgrupper, hvor vi bruger idrætten som middel.”*¹³² Dog er han lidt i tvivl om konsensus inden for facilitetsområdet kan klare at gå fra projektfasen, som i princippet afsluttes i 2007, til udførelsesfasen. Han mener endvidere, at interessen i at skabe konsensus omkring idrætsområdet også kan udstrækkes til kommunens forhold til brugerne. I et eksempel, der handler om etablering af idrætsfaciliteter i Skovshoved havn, forklarer han, at: *”et politisk flertal kunne bare have stemt det igennem og så sagt, vi bygger det sådan her, nu gider vi ikke høre mere på klubberne. Der er det vigtigt, at man sender signalet tilbage, klubberne skal være enige, fordi så ved i hvert fald det politiske flertal herude, så kan vi også blive enige med de øvrige partier.”*¹³³ Også hos en politiker, der har været med i mange år, er der enighed i, at der hersker politisk konsensus inden for idrætsområdet: *”Ja, det synes jeg. Jeg synes ikke, at det er noget, vi har været sådan voldsomt uenige om. Det har også været karakteriseret af de gode intentioners sted. Alle vil det bedste. Og jeg synes ikke, det har været præget af sådan noget overbuds-noget med, jamen vi vil bygge to haller, jamen vi vil bygge fire. Det synes jeg egentlig ikke.”*¹³⁴ Han er dog ikke blind for, at det, at et parti har absolut flertal i byrådet, i sig selv kan være med til at skabe konsensus: *”men det er klart, at det har altid betydning, når du har det der absolutte flertal, hvordan de politiske roller så bliver, fordi de øvrige partier ved jo, jamen de konservative kan og vil stemme ting igennem. Det er sådan en fordelagtig position for os.”*¹³⁵ Det er en af idrætslederne helt enig i: *”Det ligger jo til, at konservative har majoriteten, de kan bestemme det hele, og det gør de så. Jeg har ikke oplevet nogen intern uenighed mellem de konservative politikere”.*¹³⁶ Især borgmesteren, Hans Toft, tillægges stor betydning i det politiske spil: *”Får man ham*

¹³¹ Intw-I (s.15-16)

¹³² Intw-I (s.11)

¹³³ Intw-I (s.11-12)

¹³⁴ Intw-III (s.14)

¹³⁵ Intw-III (s.15)

¹³⁶ Intw-IV (s.12)

overbevist, får man virkelig ham overbevist, jamen så kan tingene lade sig gøre.”¹³⁷ Han mener yderligere, at når der ofte har været en socialdemokrat som formand for kultur- og fritidsudvalget, er det fordi det idrætspolitiske område ikke er konfliktpræget, og det alligevel er de konservative, ”der bestemmer det hele, når det kommer til stykket”.¹³⁸

Opsamlende kan siges, at der er enighed blandt informanterne om, at idrætsområdet som politikområde er præget af konsensus i kommunen. Det tolkes dels med udgangspunkt i emnets art: idrætspolitikken er bred, der er noget til alle, og emnet er populært hos borgerne. Dels tillægges den særlige politiske situation, der hersker i kommunen, betydning: hvis man ikke bliver enige bredt, er der et bestemmende flertal, der kan dirigeres af borgmesteren. Hvordan er så tilfredsheden med den førte politik? Her skilles vandene noget mere.

Repræsentanterne for idrætten er i hvert fald enige i den del af politikken, der omhandler faciliteter. Der er et stort efterslæb, og byggerierne hilses med tilfredshed, dog blandet med frygt for at planerne skulle blive ændret: ”Og det kan vi også se i de prioriteringer, der har været i de senere år for Gentofte Kommune, de er jo rigtige ikke? Altså området for haller, specielt haller til at spille med stor bold, som vi siger, er jo underforsynede, det er man godt klar over, og der bliver også sat ind. Gentofte Stadion er jo simpelthen forfærdelig gammel og udslidt og ikke tidssvarende. Det er man også klar over, der har man også planer.”¹³⁹ Facilitetsproblematikken ses af en anden idrætsleder også som en overordnet problematik, først når den er løst, kan man få løst andre problemer. Det er således svært at få en klub til at fungere både administrativt og som klub i det hele taget, når dens aktiviteter er spredt ud på 4-5 spillesteder. Men bortset fra facilitetsproblemet, og kommunens elitepolitik, som vi skal vende tilbage til, er han generelt godt tilfreds med kommunens idrætspolitik: ”Vi føler ikke, at vi bliver.... Jeg synes egentlig vi får de midler, vi beder om for det meste”.¹⁴⁰ Kommunen er som nævnt opmærksom på, at der skal satses på at udbygge facilitetsområdet, men har, som en embedsmand forklarer, også en interesse i, at satsningen kommer til at tilgodese en bredere brugerkreds end sædvanligt: ”Der er jo helt klart en forventning om, at hvis vi gik ind og lavede investeringer i faciliteter, så skulle vi også kunne tænke mangfoldigheden ind i faciliteterne. Vi skulle så vidt muligt undgå at bygge specialfaciliteter, eller hvis vi havde en specialfacilitet, så når vi skal renovere, modernisere den, så må vi gerne kunne se på, kan den få en bredere brugerkreds.”¹⁴¹ Det påpeges dog også af en anden embedsmand, at der er andet af betydning i idrætspolitikken end facilitetsproblematikken, og dette, mener man, er også ved at gå op for foreningerne: ”Det er gået op for flere af dem, at virkeligheden er en anden nu, at der er nogle opgaver, de ikke selv ved, hvordan de skal løse, og der er måske udviklingsmuligheder, som de ikke ser, og som de skal præsenteres for.”¹⁴² Med udgangspunkt i denne undersøgelse virker det imidlertid som om, det vil blive svært at finde ret mange

137 Intw-IV (s.11)

138 Intw-IV (s.12)

139 Intw-IV (s.7)

140 Intw-II (s.6-7)

141 Intw-I (s.3)

142 Intw-V (s.7)

idrætsledere, der vil hævde, at det ikke er faciliteter, det især drejer sig om, når man diskutere idrætspolitik.

Mest tilfreds med kommunens idrætspolitik blandt informanterne er egentlig en repræsentant fra den såkaldte "uorganiserede idræt", den ikke-foreningsbårne og ikke-kommercielle idræt: *"Den (idrætspolitikken, pj) er sådan set rimelig ... i hvert fald på papiret er den enormt venlig – altså de er virkelig interesserede i at få aktiveret nogle mennesker."*¹⁴³ Inden for sit eget område, skateboard, har han følt meget stor imødekommenhed fra kommunens side de sidste 10 år: *"Og det er ikke noget, jeg har gjort alene, fordi kommunen har været en stor del af det. Jeg har haft en nær kontakt til fritidsafdelingen. Der er to personer dernede, som jeg især har haft kontakt med. Hver gang jeg har haft et eller andet, hvis de har givet mig enorm meget frihed. Det er det, der er sket. Der har ikke været en bestyrelse, bestyrelsen har været mig, og så til dels så har jeg snakket med nogen af dem, som du ved kommer på banen"*.¹⁴⁴ Hvad skateboard miljøet, og til en vis grad også den street-basket, der finder sted samme sted, angår, er det store problem ikke facilitetsspørgsmålet, hvor informanten netop mener, at kommunen har vist stor interesse, lydhørhed og handlekraft. Han kunne måske godt ønske sig en indendørs skater-bane også, men er forstående overfor, at den er svær at skaffe i en kommune, der ikke råder over nedlagte egnede erhvervsbygninger, remiser etc.

Der, hvor informanten kunne tænke sig kommunens idrætspolitik forbedret, er først og fremmest inden for det område, han egentlig ser som idrætspolitikens største force, nemlig dens store fleksibilitet. Fordelen ved at klare problemerne ved at kunne ringe til Lise og Erik, de to "sponsorer" på rådhuset, er indlysende hurtig, ubureaukratisk og bekvem. Men den er også stærkt personbåren. Hvad sker der med dette noget ustrukturerede system, den dag informanten holder op? Han har så småt prøvet at få nogen til at tage over, men hidtil uden held: *"Ja, ja. Hvis høvdingen er væk, så er organisationen væk. Jeg har lidt prøvet at få indlemmet en af mine "disciple" her de seneste par år. Sidste år havde jeg ham nede på rådhuset og introducerede ham til folkene i fritidsafdelingen, og forklarede ham sådan, hvis der skal fejes, så kan du sende en e-mail til de her mennesker. Og jeg sagde også, du kan ringe til dem på de her telefonnumre. Men her i løbet af foråret, hvor der har været brug for, at der skulle fejes, da har han ikke ringet. Så det er sådan lidt – hvad sker der så, når jeg ikke er der?"*¹⁴⁵. Han ser ingen løsning i en foreningsdannelse med dertil hørende strukturer, kommandoveje og indgange til "systemet". Han ved godt, at sådanne foreninger, ofte forældreorganiserede, findes andre steder. Hellere ser han mulige løsninger enten i en fortsættelse som hidtil, men med en ny "ildsjæl" (min formulering, pj), eller ved at kommunen overtager alt det praktiske i samarbejde med udøverne. Dog uden at der bliver tale om en ungdomsklub.¹⁴⁶

Det kan, som det er fremgået, være et problem for en moderne idræts- og bevægelsespolitik at få fat i den mere uorganiserede del af idrætten. Det er man også opmærksom

143 Intw-VI (s.11)

144 Intw-VI (s.5-6)

145 Intw-VI (s.9)

146 Intw-VI (s.12)

på inde på rådhuset: *"Hvordan de mere uorganiserede, hvordan de henvender sig? Det kan være helt tilfældige kanaler. Det kan være den lokale fritids og ungdomsklub, det kan være en SSP-konsulent. Det vi har arbejdet med i forbindelse med politikken implementering, det var, at vores idrætskonsulent, en af hans vigtigste opgaver har været at få et netværk til andre personer og idræt i kommunen."*¹⁴⁷ En mulighed ser kommunen i at give mulighed for motion ved at stille faciliteter betingelsesløst til rådighed. Det kan f.eks. være motionsstier eller "BevægelsesKlareOmråder", de såkaldte BKO-er.

7.2.1. Idræts- og bevægelsespolitikken udmøntning

Idrætskonsulenten brugte tiden frem til sommeren på at mødes med foreninger, skoler, institutioner og oplysningsforbund for at informere om idræts- og bevægelsespolitikken samt igangsætte en række konkrete aktiviteter og projekter. Politikken var blevet godt modtaget, mente forvaltningen i august, og en række aktiviteter var blevet igangsat som planlagt.¹⁴⁸ Inden da havde også kommunens folkeoplysningsudvalg tiltrådt Skole & Fritids indstilling.¹⁴⁹ Udmøntningen af "Gentofte Kommunes Idræts- og bevægelsespolitik" kan følges i de handleplaner som forvaltningen, dvs. Skole & Fritid lejlighedsvis fremlagde for Kultur- og fritidsudvalget. Den første blev fremlagt i efteråret 2005 til brug for aktivitets- og budgetforslag 2006 ("Kommentarer til aktivitets- og budgetforslag"). I august 2006 blev Handleplan 2006 fremlagt, og den følgende januar fulgte Handleplan 2007.¹⁵⁰ Aktiviteterne i Handleplanerne er opdelt i de fire satsningsområder: "Eliteidræt", "Foreningsidræt", "Bevægelse og motionsidræt" samt "Særlige målgrupper".

I det følgende vil planerne med udgangspunkt i statusplanen pr. 1.7.2006 blive gennemgået, kommenteret og diskuteret med udgangspunkt i de gennemførte interviews. Bemærkningerne til de enkelte projekter tager udgangspunkt i forvaltningens egne kommentarer til Kultur- og Fritidsudvalget fra de nævnte fremlæggelser, men er også suppleret med yderligere materiale. Indholdet i de følgende afsnit (7.2.2. – 7.2.5.) har deadline efteråret 2007, hvor undersøgelsen blev afsluttet.

7.2.2. Eliteidræt og Gentofte Kommune

Status for eliteidrætspolitikken ultimo 2006:

- Talentudviklingsprojekt. Projektet lider under, at det endnu ikke (efteråret 2007) er lykkedes at finde en storsponsor/privat samarbejdspartner som forudsat.
- Efteruddannelse af trænere og ledere. Udskudt fra 2006 til 2007, idet midlerne blev overført til talentudviklingsprojektet. Heller ikke her er der fundet de forventede sponsormidler.
- Udvikling af samarbejde med Team Danmark. Er i gang, men delvist udskudt til 2007.

147 Intw-I (s.10)

148 KUF Kultur- og Fritidsudvalget 10-08-2005 01 Å, Åbent

149 FOU Folkeoplysningsudvalget 22-02-2005 02 Å, Åbent

150 KUF Kultur- og Fritidsudvalget 09-08-2006 01 Å, Åbent samt 13-09-2006 04 Å, Åbent

Som det fremgår, er der endnu ikke rigtigt kommet gang i elitearbejdet. Ingen af de tre satsningsområder kom faktisk i gang i 2006.

Alle de interviewede personer er enige om, at det er svært at satse på eliteidræt i Gentofte Kommune, hvis man taler om lokal opbakning i form af store sponsorer. Repræsentanterne for idrætten er desuden ikke imponerede over kommunens indsats på dette område. Hvad de tidligere nævnte manglende storsponsorater angår, ses det oftest i sammenhæng med Gentofte Kommunes geografiske placering og demografi. Det bliver klart udtrykt af politikeren: *"Som jeg plejer at sige, alle store holdsportsgrene nord for København er jo enten faldet sammen eller væk eller gået fallit. Altså, B1903 blev nødt til at slå sig sammen med KB og lave FCK. Lyngby gik fallit. I Håndbold var der store klubber, Gladsaxe, HIK, Holte, Virum og Helsingør, og de er alle sammen væk fra landkortet. Eller er lige op og snuse. Rungsted ishockey er gået fallit, jeg ved ikke hvor mange gange. Kommer man ind i Ribehallen, har samtlige erhvervsdrivende skilte der, og alle har en annonce i programmet. De virksomheder, der er her, har ikke noget specielt tilhørsforhold til nogen – altså vi er ikke på den måde en landsby. Og vi har for mange sportsgrene, kan man sige, til at der er nogen, som man vil identificere sig med."*¹⁵¹

Idrættens repræsentanter er helt enige heri: *"Og det er meget, meget svært at være eliteidrætsforening i København i forhold til at være eliteidrætsforening i provinsen, fordi sponsorer, de hænger simpelthen ikke på træerne, og dem der er, de bliver plukket ned af FCK og de andre store fodboldklubber."*¹⁵² En anden siger: *"Erhvervslivet i Gentofte Kommune er helt uinteresset i, hvad der rører sig i idrætsklubberne i kommunen. Det er ikke erhvervsmæssigt, om man er tilknyttet Gentofte, det er der ikke mange erhvervs-virksomheder, der lægger vægt på."*¹⁵³ Heller ikke kommunen har hidtil kunnet etablere samarbejde med erhvervslivet, f.eks. i form af partnerskaber om eliteidrætten. Som tidligere nævnt forsøges det for tiden i forbindelse med Gentofte Sportspark, men hidtil har det knebet: *"Faktisk har man ikke haft nogen erhvervsvirksomheder af betydning, som har villet gå ind og lave partnerskab på det politiske niveau, som vi har set, når vi har sammenlignet os med andre kommuner. Vi var selvfølgelig ude og researche, hvordan man havde gjort i andre kommuner med diverse erhvervssamarbejder."*¹⁵⁴

Er det svært at lande de store sponsorater, er det til gengæld forholdsvist let at få fingrene i de små sponsorater: *"Det er mange gange nemmere at skabe sponsorater på ungdomsholdene, end det er for seniorholdene. Fordi ungdomsholdene de har jo forældre, der er direktører alle mulige steder, og de lægger gerne "100.000" til deres unger, hvis det kan betyde noget."*¹⁵⁵ Der er enighed om, at forældrene er gode og villige sponsorer: *"Det er simpelthen forældrene. Og det skal man ikke kimse af i en kommune som Gentofte, hvor der findes relativt mange forældre med adgang til relativt mange penge. Men det er jo sådan lidt atypiske sponsorpenge, fordi mange gange så behøver man ikke nogen*

151 Intw-III (s.10-11)

152 Intw-II (s.5)

153 Intw-IV (s.10)

154 Intw-I (s.4)

155 Intw-II (s.5)

*reklame med noget specielt eller noget, men man giver et bidrag til noget, som man synes er en god aktivitet, man er glad for at se det lille pus hoppe rundt der og have det godt og dejligt”*¹⁵⁶

Der er således udbredt enighed om, at det ikke, hvad idræt angår, er specielt lukrativt i forhold til erhvervslivet at være eliteorienteret i Gentofte Kommune. Der er sådan set også enighed om, at eliteidræt, der omfatter ca. 20 idrætsgrene i kommunen, ikke er et decideret satsningsområde i kommunens elitepolitik. Som en embedsmand påpeger: *”Det er helt klart lavt prioriteret. Elite kom selvfølgelig med, for vi kunne ikke tale idrætspolitik uden at forholde os til elite. Det er en del. Den anden del af det er, at da vi diskuterede idrætspolitik, da begynder idrætten jo for alvor en stærk kommercialisering. Så det bliver meget tidligt fastslået fra flertallet, det politiske flertal, at vil vi eliteidræt, at skal vi se på eliteidræt i Gentofte, skal det være den ikke-kommercielle, og vi vil tage udgangspunkt i talentudvikling.”*¹⁵⁷ De interviewede idrætsledere er som nævnt som udgangspunkt ikke imponerede over kommunens elitearbejde, men der er en vis forståelse for, at politikerne har valgt, som de har: *”Der er ikke stemmer i eliteidræt i Gentofte. Det kunne jeg godt forestille mig, at politikerne nok egentlig ser rigtigt i. Altså, Gentofte er så attraktivt af andre årsager, at det er fuldstændigt underordnet, om man også skulle være hjemby for nogle Danmarks mestre i en eller anden idrætsgren. Det ville ikke bringe Gentofte mere på landkortet.”*¹⁵⁸ Det bør også nævnes, at et par af de interviewede specifikt nævner frygten for at havne i en ”Farum-lignende” eller ”Peter Brixtofteagtig” situation som delforklaring på, at kommunen er forsigtig på eliteområdet.¹⁵⁹

Formuleringen af, hvad man kan kalde en mådeholden kommunal elitepolitik med vægt på ungdomsarbejdet, opsummeres klart af en politiker: *”Der, hvor jeg synes, vi godt kunne sætte ind. Det er på eliteungdom. Jeg vil gerne, at det bliver muligt og attraktivt for unge at blive gode – ikke fordi de nødvendigvis skal blive topstjerner og komme med til OL, men at de oplever glæden ved at vinde kampe, hvor de virkelig har sat sig op til det og ikke bare, hvor ”Nå, ja hvordan gik det”. ... Jeg tror, der er mange (politikere, pj) der efter min mening har en eliteforskrækkelse – altså som i det øjeblik man taler elite, så ser de straks Ronaldo for sig eller sådan noget, som vi bestemt ikke behøver støtte, det må klare sig selv. Jeg vil gerne, at det skal være muligt at kunne blive god til sin sport i kommunen, og at kommunens faciliteter og klubber er indrettet efter det.”*¹⁶⁰

Selv om kommunen ikke har fået gang i elitearbejdet som planlagt, er man allerede ved at kaste sig ud i et nyt projekt. I foråret 2007 er der foretaget sonderinger mht. at gøre Gentofte til ”Team Danmark Elitekommune”. Fritidsafdelingen indkaldte eliteklubberne i Gentofte til et møde for at undersøge interessen for, at nogle klubber, evt. i samarbejde med skoler og gymnasier, laver elitemiljøer ud fra de krav, Team Danmark stiller til den slags arbejde. Nogenlunde på samme tidspunkt, men udenfor kommunalt regi, havde

¹⁵⁶ Intw-IV (s.10-11)

¹⁵⁷ Intw-I (s.3-4)

¹⁵⁸ Intw-IV (s.9)

¹⁵⁹ Intw-V (s.11-12), Intw-I (s.4)

¹⁶⁰ Intw-III (s.4)

HIK-håndbold og klubhåndbolden i Lyngby, Virum og Holte fremskredne planer om at lave et alternativ til FCK-håndbold for igen at få håndbold på liganiveau i området.¹⁶¹

7.2.3. Foreningsidrættens placering i Gentofte

Status for foreningsidrætten ultimo 2006:

- Udarbejde vejledning og efteruddannelse om sunde kostvaner. Det er i gang.
- Etablere forsøg med satellitidræt. Udskudt til skoleåret 2007-08 grundet mangel på lokaler.
- Ungdomskonsulent. Kun SISU har været interesseret og deltager. Der ledes fortsat efter yderligere en klub, der vil deltage.
- Idrætskonsulent – foreningssamarbejde. Det er i gang.
- Kommunikation. Nyt projekt, er planlagt.

Området for foreningsidræt er alt i alt blevet søsat noget bedre end eliteområdet, men også her halter det på en del områder.

Historisk set har foreningsidrætten været målet for kommunens idrætsinteresse helt fra den første involvering i begyndelsen af 1900-tallet i sognerådets tid og frem til vedtagelsen af "Idræts- og bevægelsespolitikken" i januar 2005. Og det er nok der, hovedparten af interessen hos politikerne stadig befinder sig. Det vil den interviewede politiker gerne skrive under på: *"Jeg har altid været meget interesseret i at styrke klubberne, at klubberne får gode vilkår – dvs. så god økonomi som kan lade sig gøre, og så gode faciliteter, som kan lade sig gøre. Jeg vil gerne have, at de er til rådighed for klubberne, fordi jeg synes, klublivet har en dimension i sig, hvor vi får mere ud af det end bare at stille en facilitet til rådighed. ... Det at være medlem af en klub og indgå i det fællesskab, der er omkring den, betragter jeg som meget givende især for unge mennesker.Jeg har fuld respekt for, at idræt er mere end det, der foregår i organiseret idrætssammenhæng. Jeg vil bare gerne lægge vægt på at støtte den, fordi jeg synes den har en ekstra dimension."*¹⁶² Idrætslivet kan næppe indvende meget mod udsagnene om idrætslivets fordele som beskrevet ovenfor, men flere af kommunens idrætsforeninger savner støtte, udover facilitetsplanen, for at kunne virkeliggøre intentionerne: *"Alle de frivillige ledere de skal bruge så meget tid på at administrere. Og hvis man fik en ansat, der sad og tog sig af nogen af alle de her ting, som den daglige administration, servicering af trænerne i forhold til lister osv. Det vil i sidste ende give os flere frivillige ledere og derigennem også skabe et bedre klubliv."*¹⁶³

Set fra administrationens side er foreningsidrætten også central: *"Jamen det er klart, at det har været vigtigt, at vi sikrede rammerne for det, vi kunne kalde idræt i sig selv, den brede foreningsidræt, som jo stadigvæk udgør hovedparten af idrætsbilledet i Gentofte. Det her må ikke ske på bekostning af mangfoldigheden og den brede foreningsidræt. Bevægelsespolitikken har lagt noget oveni, men vi har f.eks. ikke ændret vores tilskudskriterier*

¹⁶¹ Intw-V (s.3), -IV (s.9), -III (s.16)

¹⁶² Intw-III (s.1-2)

¹⁶³ Intw-II (s.4, 11)

til den traditionelle foreningsidræt.”¹⁶⁴ Det bliver også påpeget, at ”armslængdeprincippet” skal fastholdes: *”Vi har ikke nogen dokumentation for, hvad de laver, dybest set. Så der følger ikke nogen forpligtelser med til den brede foreningsidræt. Der er vi ikke endnu. Og jeg er heller ikke sikker på, at vi kommer der.”*¹⁶⁵ ”Armslængdeprincippet” udelukker dog ikke, at man også kan stille krav fra rådhusets side: *”Brugerne skal også gøre noget. De skal lave noget hjemmearbejde. Vi kan godt stille lidt skrappe forventninger til vores klubledere, når de indgår i projekter og aktiviteter, fordi der er et resursebagland, der er stærkt. Det vil sige, de er simpelthen i stand til at levere tegninger og forslag. De er i stand til at lave budgetter, der ikke er helt hen i hegnet.”*¹⁶⁶ At foreningerne generelt er resursestærke, har givet sig et lidt overraskende udtryk i forbindelse med flere af de samarbejdsaftaler, der er indgået mellem idrætsforeninger og kommunale institutioner: *”der er det faktisk de kommunale institutioner (f.eks. skole eller ældrecenter, pj), der ikke har været gearet til det. Det har været meget overraskende for os.”*¹⁶⁷

7.2.4. Bevægelse og motionsidræt, den ”uorganiserede idræt” i Gentofte

Status for området for bevægelses- og motionsidrætspolitik ultimo 2006:

- Evaluering af GFO-foreningsidræt.¹⁶⁸ Grundet resursemangel er egentlig evaluering udsat. Projektet reorganiseres og forventes genoptaget..
- Samarbejdsprojekt mellem børnehaver og foreninger. Er gennemført. Projektet er under evaluering med fokus på at samle op på elementer, der bør fortsættes og videreudvikles.
- Udarbejde en strategi for BevægelsesKlareOmråder (BKO), udsat.
- Fase 3 af BKO, Charlottenlund Fort. Er i gang.
- IT-adgang og oversigt over idrætstilbud. Projektet gennemføres ikke, idet det vurderes, at kommunens hjemmeside i tilstrækkeligt omfang dækker behovet.
- Forbedre forhold for selvorganiseret motionsløb, f.eks. en lysløjpe. Udskudt fra 2006 til 2007. Er en del af Gentofte Sportspark-projektet og kommer næppe i gang i 2007.

Området for ”Bevægelse og motionsidræt” er også kendetegnet ved, at en række (faktisk de fleste) af planerne ikke er ført ud i livet som planlagt.

Som tidligere nævnt defineres dette område som borgeres idræts- og motionsaktiviteter uden for organiserede foreninger, og det omfatter både bevægelsesaktiviteter i institutioner, selvorganiseret motion og markedsbestemte tilbud (f.eks. oplysningsforbund og fitnesscentre). Kommunen lægger stor vægt på denne del af ”Idræts- og bevægelsespolitikken”, den bliver set som en slags garant for, at Gentofte er en moderne kommune, hvad idrætsområdet angår: *”Altså den frihedsgrad, der ligger i den vision, at borgerne selv*

¹⁶⁴ Intw-I (s.6)

¹⁶⁵ Intw-I (s.6)

¹⁶⁶ Intw-I (s.8)

¹⁶⁷ Intw-I (s.15)

¹⁶⁸ GFO (Gentofte Kommunes FritidsOrdninger) er Gentofte Kommunes betegnelse for SFO (SkoleFritidsOrdning)

skal være med til at kunne organisere og være aktive i idræt – typisk selvfølgelig igennem foreningerne, men også på anden måde. Så er der selvfølgelig sundhedsforebyggelses ideen – hvad kan idrætten bidrage med? Kan vi på en eller anden måde understøtte, at folk dyrker endnu mere motion i bred forstand? ... Der er klart politisk fælles ønske om, at vi skulle prøve at afsøge mulighederne for, hvordan kunne idræt bredes mere ud.” ¹⁶⁹

Det kan dog se ud som om, der forestår noget af et arbejde med at få denne del af idrætten ”tæmmet” så meget, at man kan gøre noget for den: *”Jeg har også selv været med til nogle møder, hvor den her idrætspolitik skulle formuleres, hvor jeg var repræsentant for de selvstyrende aktiviteter. Der findes mange andre aktiviteter. Der er løbeklubber eller sådan noget, som er forholdsvis uorganiseret. Der findes et væld af ting – petanque og ... der er mange ting, som er sådan selvstyrende aktiviteter. Jamen jeg tror i højere grad, det har tilføjet ting til idrætspolitikken, end at idrætspolitikken har understøttet det. Jeg vil sige, det går den anden vej. Det er jo også fedt – altså at man kan tilføje noget.”* ¹⁷⁰ En ting kan kommunen dog tilsyneladende gøre ud over at hjælpe de ”uorganiserede”, når de selv henvender sig, som det var tilfældet i casen med skateboard. Kommunen kan sørge for tilgængelighed: *”Det vigtigste inden for idræt, det er jo mulighed for udøvelse. Jeg er rimelig stor tilhænger af næridræt. Men vi har nogle naturlige grænser her i kommunen, altså alene at vi har en motorvej. Folk som bor på den her side, vestsiden, af motorvejen, de lever hele deres liv herovre. Det er den samme kommune og alting. De går i folkeskole eller børnehave og fritidsinstitutioner herovre, og de spiller fodbold i GVI. Altså, hvad de laver foregår på den her side af motorvejen. Det bliver man nødt til at tage med i betragtning.”* ¹⁷¹

Kommunen har også foretaget en mindre BKO-satsning (Bevægelses Klare Områder) efter inspiration fra Københavns kommune. Forskellige områder i kommunen indrettes med gratis og lettilgængelige og letforståelige motionsfaciliteter til fri afbenyttelse. Indtil videre er et sådant område indrettet på Charlottenlund Fort, andre planlægges.

7.2.5. Særlige målgrupper, idrætsprojekter og partnerskaber

Status ultimo 2006:

- Evaluere pilotprojektet ”Børn i bevægelse” med det formål at gøre det permanent. Evalueringen forventes at starte i 2. kvartal 2007. På baggrund af evalueringen beslutes det, om projektet skal overgå til drift.
- Iværksætte forsøg med begynderidræt for teenagere. Grundet mangel på lokaler udskydes projektet til 2007-2008.
- Senioridrætsdag samt erfaringsindsamling fra senioridrætsprojekter. Dagen gennemføres ikke. Markedsføring af nye og eksisterende tilbud fortsætter.
- Kvalitetssikre temaet ”Krop og bevægelse” i pædagogiske læreplaner. Afventer samlet procesplan for opfølgning på pædagogiske læreplaner fra Børn og Forebyggelse.

¹⁶⁹ Intw-I (s.3, 5)

¹⁷⁰ Intw-VI (s.11)

¹⁷¹ Intw-VI (s.14)

- Idræt og integration. Projektet udskydes fra 3. kvartal 2006 til 1. kvartal 2007 (er startet).
- Lørdagshøjskole. Blev afviklet i marts-maj med op til 22 personer pr. gang. To lørdage blev dog aflyst pga. for få deltagere.
- Afholde temadage og etablere netværk for idrætslærere. Er i gang. I 2006 og 2007 centreret om møder angående planlægning af "Sundhed og bevægelse" på skolernes startdag i august og "Skolernes motionsdag" i oktober.
- Projekt "Hercules Sport". Nyt projekt, forventes startet i 3. kvartal 2007.

Som ved de tre andre søjler i "Idræts- og bevægelsespolitikken" er der også her tale om, at det meste er planer, der endnu ikke er ført ud i livet eller står stand by.

"Idræt, bevægelse og motion for særlige målgrupper" defineres af Gentofte kommune som projektførelse eller kommunale initiativer, hvor idræt og motion er en central aktivitet, men hvor indsatsen anvendes i forebyggende øjemed. Det er især inden for dette område, at man skal finde "bevægelsespolitikken" altså den del af kommunens "Idræts- og bevægelsespolitik", der, som tidligere beskrevet, blev tilføjet i løbet af 2003-2005. Det er også ofte i denne del af kommunens idrætspolitik, at begrebet "partnerskab" dukker op. Blandt de interviewede er det ikke underligt især embedsmændene på rådhuset, der er direkte begejstrede for denne nye dimension i fritidspolitikken.

De øvrige forhold sig mere afventende. Således også politikeren, der har været med til at vedtage politikken. Han mener desuden, at der ikke er kommet gang i partnerskabsideen endnu og de gange, det har været forsøgt, har succesen været til at overse: *"For at svare generelt på spørgsmålet, så tror jeg, der er ret få af den slags aftaler, vi har med, to my knowledge, med de der målgrupper. ... Vi har rent faktisk gjort en indsats for at få lavet sådan et projekt, der retter sig mod overvægtige. ... Men der var ikke særligt mange, der meldte sig til det."*¹⁷² Heller ikke skole-idræt samarbejder er han begejstret for: *"Vi har ikke haft planer om det, og jeg ved egentlig heller ikke hvor begejstret, jeg ville være for det. Efter min opfattelse må idrætten og skole gerne skilles. De (skolen, pj) må gerne få faciliteterne, det er ikke det, men jeg synes, det er relevant, at de skilles, sådan så du går til håndbold sammen med de veninder, som har valgt at spille håndbold, og at du ikke er låst inde sammen med din klasse til alle aktiviteter. Det er også derfor, de andre tiltag, der er med at vores GFO'er, SFO'erne, skal tilbyde idræt til børnene. Det er jeg lidt skeptisk overfor."*¹⁷³ Overordnet set stiller han som krav, at det skal være absolut frivilligt fra idrættens side: *"Jeg er simpelthen bange for, at de frivillige står dernede og siger, hvis vi havde haft den der banekapacitet, så havde vi kunnet træne nogen andre sådan og sådan. Men nu kan vi kun træne med de her, eller vi får de her skæve tider, fordi ..."*¹⁷⁴

Idrætslederne har endnu ikke helt opdaget, at kommunen har indført en ny politik omkring samarbejde og partnerskab med idrætten: *"Jeg har ikke oplevet, at Gentofte Kommunes idrætspolitik har været sådan specielt rettet mod sundhed, skulle være en del af en*

¹⁷² Intw-III (s.7)

¹⁷³ Intw-III (s.5-6)

¹⁷⁴ Intw-III (s.6)

*sundhedspolitik eller gøre noget for nogen, der havde lidt for mange kg på kroppen. Men så lige her inden for det sidste års tid, et til to år, så indgår det som en pind i den formulerede politik. Jeg har ikke oplevet det meget i praksis. Men det kunne da godt se ud som om, at man vil have fokus på det fra nu.”*¹⁷⁵ Også denne idrætsleder fastslår, at tiltagene må ske på frivillig basis fra idrættens side og er bekymret for, at det kan betyde øget pres på faciliteterne. Under visse betingelser er han dog åben for forsøget: *”Så tror jeg, vi skal have et relativt tæt samarbejde med kommunen. Så skal det være en form for joint venture, om jeg så må sige. Men der mener jeg også, at der kan idrætten være med til at løfte opgaverne og måske være med til at gøre de tilbud på den front mere spændende, end hvis det var rent kommunalt styret.”*¹⁷⁶ Heller ikke den anden idrætsleder er afvisende. Det kunne også her være et problem med faciliteterne, men faktisk har man erfaringer i klubben, idet der er blevet kørt et projekt med basketball for flygtninge i Sandholmlejren. Det har ikke været i regi af Gentofte Kommune, som man endnu ikke har hørt fra i forbindelse med denne slags partnerskab.

Lederen er dog overbevist om, at hvis klubben går til idrætskonsulenten med en god idé inden for området, vil han hjælpe, men det er ikke noget, man har eksakte planer om. Lederen mener yderligere, at klubben kunne påtage sig samarbejder, også hvor målgruppen som udgangspunkt slet ikke har interesse for basketball. Det vil dog kræve særlige ledere: *”Ja, det kunne man sagtens forestille sig. Det her tror jeg man kunne; men det er så en anden type leder, du skal have til at køre de der projekter. Altså, man kan sige, rent professionelt som idrætskonsulent så ville jeg sagtens kunne køre sådan et projekt; men hvis man sådan skulle tale ud fra mit udgangspunkt som træner, så ville jeg have meget svært ved at stille mig ned og lave noget med nogen, som sagde: ”Vi gider ikke alligevel.”*¹⁷⁷

Netop spørgsmålet om frivillighed fra idrættens side ved indgåelsen af partnerskaber, er rådhuset opmærksom på: *”Men jeg synes, det er vigtigt, at de har lysten til at være med, at vi ikke kommer og siger: ”Vi fratager jer jeres tilskud, hvis I ikke vil”, fordi man skal huske at vende det om, at der er et frivilligt foreningsliv, som har 20.000 medlemmer herude. Og de løser jo allerede en kæmpe opgave i forhold til at have et idrætsligt samfund. Og det glemmer man sommetider at tænke på, at der faktisk er så stort et frivilligt arbejde, der bliver løftet.”*¹⁷⁸

Som det nok er fremgået, er den nye ”bevægelsespolitik” ikke blevet den helt store ”sællert” endnu, hvilket man fra embedsmands side godt er klar over: *”Det har været op ad bakke det første år eller halvandet på den front, det er ikke nogen hemmelighed. Vi tror faktisk på med en kommende sundhedspolitik så får vi den dokumentation, der understøtter det, vi har sagt hele tiden, at motion og bevægelse er måske en af de mest både forebyggende og helbredende indsatser, man kan gøre.”*¹⁷⁹ Som udgangspunkt er

175 Intw-IV (s.8)

176 Intw-IV (s.8)

177 Intw-II (s.11)

178 Intw-V (s.11)

179 Intw-I (s.5)

der *"klart politisk fælles ønske"* i kommunen, understreger embedsmanden, om at afsøge mulighederne for, hvordan idræt kan bredes mere ud. De særlige målgrupper i Gentofte kommune ser han ligge inden for børn med vægtproblemer, integrationsområdet, hvor det dog understreges, at der ikke er *"så vældig mange af anden etnisk herkomst med sociale problemer"*, og det sociale område. På det sociale område fremhæves det tætte samarbejde med kommunens oplysningsforbund, hvor mange af de 4500 pensionister, der går der, går til bevægelsesfag. Fremover skal området også tænkes ind i de nye sundhedsopgaver, kommunerne har fået ved amternes nedlæggelse: *"Men vi er kun lige ved at gå vejen, jeg vil sige, at det er en stor udfordring nu som kommune, at vi har fået det forebyggende ansvar, men det er også en stor mulighed for at markere den idrætsmæssige motion som forebyggelse langt tidligere."* ¹⁸⁰

Som nævnt tidligere i afsnittet har man især inden for dette område intentioner om at udnytte partnerskabsideen. Det er dog ikke kommet rigtigt i gang endnu, mener embedsmanden: *"Ja, altså vi har jo nogle enkelte tiltag, hvor vi laver konkrete aftaler med en forening, og det er noget, som vi skal arbejde på at udvikle yderligere."* ¹⁸¹ Mere præcist drejer det sig om aftaler mellem idrætten og skolefritidsområdet om SFO-samarbejde, som i Gentofte hedder GFO-samarbejde. Der har da været tale om lokale aftaler med kids-volley, selvforsvar eller amerikansk fodbold. *"Og der laver vi en hel konkret aftale med en forening, så og så mange timer, så og så mange uger, og til den og den betaling, og hvilke forventninger, der er knyttet til. Så det er en slags minikontrakt. Det er noget vi skal udvikle mere, foreningerne er faktisk meget indstillet på det."* ¹⁸²

8. Idræts- og bevægelsespolitikens økonomiske baggrund

Det er svært nøje at beregne, hvor mange penge en kommune som Gentofte bruger på sin idrætspolitik. Den største udgift er driftsudgifterne til idrætsfaciliteterne. Politikken omfatter desuden en række indsatsområder og aktiviteter, men også nye anlæg og facilitetsforbedringer samt kommunale tilskudsordninger til det frivillige foreningsliv. Desuden sker flere af tiltagene i samarbejde med andre forvaltningsområder end det, der snævert kan indregnes under idræt og bevægelse. Her tænkes ikke mindst på social og sundhedsområdet samt skoleområdet. I Gentofte har skoleområdets forhold haft særlig indflydelse på idrætsområdet siden årtusindskiftet. Det er sket i forbindelse med det landskendte SKUB-projekt. ¹⁸³ I sin indledende fase betød projektet faktisk, som tidligere nævnt, at idrættens vilkår i kommunen i nogle tilfælde blev forringet. Det skyldes skoleprojektets krav om at skabe nye, inspirerende og i princippet individuelle læringsmiljøer, hvilket krævede udbygning, forbedring og omprioritering af de fysiske rammer i skolerne. I den ombygningsfase, der også kunne involvere skolens idrætsfaciliteter, kunne især traditio-

¹⁸⁰ Intw-I (s.5)

¹⁸¹ Intw-I (s.14)

¹⁸² Intw-I (s.14)

¹⁸³ www.gentofte.dk/skole. "SKUB" er en forkortning for SKoleUdBygning

nel idrætstænkning komme i klemme. Den nybygning af skoleidrætshaller, der har fundet sted i de senere år, og som stadig pågår, har dog samlet set mere end kompenseret idrætslivet for de indledende vanskeligheder.

8.1. "NESA-pengene"

I 2004 fik Gentofte kommune 5,9 mia. kr. for sin aktiepost i elskabet NESA. Kommunen betalte 40% i afgift til staten og vedtog at provenuet på ca. 3,6 mia. kr. skulle bruges over ti til tolv år til bl.a. infrastruktur, skoler og idrætsfaciliteter. Ultimo 2007 regner man med, at ca. 2,5 mia. kr. er blevet brugt. Dertil skal imidlertid fratrækkes ca. 0,5 mia. kr., som kommunen har fået i renteindtægt af beløbet siden salget. Nettotrækket er således ca. 2 mia. kr. p.t., og der er ca. 1,6 mia. kr. tilbage at gøre godt med.¹⁸⁴

"NESA-pengene" har haft stor betydning i idrætsdebatten de senere år og for hele idrætspolitikens udformning. Der er ingen tvivl om, at pengenes tilstedeværelse, og det at nogle af dem skal bruges på idrætsfaciliteter, hvilket har været det traditionelle idrætslivs største prioritering, har spændt forventningerne højt: *"Det er jo meget markant, at det ligesom næsten fra det ene år til det andet, så lige pludselig så kan man altså godt få alle de her projekter op Nu skal der altså bygges flere haller, nu skal vi se på Stadion"*.¹⁸⁵ Nogle af forventningerne er ved at blive indfriet i forbindelse med skolehallerne, mens Gentofte Sportspark stadig lader vente på sig. Man fornemmer en vis frustration, jævnfør forårets repræsentantskabsmøde i SIG, over, at alle ønsker trods alt ikke bliver opfyldt. I debatten glemmes måske, at en del af pengene bliver brugt til at betale for fortidens synder i form af udbedring af nedslidte faciliteter og ikke kun til nybyggeri.

På det idrætspolitiske plan kan man forestille sig, at pengenes tilstedeværelse har gjort det lettere at få gennemført den nye "Idræts- og bevægelsespolitik". Det er imidlertid svært at dokumentere. På den ene side kan man hævde, at politikken er udformet som en moderne idrætspolitik bør udformes og således især er i overensstemmelse med "tidsånden", og at den er udformet før salget. Det synspunkt kan man finde i administrationen: *"Det ville ikke have ændret afgørende på, at den (idrætspolitikken, pj) ser ud som den gør. Man kan sige, hvis man havde vidst, at man fik det her provenu fra salg af de her NESA aktier, så var idrætspolitikken måske i virkeligheden blevet endnu mere facilitetsorienteret, hvis man skulle kigge bagud"*.¹⁸⁶

At NESA-salget ikke havde nævneværdig indflydelse på det idrætspolitiske forløb, køber man dog ikke helt fra politisk side: *"Men vi vidste jo godt dengang, vi lavede det der, at der var mulighed for et salg, og derfor vil jeg sige, der har været NESA-salget har haft konsekvens både før og efter. Grunden til at Gentofte Stadion er så relativt nedslidt, som det er, er at alle har vidst, jamen skal vi reparere på det her, eller skal vi tænke det helt nyt"*.¹⁸⁷ Det har med andre ord ligget i luften, at man ville komme til penge.

184 www.business.dk/article/20070628/

185 Intw-IV (s.14)

186 Intw-I (s.12)

187 Intw-III (s.12)

8.2. Gentofteordningen

Som de fleste andre kommuner har også Gentofte en ”ordning”, der regulerer kommunens tilskud til idrætten. Gentofteordningen giver idrætsforeninger, og andre foreninger, mulighed for medlemstilskud, lokaletilskud og tilskud til lederuddannelse og er således som udgangspunkt i overensstemmelse med ”Folkeoplysningsloven”.¹⁸⁸

Medlemstilskud:

Idrætsforeningerne under ordningen modtager for tiden (2006) et grundtilskud på 36 kr. pr. medlem under 25 år. Desuden udbetales støtte til samme aldersgruppe efter et forholdstalssystem i forhold til indbetalt kontingent i seneste regnskabsår. Der kan dog kun opnås støtte, hvis den gennemsnitlige kontingentbetaling overstiger 200 kr. årligt. Særlige forhold gør sig gældende for foreninger med aktiviteter med handicappede. Det gennemsnitlige tilskud pr. medlem under 25 kan højst udgøre 2/3 af den gennemsnitlige kontingentindbetaling

Lokaletilskud:

Der ydes tilskud til idrætsforeningens egne lokaler, herunder haller samt til lejede lokaler. Gentofte Kommune giver 75% i lokaletilskud (2007) til lokaler, som bruges til foreningsdrevne idræts- og fritidsaktiviteter for børn og unge under 25 år. Man har således fastholdt den oprindelige tilskudssats, selvom loven nu giver mulighed for en lavere sats (67%).

Tilskud til lederuddannelse:

Der ydes maksimalt et tilskud på 850 kr. første kursusdag og 500 kr. for følgende dage

Øvrigt:

- Idrætsorganisationen Samvirkende Idrætsorganisationer i Gentofte (SIG) modtager tilskud.
- Kommunen tilskud til aftenskolerne, til undervisning og foredrag.
- Pensionister og arbejdsledige er omfattet af en særlig tilskudsordning.

Kommunen har også en ”Klubrumspulje”, der giver støtte til vedligeholdelse og renovering af både private og offentlige idrætsforeningsanlæg samt en ”Vedligeholdelsespulje” til akutte vedligeholdelsesarbejder på kommunale anlæg. Ansøgninger til disse puljer behandles direkte af ”Sportsgruppen”, hvor der er repræsentanter fra forvaltning og SIG. Puljerne giver Fritidsafdelingen mulighed for at følge idrætten og idrætsfaciliteternes status lidt tættere end den automatiske udbetaling af driftstilskud.

¹⁸⁸ <http://www.gentofte.dk/Global>

8.3. Hvad koster en idræts- og bevægelsespolitik?

For at få et overblik over ”prisen” på den nye Idræts- og Bevægelsespolitik, vil det i det følgende blive forsøgt at isolere det beløb, som kommunen har tænkt sig at anvende til første fase af den idræts- og bevægelsespolitik, der blev vedtaget i 2005.

Da idræts- og bevægelsespolitikken blev vedtaget i januar 2005, blev der fremlagt et budgetskeam for idrætsområdet for årene 2005-2007. Det fremgår her, at man i alt vil bruge 18.985.000 kr. på området. Det er umiddelbart et voldsomt beløb, men fratrækkes anlægsinvesteringer, er beløbet da også betragteligt mindre, nemlig kr. 2.620.000. Hvis yderligere lønningsudgifter (f.eks. til idrætskonsulenten) og det faste administrationstilskud til foreningerne under ”Gentofteordningen” (250.000 kr. pr. år) fratrækkes, når man ned på kr. 820.000 kr. for de tre år til at bedrive den daglige idræts- og bevægelsespolitik for. Dette beløb er fordelt med henholdsvis 2005: 275.000 kr., 2006: 415.000 kr. og 2007: 120.000 kr. På tidspunktet for budgetskeamets tilblivelse var det kun budget 2005, der var vedtaget, og som det vil fremgå, var det da også større beløb, der rent faktisk blev stillet til rådighed.

I budget 2005 var der afsat 300.000 kr. til aktiviteter og indsatsområder. Næste budget, der blev vedtaget i oktober 2005, gjaldt således for 2006 og dækkede dermed den nye idrætspolitikks første ”hele” år. På sit møde medio september 2005 fik Kultur- og Fritidsudvalget forelagt forslag til aktiviteter og budget for 2006. Der var i alt 17 forskellige aktiviteter og projekter, hvoraf 9 var en videreførelse af allerede igangsatte aktiviteter i henhold til målsætninger for 2005-2006 og handleplanen for 2005.¹⁸⁹ Der var forslag til aktiviteter i 2006 for i alt 580.000 kr. og desuden forventedes det, at minimum 25.000 kr. ubrugte midler ville blive overført fra budget 2005. Skole og Fritid, der indstiller til udvalget, vurderede i indstillingen, at de foreslåede aktiviteter alle ville kunne gennemføres i 2006 inden for de 580.000 kr.¹⁹⁰ Året efter, inden budget 2007 skulle vedtages, blev intentionerne for ”Idræts- og bevægelsespolitik” for 2007 fremlagt. Der var nu 12 projekter i alt, og 8 af dem var videreført fra 2006. Disse projekter skulle videreudvikles, implementeres, forankres eller evalueres i 2007. Desuden var der tale om to nye projekter.¹⁹¹ Skole & Fritid vurderede i sin fremlæggelse overfor Kultur- og Fritidsudvalget, at de foreslåede aktiviteter alle ville kunne gennemføres i 2007 til et samlet beløb af 580.000 kr., altså samme beløb som i 2006. Som i tidligere år forventedes også i 2007, at 25.000 kr. skulle overføres fra året før.

Samlet set regner Gentofte Kommune således med på de tre år, 2005-2007, at bruge knapt 1,5 millioner kr. på den del af idræts- og bevægelsespolitikken, der ikke er bundet op på anlæg, løn og faste tilskud. Det er ca. 55% mere end man budgetterede med for samme periode, før idræts- og bevægelsespolitikken blev vedtaget. Og selvom man af

189 Gentofte Kommune: Aktivitets- og budgetforslag 2006, Idræts- og bevægelsespolitik

190 KUF Kultur- og Fritidsudvalget 13-09-2005 06 Å, Åbent

191 Det ene projekt var ”Lokal lederuddannelse”, hvor målet i samarbejde med DIF var at opkvalificere, kompetenceudvikle og opdatere lederne i de lokale idrætsforeninger. Det andet var ”Projekt Hercules sport”, der er et tilbud til overvægtige børn og unge i alderen 10-15 år. Henvi sning foretages af sundhedsplejerskerne. Projektet tilbyder idræt, hvor det at være stor ikke er en ulempe, og som kan give deltagerne lyst til at fortsætte i en af foreningerne.

budgetforhandlingerne op til budget 2005 kan forstå, at byrådet vidste, at der lå yderligere udgifter og ventede fremover inden for idrætsområdet, end man aktuelt havde budgetteret med, er der næppe tvivl om, at den nye idræts- og bevægelsespolitik reelt trak nye midler til området. Det må i den sammenhæng ikke glemmes, at lønudgifter mm. i forbindelse med idrætskonsulenten, der formentlig var et af de vigtigste resultater af den nye politik, yderligere skal ”lægges til”.

Men yder Gentofte Kommune så meget eller lidt til idrætsområdet sammenlignet med ”omverdenen” og sammenlignet med de økonomiske muligheder? En sammenligning med en af nabokommunerne, Gladsaxe Kommune, fra 2006 (se fig. 2) falder ikke ud til Gentoftes fordel, hvad de samlede udgifter til sport og fritid angår, men udgifterne er på den anden side pænt over landsgennemsnittet. Hvad antallet af borgere pr. idrætsfacilitet angår ligger Gentofte, som det fremgår af tabellen, heller ikke specielt lunt i svinget hverken sammenlignet med Gladsaxe eller landsgennemsnittet. Da tallene her er fra 2005 har Gentofte dog formentlig fået rettet noget op herpå takket være den senere tids byggeaktivitet.

Fig. 2: Nøgletal fra Gladsaxe og Gentofte kommuner samt ”Hele landet”¹⁹²

	Gladsaxe	Gentofte	Hele landet
Indbyggere pr. km ² (*):	2.469	2.687	126
Beskatningsgrundlag pr. indbygger (kr.), (*):	165.128	270.348	142.960
Udskrivningsprocent (*):	20,2	18,5	
Andel af ejerbolig (%), (*):	43,9	62,9	55,6
25-64årige med videregående uddannelse (%), (*):	28.0	43.5	21.1
Biblioteksudgift pr. indbygger (kr.), (**):	799	685	471
Udgift til kultur pr. indbygger (kr.), (**):	254	218	492
Sports- og fritidsudgifter pr. indbygger (kr.), (**):	1.966	1.591	1.214
Befolkningstal pr. idrætsfacilitet (***):	463	533	279
(*: 2006, **: 2007, ***: 2005)			

Heller ikke hvis man sammenligner mellem Gladsaxe og Gentofte inden for det kulturelle område generelt og tager højde for de forskellige økonomiske udgangspunkter, de to kommuner har, f.eks. med hensyn til finansieringsgrundlag, kan man sige, at Gentofte er specielt fremme i skoene. Sammenligner man med landsgennemsnittet går det ikke bedre, men her ligger også nabokommunen under gennemsnittet.¹⁹³

¹⁹² www.noegletal.dk (tallene er fra 2006 og 2007). Dog er befolkningstallene pr. idrætsfacilitet fra www.loa-fonden.dk (tallene er fra 2005)

¹⁹³ En sammenligning med Gentofte Kommunes to andre nabokommuner viser, at Lyngby-Taarbæk Kommune generelt ”scorer” bedre end Gentofte, mens det modsatte gør sig gældende for Københavns Kommunes vedkommende.

Alt i alt er der tale om en meget bredspektret indsats inden for idrætsområdet, men ikke alle de mange planer fra de senere år er blevet udført eller vil blive udført, fremgår det primo 2007, ca. to år efter idræts- og bevægelsespolitikens vedtagelse i primo 2005. Og nogle af de projekter, der er gennemført, er faktisk fra før politikens vedtagelse. Samlet set er kun få projekter inden for samtlige fire kategorier enten gennemført eller forløber som planlagt i den vedtagne idræts- og bevægelsespolitik. Især eliteidrætsområdet er hårdt ramt, hvilket bl.a. hænger sammen med, at projekterne der for det meste er bundet op på eksterne midler (sponsormidler), som det hidtil ikke har været muligt at skaffe.

Del IV: Diskussion og konklusion

I undersøgelsen har der været punktvis diskussioner i nogle afsnit, og der er foretaget en konkluderende sammenfatning (afsnit 5.0) af det historiske afsnits næsten hundredårige periode (del II).

9. Diskussion

Diskussionen vil blive disponeret i tre temaer i forhold til undersøgelsens formål (se 3.1.). Hovedvægten vil blive lagt på nuværende forhold, men nogle af spørgsmålene vil også blive set i historisk kontekst.

9.1. Mål og værdier

Gentofte Kommune ønsker med den ”Idræts- og bevægelsespolitik”, der blev vedtaget i januar 2005, at tilgodese idrættens udvikling med udgangspunkt i et bredt idrætssyn. Den overordnede ”vision” gælder for perioden 2005-2016:

- “Gentofte Kommune vil styrke rammerne for de alsidige og mangfoldige idræts- og bevægelsestilbud, som findes i foreninger, institutioner og selvorganiserede aktiviteter.
- Gentofte Kommune vil udmærke sig ved et mangfoldigt idrætsmiljø, der rummer gode faciliteter og vilkår for både motionstilbud, foreningsidræt og foreningsbaseret eliteidræt.
- Borgerne skal, uanset alder, have mulighed for at iværksætte og deltage i aktiviteter, der kan give et sundt og aktivt liv med idræt, motion og bevægelse.”

Der er således tale om meget almengyldige formål, som man næppe kan blive uenig i. Visionen er fælles for de fire målgrupper, ”eliteidræt”, ”foreningsidræt”, ”bevægelse og motionsidræt” samt ”særlige målgrupper”, som idræts- og bevægelsespolitikken er rettet imod. Målgrupperne har som nævnt tidligere i undersøgelsen deres egne målsætninger for perioden 2005-2008 og har fået beskrevet de respektive indsatsområder for perioden 2005-2006. Det siger sig selv, at ca. halvanden år inde i processen, deadline for denne rapport, er det svært at være helt præcis om omfanget af den nye politiks implementering. Det er dog muligt at diskutere, hvilke mål for og holdninger til idrætten, interessenterne i kommunen har for tiden.

I en diskussion af idrætspolitikens mål og værdier i Gentofte Kommune kommer begrebet ”konsensus” til at stå centralt. Det overrasker selvfølgelig ikke, at der er konsensus i det officielle materiale om idrætten i kommunen og blandt de interviewede om, at idræt er godt sådan i bred forstand. Det følger formentlig naturligt af den personkreds, der er blevet udspurgt og det materiale, der er blevet analyseret. Men det er først og fremmest i

overensstemmelse med idræt og motions placering i sundhedsdiskursen herhjemme for tiden. I Gentofte er der, som i resten af landet, også enighed om, at idrætspolitikken skal dække over et bredt idrætssyn, hvor alle typer af idræt (f.eks. bredde, elite, motion, sundhed, uorganiseret) skal tilgodeses. Også i Gentofte er der udbredt enighed om, at det er foreningsidrætten, der er den rigtigste måde at dyrke idræt på.

Der hvor Gentofte adskiller sig fra i hvert fald nogle af de andre kommuner, er ved at enigheden ikke stopper her. Der er nemlig yderligere enighed om, at eliteidræt ikke er og ikke har været et satsningsområde i kommunen, og der er stor forståelse for, at det skal være sådan også blandt tilhængere af eliteidræt. Desuden adskiller kommunen sig helt klart fra næsten alle andre kommuner i landet gennem den idræt, der dyrkes i foreningerne. Tennis, ridesport, sejlsport og roning er således de mest populære idrætsaktiviteter, hvilket er i klar modsætning til resten af landet. De foreningsaktive i Gentofte Kommune tenderer således at vælge idrætsgrene, der traditionelt er blevet dyrket i de højere sociale lag. Billedet er, med mindre forskelle, ens for såvel børn som voksne. Dette aspekt vil dog ikke yderligere blive diskuteret, men hænger naturligvis især sammen med befolkningens sammensætning.

Enigheden om foreningsidrættens vigtighed er udbredt også blandt dem, der ikke dyrker deres idræt i forening. Også de embedsmænd, der har været særdeles engageret i indførelsen og konstruktionen af kommunens "Idræts- og bevægelsespolitik" satser på foreningerne. Det ses ikke mindst ved, at dannelsen af partnerskaber, som er et vigtigt instrument i gennemførelsen af "bevægelsespolitikken", helst indgås med foreningsidrætten. Hos alle parter, såvel idrætsledere, politikere som embedsmænd, er der, selvfølgelig med nuanceforskelle, således enighed om at "bevægelsespolitikken" - i kommunen forstået som sundhedspolitik, socialpolitik, integrationspolitik etc. med idræt som middel - ikke må ske på bekostning af foreningsidrættens muligheder og interesser. Også "Idrættens visionsnetværk", der blev nedsat til at inspirere til indholdet af den nye idrætspolitik, er enig heri. Netværket bestod ikke kun af foreningsfolk, og idrættens organisationer som for eksempel SIG deltog ikke i arbejdet. Alligevel endte netværket med at præsentere 23 forslag, der for langt de flestes vedkommende tog udgangspunkt i foreningsidrættens ønsker og behov. Det gælder således for 5 af de 6 højst prioriterede forslag. Desuden kan nævnes, at flere af forslagene handlede om eliteidræt. Den organiserede idræt står alt i alt særdeles stærkt i kommunen, hvilket også arbejdsområdet for den nyansatte idrætsskulent, kommunens første, demonstrerer. Hans hovedindsats har hidtil været at søge at styrke foreningernes organisationsudvikling samt foretage generel formidling og vejledning om nye aktiviteter og projekter.

Den nye "bevægelsespolitik" har generelt set endnu ikke sat sig de helt store spor i kommunens praksis, meget af det, der er blevet planlagt, er ikke blevet gennemført. Det hidtidige billede synes dog at vise, at også her, i den del af idrætspolitikken, der må siges nærmest at være rettet mod de uorganiserede idrætsudøvere, kommer den organiserede idræt til at spille en rolle. Det sker bl.a., fordi de partnerskaber, der er kommet i gang, ofte er indgået med foreningsidrætten.

Som nævnt er eliteidræt, i det følgende defineret som den del af idrætten i Gentofte, der kan klare sig i den nationale idrætsstop, ikke noget man satser meget på i kommunen. Der er som bekendt adskillige kommuner i dette land, der anser eliteidræt som et fortræffeligt område at profilere sig på. For nogle kommuner er det også lykkedes, bl.a. ved at skabe et nærmest symbiotisk forhold mellem kommunens indbyggere, politikere, sponsorer og idrætslivet. Det er absolut ikke tilfældet i Gentofte. Der er stor enighed om, at der intet erhvervsliv findes i Gentofte med seriøs interesse for at være sponsor, ”storsponsor”, for kommunens eliteidræt. Der er ligeledes enighed om, at Gentofte ikke kan profilere sig som kommune, selv om sådanne storsponsorer evt. kunne findes. Det vil ikke have nogen betydning for de, der ønsker at bo i Gentofte, om der er eliteidræt eller ej, er den almindelige holdning. Et yderligere aspekt er her, at der ikke er et eller to naturlige elitefokusområder i kommunen, idet eliten er spredt over ca. 20 aktiviteter.

Der er fra politisk hold, og støttet af de interviewede embedsmænd og i hvert fald dele af idrætten, enighed om, at den eliteidræt, man skal have og eventuelt vil støtte, skal være på amatørbasis og først og fremmest handle om ungdomselite. Det er dog ikke overvældende, hvad der bruges af penge herpå, og det nuværende ungdomseliteprogram er nærmest på standby for tiden, idet man ikke har kunnet finde en interesseret sponsor. Alle parter synes således at være enige om, at det er nærmest umuligt at skaffe store sponsorer til idrætten. Omvendt er der dog også enighed om, at det er forholdsvis let at få f.eks. de idrætsudøvendendes forældre, der ofte er resursestærke personer, til at spytte i bøssen. Sponsorer til enkelthold, især på ungdomsplan, er særdeles almindelige.

Den del af den lokale foreningsidræt, der har interesse for promovering af eliteidræt, mener på den ene side, at kommunens reelle interesse for eliteidræt kan ligge på et særdeles ringe sted, men er på den anden side tilsyneladende fuld af forståelse for kommunens holdning. Man synes heller ikke blandt ”elitefolk”, at kommunen, lidt firkantet sagt, har noget at bruge eliten til. Traditionelle udsagn som, at elite vil skabe bredde, kan, bortset fra at det er tvivlsomt, om sammenhængen overhovedet er til stede, ikke bruges i en kommune, hvor en række idrætsgrene allerede på nuværende tidspunkt ikke har plads til flere og må afvise interesserede bl.a. pga. manglende faciliteter. Heller ikke hvis man betragter eliteidræt som et forum for oplevelse og identitet for kommunens borgere, er der støtte at hente hos borgerne i Gentofte, der aldrig har været kendt for at være ivrige tilskuere på stadion. Det mærker HIK for øjeblikket i fodboldens første division. Trods en fornuftig placering i rækkens øverste halvdel skal klubben kalkulere med kun at kunne trække ca. 150 tilskuere til en hjemmekamp på Gentofte Stadion. Heller ikke B1903 kunne i sin tid trække overvældende med tilskuere på samme stadion. Selv ikke dengang klubben var helt i top og vandt danske mesterskaber i fodbold.

9.2. Styling og centrale aktører

I Gentofte Kommune styres idrætten administrativt af ”Skole- og fritidsafdelingen”, der har to søjler. Den ene er skoleområdet den anden kultur- og fritidsområdet. Til skoleområdet svarer det politiske udvalg ”Børne- og skoleudvalget” og til kultur og fritidsområdet

tilsvarende "Kultur- og fritidsudvalget". Denne undersøgelse beskæftiger sig især med "Fritidsafdelingen" (det administrative lag, der ledes af en fritidschef) samt "Kultur- og fritidsudvalget" (det politiske lag, der ledes af en udvalgsformand). Samarbejdspartner for administrationen og for politikerne er "Samvirkende Idrætsforeninger i Gentofte" (SIG), der dels benyttes som talerør til og fra den organiserede idræt i kommunen, dels er placerede i udvalg med embedsmænd og politikere. Her tænkes især på "Sportsgruppen", der behandler ansøgninger til "Klubrumspuljen" og "Vedligeholdelsespuljen". SIG er ligeledes repræsenteret i Folkeoplysningsudvalget og som nævnt også i flere andre udvalg. Den daglige kontakt til idrætslivet har en idrætskonsulent, og "Kultur- og fritidsudvalget" holder møde med idrættens repræsentanter forholdsvist regelmæssigt.

I Gentofte kommune formuleres og implementeres idrætspolitikken af administrationen. Det er den korte version, hvis man skal lokalisere de centrale aktører. Og skal man uddybe, kan man tilføje, at sådan har det formentlig været i mere end 100 år. Det har ikke været muligt i det gennemgåede materiale at finde eksempler på, at det er politikerne selv, der direkte har formuleret de politiske initiativer, idrætspolitikken, overfor idrætten i kommunen. Det gælder såvel de første versioner af SIG i 1920-erne som det nuværende SIG fra 1975, og det gælder ikke mindst den "Idræts- og bevægelsespolitik", der blev kommunens idrætspolitiske flagskib i 2005. Der er dog intet belæg for at hævde, at embedsmændene har kørt deres eget løb, og at politikerne har befundet sig på et sidespor indtil den dag, de skrev under på deres egen formelle vedtagelse i byrådssalen. Hvad den nye Idræts- og bevægelsespolitik angår, er den formuleret af embedsmænd, men det er sket på baggrund af anbefalinger fra rapporter og diskussioner, der løbende fandt sted i det "idrætspolitiske miljø", at forstå som idrætten, politikerne og embedsmændene. Bag den nye idrætspolitik kan f.eks. anes indflydelse fra såvel facilitetsrapporterne fra 2002 og 2003 som lejlighedsvist formulerede politikerønsker og ikke mindst gældende idrætspolitiske diskurs herhjemme. Der er dog næppe tvivl om, at det er administrationen, der er den centrale aktør i formuleringen og implementeringen af idrætspolitikken. Det er som nævnt et "spor", som tidligt er blevet lagt ud, og som kan følges først og fremmest gennem indholdet og formuleringerne i de henvendelser, der er kommet fra kommunen til foreningerne gennem årenes løb. Kommunens politikere tildeler tilsyneladende administrationen vide beføjelser i forhold til at udtænke, initiere og administrere idrætspolitik. Dog således at ændringer i gældende policy altid har været inde over det politiske lag.

Hvad forholdet mellem kommune og idræt angår, har Gentofte gennem årene udviklet en tradition for, at der skal samarbejdes med den etablerede idræt, men at egentlige magtbeføjelser, ud over ret til at styre og administrere eget anlæg, ikke skal lægges ud. De findes på rådhuset. I 1920-ernes begyndelse var der tilsyneladende forsøg på at overlade en del af "arbejdet" til idrætten. Det skete i form af aftaler med en fælles organisation for idrætten, først FIG siden SIG, der skulle have stor autonomi over kommunens idrætsområde. Her kan anes inspiration fra lignende aftaler, som var indgået i andre kommuner på det tidspunkt. Det vil være indlysende at nævne nabokommunen København, der allerede før 1. verdenskrig havde fået inddraget byens idræt i organisering, udvikling og

administration af kommunens idrætsfaciliteter. Også i Aalborg og flere andre kommuner faldt sådanne forsøg heldigt ud og fastlagde forholdet mellem idrætten og kommunen i generationer fremover.

Det var ikke tilfældet i Gentofte. Her var idrætten selv tilsyneladende splittet i spørgsmålet. Kommunens største idrætsforening, HIK, ville f.eks. slet ikke være medlem af FIG/SIG, hvis ikke klubben kunne bevare uindskrænket selvbestemmelse over de tildelte faciliteter. Og kommunen selv fortrød tilsyneladende de vidtgående beføjelser, der i første omgang var blevet tildelt SIG, og fik dem indskrænket allerede året efter. Siden blev SIG reelt, også ifølge eget udsagn, nærmest funktionstømt og gik en stille død i møde i 1942. En konstruktion med en organisation (GKI), hvor kommunen reelt håndplukkede medlemmerne blandt idrætten, embedsmændene og politikerne samt yderligere valgte en politiker som formand, fungerede i mange år. Den nuværende organisation, der som nævnt også hedder SIG, blev først etableret i 1975. Nogen stor idrætspolitisk indflydelse kan SIG dog næppe siges at have. Først og fremmest fordeler organisationen idrætsfaciliteter efter gældende, af kommunen godkendte, retningslinjer. Desuden er den med til at fordele penge via udvalg, hvor kommunen også har fat i den lange ende. Symptomatisk er det måske, at SIG ikke blev bedt om - og tilsyneladende heller ikke pressede på for - at være med til at påvirke den nye "Idræts- og bevægelsespolitik", da denne blev forberedt i 2004-2005.

Om idrætten forskerttede muligheden i løbet af 1920-erne for at få et tæt og indflydelsesrigt samarbejde med kommunen om idrætspolitik fremover, og derved selv var med til at spille bolden over til den politisk-administrative kultur i kommunen, eller om rådhuset i virkeligheden slet ikke var til større magtafgivelse på dette politikområde, er svært at sige. For det sidste taler dog, at kommunen, allerede flere år før der var tænkt på at skabe SIG, intervererede på idrætsområdet, f.eks. ved at kræve at foreninger slog sig sammen. Kommunen lagde heller ikke skjul på, at den foretrak større enheder og gerne så, at klubberne havde mere end 50 medlemmer. I denne rapport er der nævnt flere eksempler på kommunal indblanding. Hvorom alting er, har der gennem årene udviklet sig en "sti", hvor kommunen ofte har forsøgt at styre idrætslivet. Det er sædvanligvis sket ved at stille, ofte meget specifikke, krav til idrætsfaciliteternes pleje og benyttelse. Allerede tidligt var der i Gentofte lagt op til, at idrætten ikke kun skulle nyde, men også yde. Hvis idrætsforeningen f.eks. ville yde vedligeholdelse, ville kommunen f.eks. yde reparation. Også på anden vis forsøgte kommunen at være i kontrol. F.eks. havde kommunen i ca. 25 år en tilskudspolitik, hvor ekstraordinære tilskud spillede en stor rolle. Disse tilskud var, selv om der tilsyneladende gennem årene udviklede sig en helt fast procedure, altid underlagt principiel vurdering i administrationen. Et af vurderingskriterierne var f.eks., hvor mange medlemmer der var bosiddende i kommunen.

Det er spændende om kommunen vil fortsætte ad denne "sti" fremover, eller om en ændring er under vejs. For at kommunen fortsat vil have fat i den lange ende og måske endda bestemme endnu mere, taler, at idrætspolitikken bliver mere og mere kompliceret, omfattende og udbygget for tiden. Det gælder naturligvis ikke kun i Gentofte, men

er et alment træk. Dels forventes en moderne kommune for tiden at tage generel hånd om indbyggernes fritids- og sundhedsliv på en helt anden måde end for bare få år siden. Dels stiller specielt den sundhedsforpligtelse, kommunerne har overtaget som følge af amternes nedlæggelse, nye krav. Derved kræver den kommunale idrætspolitik formentlig mere administration og styring samt flere resurser end tidligere. Mod en øget kommunal styring taler måske, at en moderne idrætspolitik i stort omfang bygger på inddragelse af og samarbejde med den etablerede idræt i form af f.eks. selvforvaltning og partnerskabsaftaler.

9.3. Overordnede idrætspolitiske problemer

Hvis man efter at have beskæftiget sig med idrætspolitikens mål, værdier, styring og dens centrale aktører også vil lokalisere dens væsentligste diskussionsemner, er der et tema, der overskygger og dominerer alle andre. Der er reelt kun et idrætspolitisk problem i Gentofte, som man kan kalde overordnet. Det er spørgsmålet om idrætsfaciliteter, hvis antal, art, tilstand, udseende, placering og brug har haft en dominerende betydning i kommunens idrætspolitik og har været den ”linse”, hvorigennem alle andre idrætspolitiske problemer er blevet anskuet. Det ses ikke mindst i forbindelse med kommunens nye ”Idræts- og bevægelsespolitik”. Selvom den generelt modtages med velvilje, efterfølges velviljen ofte af et ”men”, f.eks. i de fleste af denne rapports interviews. Og det forbehold, som tages, handler næsten altid om manglende faciliteter, der f.eks. kan forhindre indgåelse af en partnerskabsaftale eller på anden vis lægge hindringer i vejen.

I vore dage spiller idrætsfaciliteter en stor rolle i den lokale, danske idrætspolitik. Det var i endnu højere grad tilfældet for 100 år siden, hvor der hverken fandtes fritidslovgivning, folkeoplysningslov eller anden lovgivning, hvormed staten kunne stille krav til kommunerne inden for området. I Gentofte begyndte man så småt at subsidiere det lokale idrætsliv i begyndelsen af 1900-tallet. Landets kommuner havde som nævnt ingen lov-mæssig forpligtelse til at understøtte foreningsidrætten, men alligevel var den samlede kommunale støtte til idrætten i slutningen af 1930-erne mere end tre gange større end den statslige støtte. Den statslige støtte nåede – som i dag – ikke ud til foreningerne, og den kommunale støtte blev i altovervejende grad ydet i form af hjælp til etablering og drift af idrætsfaciliteter. Også i Gentofte kommunes idrætspolitik var det faciliteter, det drejede sig om.

Hele formålet med og argumentationen bag dannelsen af FIG/SIG drejede sig om faciliteter, og det var stort set også tilfældet, når idrætsdebatten foregik udenfor regi af SIG. Den væsentligste idrættslige kontakt mellem kommunen og idrætsforeningerne handlede om vedligeholdelse og fornyelse af idrætsanlæg. Der var årlige indberetninger fra foreningerne. Disse dannede basis for en efterfølgende inspektion. Proceduren i de kommende mange år udviklede sig til, at kommunen tog sig af forbedringer og større reparationer, mens klubberne klarede vedligeholdelser efter et årligt syn og ofte med særdeles detaljerede anvisninger fra Teknisk Forvaltnings side. Den tilsyneladende faste og gennemtænkte procedure forhindrede dog ikke, at arkiverne er fyldt med beklagelser over faciliteternes

dårlige tilstand og manglende antal. Det var ikke store forkromede opvisningsanlæg for eningsidrætten var ude efter, men hellere ordentlige anlæg til brug for det daglige arbejde. Det kom frem både i 1925 og 1961 på møder mellem idrætten og kommunen.

Spørgsmålet om idrætsfaciliteters brug og ikke mindst antal har også siden været en kilde til debat i Gentofte kommune. Halvdelen af kommunens ca. 100 sportsfaciliteter er bygget i 1930- og 1940-erne, og der er tale om et stort renoveringsbehov for tiden. En undersøgelse i 2001, som Teknisk Forvaltning stod for, kom frem til, at der var et efterslæb på ca. 15 mio. kr. på vedligeholdelsesbudgettet for at opretholde almindelig vedligeholdelsesstandard. De senere år har dog været præget af en stor byggeaktivitet inden for idrætsfacilitetsområdet. I de senere år og frem mod 2010 vil der nærmest være tale om et byggeboom i form af ca. 10 nye idrætsfaciliteter heraf flere haller. Det stopper imidlertid ikke med det.

I 2004 besluttede kommunalbestyrelsen at begynde planlægningsarbejdet for en udbygning og renovering af Gentofte Stadion, der efterhånden bar præg af, at de ældste dele af området havde mere end 60 år på bagen. Projektperioden blev i først omgang sat til 7 år, fra 2004-2010, og budgetrammen var på hele 226 mio. kr. Gentofte Kommune skulle stå for finansieringen. I efteråret 2006 blev det imidlertid besluttet at udskyde byggeriet til 2009. I mellemtiden vil man i løbet af 2007 forsøge at afdække mulighederne for at opbygge og drive dele af Gentofte Sportspark som et offentlig-privat partnerskab. I den oprindelige plan skulle kommunen som nævnt stå for byggeriet, og driften skulle finansieres via lejeindtægter, forpagtningsafgifter, sponsorindtægter og brugerbetaling. Det er stadig hovedintentionen, men nu skal 2007 også bruges til at afklare, i hvilket omfang private investorer og samarbejdspartner kan inddrages i projektet om f.eks. multihal, fitnesscenter, sportel og restaurant. Gentofte Kommune forventer stadig at skulle stå for byggeri af ishal, fodboldstadion, aktivitetsløkke og klubfaciliteter. Status i foråret 2007 er således, at Gentofte Sportspark vil komme senere i gang og også blive senere færdig. Der er blandt de, der blev interviewet til denne rapport, en nervøsitet for, at projektet ikke bliver gennemført som planlagt, men vil blive beskåret.

Et gennemgående tema hos brugerne af idrætsfaciliteterne har gennem årene som nævnt dels været den manglende vedligeholdelse, dels det utilstrækkelige antal. Begge dele sker der unægtelig noget med i disse år, hvilket mange i kommunen mener, er på tide. Gentofte har vel hidtil nærmest været lidt påholdende på idrætsområdet, i hvert fald sammenlignet med to af de tre nabokommuner. I en statistik fra 2005 har Gentofte således 533 indbyggere pr. idrætsfacilitet, Gladsaxe har 463 og Lyngby-Taarbæk kun 437. Den sidste nabokommune, København, der har den ringeste dækning af idrætsfaciliteter i landet, har dog hele 810 indbyggere pr. idrætsfacilitet. Til sammenligning halter alle fire kommuner imidlertid noget efter landsgennemsnittet, der er på 279 indbyggere pr. idrætsfacilitet (se i øvrigt figur 2).¹⁹⁴ På det sidste har Gentofte dog som nævnt nærmest fået spenderbukserne på inden for idrætsfacilitetsområde. Det skyldes dels "SKUB-projektet", der stiller store krav til alle typer af skolefaciliteter, men først og fremmest "NESA-pengene". I 2004

¹⁹⁴ www.loa-fonden.dk

solgte Gentofte kommune sin aktiepost i elselskabet NESA og vedtog at nettoprovenuet på ca. 3,6 mia. kr. skulle bruges over ti til tolv år til bl.a. infrastruktur, skoler og idrætsfaciliteter. "NESA-pengene" har haft stor betydning i idrætsdebatten de senere år og for hele idrætspolitikens udformning. Der er ingen tvivl om, at pengenes tilstedeværelse, og det at nogle af dem skal bruges på idrætsfaciliteter, hvilket som nævnt traditionelt har været idrættens største prioritering, har spændt forventningerne højt: *"Det er jo meget markant, at det ligesom næsten fra det ene år til det andet ..."*¹⁹⁵ Nogle af forventningerne er ved at blive indfriet i forbindelse med de nævnte skolehaller, men Gentofte Sportspark lader som nævnt stadig (efteråret 2007) vente på sig.

10. Konklusion

Konklusionen lægger vægt på den idrætspolitiske udvikling i Gentofte Kommune gennem de seneste år, men inddrager også den historiske dimension.

10.1. Dominerende "stier" i idrætspolitikken

Der er tilsyneladende fire dominerende "Gentofte-stier", der udkrystalliserede sig i kommunens idrætspolitik i løbet af det 20. århundrede:

- Administrationen dominerer kommunens idrætspolitik, men det politiske lag er dog "inde over".
- Armslængdeprincippet er langt fra enerådende i kommunens tildelingspolitik.
- Idrætsfacilitetsproblematikken har meget dominerende betydning i kommunens idrætspolitik. Det er det mest dominerende spor.
- Breddeidrætten har domineret eliteidrætten såvel i praksis som diskursivt.

10.2. Idrætspolitikken mål og værdier

Gentofte Kommune vedtog i januar 2005 en "Idræts- og bevægelsespolitik" samt en overordnet "vision" for idrætsområdet. Begge dele omhandler de fire områder: "eliteidræt", "foreningsidræt", "bevægelse og motionsidræt" samt "særlige målgrupper".

Der er udbredt konsensus om idrætspolitikken i kommunen. En del af denne konsensus har kommunen tilfælles med andre kommuner: "Idræt er godt", "En idrætspolitik skal være bred", "Foreningsidræt er vigtigste idrætsform" og "Der skal satses på bredden og på sundhed". Der er enighed i kommunen om, at udførelsen af "bevægelsespolitikken", der forstås som sundhedspolitik, socialpolitik, integrationspolitik etc. med idræt som middel, ikke må ske på bekostning af foreningsidrættens muligheder og interesser. Den nye "Idræts- og bevægelsespolitik" har endnu ikke sat sig de store spor i kommunens praksis, og meget af det, der er blevet planlagt, er ikke blevet gennemført. Kommunen adskiller sig fra andre kommuner i landet gennem den idræt, der dyrkes i foreningerne. Tennis,

¹⁹⁵ Intw-IV (s.14)

ridesport, sejlsport og roning er således de mest populære idrætsaktiviteter. Det må ses i sammenhæng med kommunens befolkningssammensætning.

Gentofte adskiller sig fra mange andre kommuner ved, at der også blandt tilhængere af eliteidræt er konsensus om, at eliteidræt ikke skal være et satsningsområde. Eliteidræt defineres i kommunen som amatøridræt, og den må reelt, bortset fra en mindre støtte til ungdomselitearbejdet, klare sig selv. Hverken kommune, indbyggere eller erhvervsliv er interesserede i at støtte den. Det er næsten umuligt at skaffe ”storsponsorer” i Gentofte til eliten, men forholdsvist let at skaffe gaver eller sponsorater til ungdomshold bl.a. takket være de mange resursestærke forældre. Der er også konsensus om, at Gentofte ikke kan og skal profileres som idrætskommune, idet det ikke vil have nogen betydning for de, der ønsker at bo i Gentofte, om der er eliteidræt eller ej. Eliteidræt har kun i begrænset omfang kunne skabe tilskuerinteresse i Gentofte, bl.a. på Gentofte Stadion.

10.3. Idrættens styring

I kommune styres idrætten administrativt af ”Skole- og fritidsafdelingen”, der har to søjler: ”skoleområdet” og ”kultur- og fritidsområdet”. Det politiske udvalg, ”Kultur- og fritidsudvalget”, tager sig af idrætten. Idrætspolitikken formuleres og implementeres af administrationen, og sådan har det været i mere end 100 år. Det har ikke været muligt i undersøgelsen at finde eksempler på, at det er politikerne selv, der direkte har formuleret idrætspolitikken. Der er dog ikke belæg for at hævde, at embedsmændene har sat politikkerne ud på et sidespor. Den nye Idræts- og bevægelsespolitik er således formuleret af embedsmænd, men med udgangspunkt i ønsker i det ”idrætspolitiske miljø”, at forstå som idrætten, politikerne og embedsmændene.

Gentofte har udviklet en tradition for samarbejde med den etablerede idræt. Egentlige magtbeføjelser, ud over ret til at styre og administrere eget anlæg, lægges dog ikke ud - de findes på rådhuset. Kommunens idrætssamvirke, SIG, blev etableret i 1975, men har forgængere tilbage i 1920-erne. SIG kan ikke siges at have større idrætspolitisk indflydelse. Først og fremmest fordeler organisationen idrætsfaciliteter efter gældende retningslinier godkendt af kommunen. Gennem årene har kommunen ofte forsøgt at ”styre” idrættilivet f.eks. ved at stille specifikke krav til idrætsfaciliteters pleje og benyttelse. Idrætspolitikken bliver mere og mere kompliceret, omfattende og udbygget for tiden og kan derved komme til at kræve endnu mere administration og styring. Mod en øget kommunal styring i Gentofte taler måske, at den nye idræts- og bevægelsespolitik har søgt inddragelse af og samarbejde med idrætten bl.a. i form af partnerskabsaftaler.

10.4. Idrætspolitik er facilitetspolitik

Spørgsmålet om idrætsfaciliteters antal, art, tilstand, udseende, placering og brug har haft en dominerende betydning i kommunens idrætspolitik. Det har været den ”linse”, hvorigennem alle andre idrætspolitiske problemer er blevet anskuet. Det ses også i forbindelse med kommunens nye ”Idræts- og bevægelsespolitik”. Samlet set har de tre vigtigste idrætstemaer i kommunen gennem årene været: Faciliteter, faciliteter og faciliteter.

I Gentofte begyndte man at subsidiere det lokale idrætsliv i begyndelsen af 1900-tallet. Kommunen havde ingen lovmæssig forpligtelse til at understøtte foreningsidrætten. Den kommunale støtte, der fandtes, blev ydet i form af hjælp til etablering og drift af idrætsfaciliteter. Siden har faciliteterne og spørgsmålet om deres brug og antal stået centralt i debatten.

Sammenlignet med omverdenen har Gentofte Kommune gennem årene nærmest været lidt påholdende på idrætsområdet. I 2004 solgte kommunen imidlertid sin del af el-selskabet NESA og vedtog at bruge ca. 3,6 mia. kr. til bl.a. skoler og idrætsfaciliteter. "NESA-pengene" har haft stor betydning i idrætsdebatten de senere år og for hele idrætspolitikens udformning. Pengenes tilstedeværelse, og det at nogle af dem skal bruges på idrætsfaciliteter, har spændt forventningerne højt. Nogle af forventningerne er ved at blive indfriet ved byggeri af skolehaller i forbindelse med kommunens SKUB-projekt, andre via andet facilitetsbyggeri. Samlet er der tale om ca. 10 nye idrætsfaciliteter frem mod 2010. I 2004 besluttede kommunalbestyrelsen, at Gentofte Stadion skulle udbygges og renoveres til Gentofte Sportspark for 226 mio. kr. Projektet er dog siden blevet forsinket og bliver formentlig omdefinert bl.a. gennem inddragelse af ikke kommunale samarbejdspartnere og investorer.

11. Litteraturliste m.v.

Bøger og artikler

- Coninck-Smith, Ning de: *Hellerup Dame Roklub – 1901-2001*, København, 1997.
- Dahl, Torben m.fl. (red.) *HIK fylder 100 år – Hellerup Idrætsklub 1950-2000*, København, 2000.
- Flodin, Jan m.fl.: *Boldklubben 1903 – Ægte sammenhold gav den styrke*, København, 2003.
- Ibsen, Bjarne: "Det offentlige og idrætten" I: Trangbæk, Else (m.fl.): *Dansk Idrætsliv*(bd. 2) – *Velfærd og fritid 1940-1996*, København 1995.
- Jørgensen, Per: "Den frivillige, ulønnede leder – en undersøgelse af DIFs ledelseshistorie" I: *Mellem kald og lidenskab*, Idræthistorisk Årbog 1989 (s.131-149).
- Kirkegaard, Kasper Lund: *Fra vilkår til værktøj – Strategisk netværksarbejde i praksis. Tre eksempler fra Gentofte Kommune*, Speciale, Roskilde Universitetscenter, 2005.
- Larsen, Henrik V. (red.) *Hellerup Roklub 1931-1981*, København, 1981.
- Lindström, Lisbeth, *Fritidssektorn – En statslig utmaning*, Luleå tekniska Universitetet, 2006.
- Munch, Laura: *Idrætsfaciliteter i Gentofte Kommune 2002*, København 2002.
- Skjerk, Ole: *Idrætsfaciliteter i Gentofte Kommune 2003*, København 2003.
- Skytte, Lars m.fl. (red.) *75 år – Hellerup Kajakklub, en hyldest til kajaksporten 1921-1996* København, 1996.
- Steinmo, Sven m.fl. (red.) *Structuring Politics – Historical Institutionalism in Comparative Analysis*, Cambridge 1992 (1998).
- Wøllekær, Johnny: *Tidens krav er sportens krav – Studier i den kommunale idrætspolitikdannelse i Odense, Århus og Ålborg 1900-1950*, Syddansk Universitet 2007.

Anden anvendt litteratur:

Gentofte Kommunalbestyrelse offentlige Forhandlinger.

Gentofte: "Sognerådets forhandlinger".

Gentofte Rådhus:

- Aktivitets- og budgetforslag 2006, Idræts- og bevægelsespolitik.
- Fra dokumentation til aktivitet – historien bag Gentofte Kommunes Idræts- og Bevægelsespolitik.
- FOU Folkeoplysningsudvalget 22-02-2005 02 Å, Åbent.
- Fritidsafdelingen, Rådhuset: Idrættens Visionsnetværk – fra vision til forslag (2004).
- Gentofte Kommune, Statistik 2007.
- Idræts- og Bevægelsespolitik for Gentofte Kommune (februar 2005).
- Idrættens visionsnetværk – fra vision til forslag (2004).

- Internt Program for 2. møde i Idrættens visionsnetværk d. 8. juni kl. 17.00-21.00 i Experimentarium (2004).
- Kultur- og Fritidsudvalget – temamøde med idrætten (marts 2007).
- Kultur- og Fritidsudvalget - Dialogmøde (marts 2007).
- KUF Kultur- og Fritidsudvalget 12-01-2005 01 Å (sagsemne 05477-2004).
- KUF Kultur- og Fritidsudvalget 10-08-2005 01 Å, Åbent.
- KUF Kultur- og Fritidsudvalget 13-09-2005 06 Å, Åbent.
- KUF Kultur- og Fritidsudvalget 09-08-2006 01 Å, Åbent samt 13-09-2006 04 Å, Åbent.

Gentofte Sportspark nyhedsbrev 5-2006.

Meddelelse til Idéforum, SIG, Gentofte Stadions bestyrelse, klubber og medarbejdere på Gentofte Stadion (5.10.2006).

SKUB Plan 2003. Et nyt skolevæsen tager form (2003).

Hjemmesideadresser:

Samtlige de skoler og idrætsfaciliteter, der er nævnt i denne rapport, men hvis web-adresse kan findes umiddelbart via kommunens hjemmeside (se: www.gentofte.dk/skole/). er ikke nævnt i følgende oversigt. Det samme gælder idrætsforeninger, medlem af SIG (se: www.sigsport.dk). Desuden:

www.business.dk/article/20070628/

www.gentofte.dk/home/

www.gentofte.dk/skole/

www.loa-fonden.dk

www.noegletal.dk/

www.sigsport.dk/nyheder

www.skovshoved.gentofte-skoler.dk#historie

www.uvm.dk/folkeoplysning/folkeoplysningsloven

Arkiv (Gentofte lokalarkiv):

Hellerup Idræts Klub "HIKs arkiv" (1929-1963).

De Samvirkende Idrætsforeninger i Gentofte Kommune, "SIGs arkiv" (1921-43).

Interview:

Der er interviewet repræsentanter for Gentofte kommunes idrætsliv, politiske liv og kommunens administration. Interviews er transskriberet. I undersøgelsen dækker betegnelsen "Intw-I" og "Intw-V" over repræsentanter fra kommunens administration, "Intw-II", "Intw-IV" samt Intw-VI" er repræsentanter fra idrætten og "Intw-III" er politiker.